

Årsrapport

om norsk bilateral bistand

2007

UTENRIKSDEPARTEMENTET

Foto: Ken Opprann, Jan Speed, Eivind Lund, Gøril Trondsen Booth, Sørvis, Fredrik Naumann, Petter Bauck, Vladimir Alic, Ramirez, Scanpix.

Design: www.blankeark.no
Trykk: RK Grafisk as

Oktober 2008
ISBN 978-82-7548-323-0

Tabell 1. Total norsk bistand fordelt på bistandstype, 2007¹⁾

Type bistand	NOK 1000	Prosent
Bilateral	10 338 432	47,3
Multi-bilateral	5 436 303	24,9
Multi	4 967 973	22,7
Administrasjon	1 097 532	5,0
Totalt	21 840 240	100,0

1) Endringer i registrering av statistikk f.o.m. 2007:
- Utgifter til flyktninger i Norge fordeles ikke på land.
- Samtlige multilaterale fond og programmer med tematisk tilknytning registreres som multi-bilateral bistand. Tidligere ble enkelte av disse registrert som multilateral bistand.

Tabell 2. Bilateral bistand¹⁾ fordelt på hovedregion, 2007

Region	Total	Prosent
Afrika	5 350 203	33,9
Asia og Oceania	3 093 581	19,6
Latin Amerika	1 429 471	9,1
Midtøsten	912 684	5,8
Europa	668 033	4,2
Global	4 320 765	27,4
Totalt	15 774 735	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

Tabell 3. Bilateral bistand¹⁾ fordelt på de 35 største mottakerlandene, 2007

	Mottakerland	NOK 1000
1	Sudan	701 318
2	Tanzania	669 556
3	Det palestinske området	621 916
4	Peru	552 998
5	Afghanistan	541 976
6	Mosambik	469 432
7	Filippinene	462 638
8	Zambia	436 002
9	Uganda	408 727
10	Malawi	321 200
11	Nepal	259 726
12	Sri Lanka	258 036
13	Somalia	252 739
14	Serbia med Kosovo	239 013
15	Bangladesh	233 360
16	Chile	226 008
17	Etiopia	200 004
18	Pakistan	180 562
19	Vietnam	175 660
20	Liberia	165 022
21	India	151 205
22	DR Kongo	136 693
23	Angola	125 408
24	Madagaskar	118 500
25	Burundi	118 157
26	Nicaragua	116 886
27	China	99 418
28	Bosnia-Hercegovina	99 140
29	Indonesia	96 122
30	Irak	95 959
31	Mali	94 204
32	Sør-Afrika	92 004
33	Libanon	89 517
34	Guatemala	86 851
35	Øst-Timor	78 778

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

Introduksjon

Denne årsrapporten beskriver det bilaterale utviklingssamarbeidet mellom Norge og 30 av landene i Afrika, Asia, Latin-Amerika, Midt-Østen og Europa som mottok mest bistand i 2007. Samlet norsk bistand i 2007 var på 21,8 milliarder kroner. Av dette var den bilaterale (inkludert den multi-bilaterale) bistand på 15,8 milliarder kroner. Rapporten viser til resultater fra prioriterte områder i samarbeidet, generelle utviklingstrekk i landene og beskriver det norske bidraget i denne sammenhengen.

Noen eksempler på samarbeidsområder som er omtalt i korte trekk i rapporten; humanitær bistand i Sudan, høyere utdanning i Tanzania, korrupsjonsbekjempelse i Zambia, styresett og menneskerettigheter i Nepal og matvaresikkerhet i Nicaragua. Ingen av resultatene som beskrives i rapporten kommer av norsk bistand alene. Det norske bidraget er nesten alltid bare ett av flere som kommer i tillegg til den viktigste innsatsen, den som landene selv står for.

Tabell 1 en viser fordelingen av total norsk bistand i 2007 mellom bilateral bistand, multi-bilateral bistand (tilskudd gjennom multilaterale organisasjoner øremerket til konkrete prosjekter og programmer), multilateral bistand og administrasjonsutgifter belastet bistandsbudsjettet. Norge følger regelverket i OECDs utviklingskomité (DAC) for rapportering av offisiell utviklingsbistand (land og formål). Det er bare bilateral bistand og multi-bilateral bistand som kan fordeles på land og regioner.

Tabell 2 viser hvordan den samlede bilaterale bistanden (inkludert multi-bilateral bistand) ble fordelt mellom verdensdelene.

Tabell 3 viser de 35 land som mottok mest støtte fra Norge. Det ble gitt norsk bilateral bistand til i alt 109 land i 2007. Denne støtten gikk gjennom nasjonale myndigheter, sivile samfunnsorganisasjoner (norske, lokale og regionale) og gjennom multilaterale institusjoner (øremerkede tilskudd). Bistanden har gått til både langsiktig samarbeid, humanitær innsats, fredsbyggingstiltak og forsknings- og næringslivssamarbeid.

Norad og Utenriksdepartementet utgir denne rapporten med ønske om at leserne skal kunne bruke den som et nyttig instrument i videre engasjement i forhold til utviklingsspørsmålene.

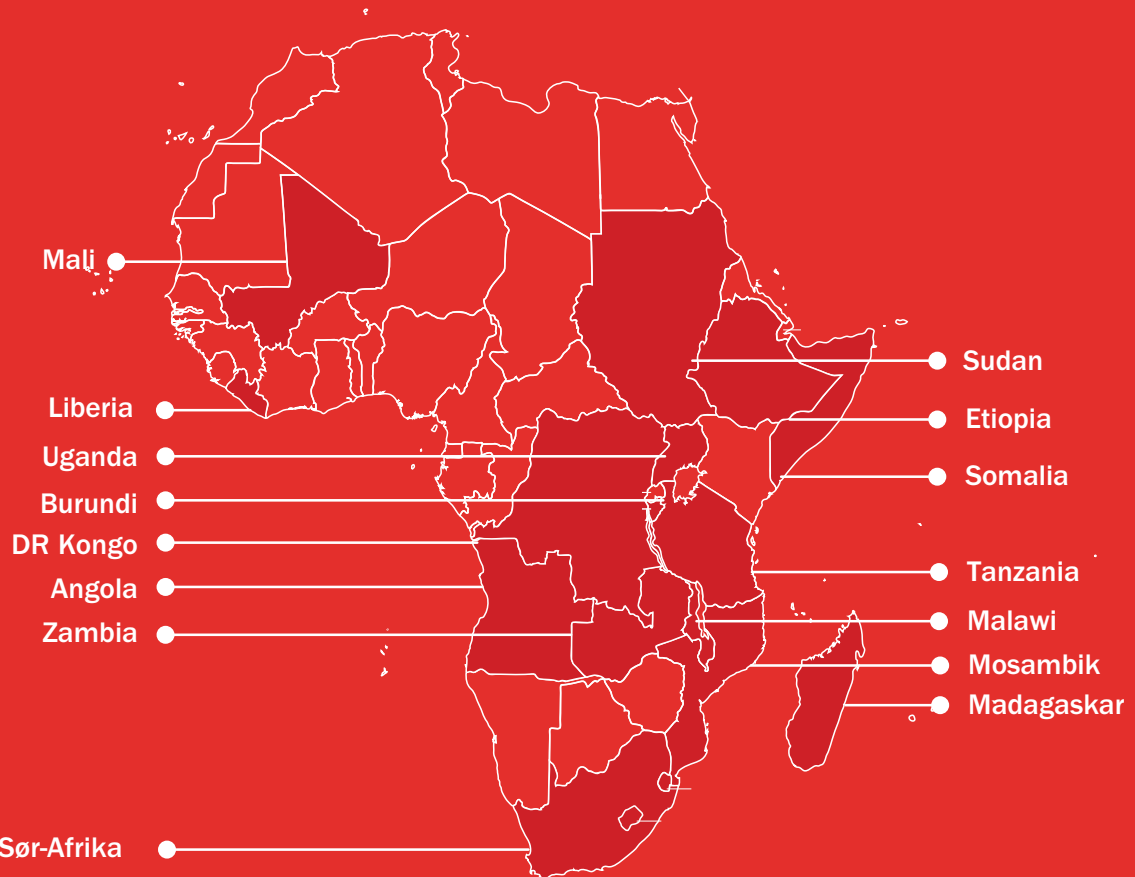
Innhold

AFRIKA	5
Angola	6
Burundi	7
DR Kongo	8
Etiopia	9
Liberia	10
Madagaskar	11
Malawi	12
Mali	14
Mosambik	16
Somalia	18
Sudan	19
Sudan	20
Sør-Afrika	21
Tanzania	22
Uganda	24
Zambia	26
ASIA	28
Afghanistan	29
Afghanistan	30
Bangladesh	32
India	33
Indonesia	34
Kina	35
Nepal	36
Pakistan	38
Sri Lanka	39
Vietnam	40
Øst-Timor	41
LATIN-AMERIKA	42
Nicaragua	43
MIDT-ØSTEN	44
Irak	45
Det palestinske området	46
EUROPA	48
Bosnia-Hercegovina	49
Serbia med Kosovo	50

AFRIKA

Foto: Gøril Trondsen Booth

Angola

Angolas forutsetninger for å ta ansvar for egen utvikling er unik i Afrika. Landet har store naturressurser og den økonomiske veksten er blant verdens høyeste. Angolanske myndigheter har på mange områder behov for faglig rådgivning og import av kvalifisert utenlandsk arbeidskraft. Kompetansen til norske organisasjoner og fagmiljøer er derfor nyttig i arbeidet med å skape en god samfunnsutvikling.

Olje og energi

Det ble startet et samarbeid med svenske Sida om faglig rådgivning til reformenheten i Energidepartementet. Norge bidro til at Petroleums-, Fiskeri- og Miljødepartementene samarbeidet om en overvåkingsplan for havressurser i områder hvor det utvinnes olje.

Styresett og menneskerettigheter

Gjennom det strategiske samarbeidet med Norsk Folkehjelp har lokale organisasjoner videreutviklet og fortsatt virksomheten spesielt knyttet til rettigheter og lokal utvikling. Et nettverk av 22 organisasjoner ledet den første konsultasjonsprosessen i Angola om forslag til ny jordlov. Tre av

nettverkets forslag til endringer kom med i den endelige lovteksten. Norsk Folkehjelps kvinneprogram bidro til at kvinneorganisasjonen LIMA i opposisjonspartiet UNITA forhandlet fram 30 prosent kvinnerepresentasjon i alle valgte partiorganer. Ingen andre partier har en så høy kvinneandel. Det ble gitt støtte gjennom Flytningehjelpen til å slutføre programmet for integrering av internt fordrevne, samt til faglig og institusjonelt samarbeid mellom CMI (Christian Michelsens Institutt) og CEIC (forskningsinstituttet ved katolske universitetet).

Utdanning

Norske midler var med på å styrke Utdanningsdepartementet, øke kvaliteten på undervisningen i grunnskolen og legge til rette for flere kvinnelige lærere og jenteelever. Via FNs barnefond (Unicef) støttet Norge blant annet utarbeidelsen av en egen handlingsplan for lærerutdanningen og kursing av 20.000 lærere.

Miljø

Norsk støtte bidro til etablering av vannsystemer for 22.500 mennesker, vann- og sanitærartikler for omkring 10.000 spesielt utsatte familier, utstyr for oppsam-

ling av regnvann ved åtte skoler og bygging av 2.000 latriner. Flere av aktivitetene som er gjennomført hadde i tillegg stor effekt på bekjemping av koleraepidemien som tok livet av over 3.500 personer.

Økonomisk utvikling og handel

Gjennom UNIDO støttet Norge etablering av et system for matvareinspeksjon og sikring av matvarekvalitet i henhold til internasjonale standarder. I 2007 ble det kjøpt inn utstyr og gitt opplæring til teknikere i det angolanske fiskeinspeksjonslaboratoriet, gitt opplæring til matvareinspektører og gjennomført en analyse av det juridiske rammeverket for matvaresikkerhet innen fiskerisektoren.

Fakta

Anslått folketall (2006): 16,6 millioner

Brutto nasjonalinntekt per innbygger (2006): 1970 USD (MUL)

Økonomisk vekst, BNP pr. år 2000-06: 10,6%

Økonomisk struktur som andel av BNP (2006):

Jordbruk 7%, industri 73%, tjenester 21%

Underernæring blant barn under 5 år (2001): 31%.

Tall over 30% regnes som svært høyt og er en sterk indikator på fattigdom.

Indeks for menneskelig velferd (HDI), nivå (2005):

0,446 Indeksen går fra 0 til 1 og land med indeks under 0,500 regnes som land med lavt velferdsnivå.

Endring fra 2000-2005: Ikke tilgjengelig

Barnedødelighet per 1000 (2006): 260

Endring 1990-2006: 0

Mødre dødelighet per 1000 fødsler (2005): 14

Hiv-smittede, andel av befolkningen 15-49 år (2005): 3,7

Barn i barneskolen: Ikke tilgjengelig

Analfabeter, 15-24 år (2004): 27,8%

Antall jenter i forhold til 100 gutter under utdanning: Ikke tilgjengelig

Kvinneandel i parlamentet (2007): 15%

Kvinner estimerte lønn som andel av menns lønn i formell sektor (2005): 62%

Skogareal (endring (1990-2005), negative tall betyr avskoging i prosent): -3%

Vernet areal for biologisk mangfold (2005): 12,1%

Andel av befolkningen med tilgang til sikkert drikkevann (2006): 50%

Andel av befolkningen i urbane strøk som lever i slum (2005): 83,1%

Korrupsjonsnivå, i følge TIs persepsjonsindeks (2007): 2,2

Spesielt sårbart land, i følge OECD/DAC (2006): Ja

Forsvarsutgifter som andel av BNP: 3,8%

Bistandsnivå per innbygger (2005): 28 USD

Bistand som andel av BNI: 1,5%

Bilateral bistand¹ til Angola fordelt på ulike partnere, 2007

Partnere i bistanden	NOK 1000	Prosent
Stat-til-stat med mer ²	13 384	10,7
Internasjonale frivillige organisasjoner	200	0,2
Lokale frivillige organisasjoner	23 700	18,9
Norske frivillige organisasjoner	50 307	40,1
Nordiske forskningsinstitusjoner/stiftelser	2 600	2,1
Multilaterale organisasjoner ³	35 217	28,1
Totalt	125 408	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

2) Herunder offentlige institusjoner, departement, konsulenter, privat sektor etc.

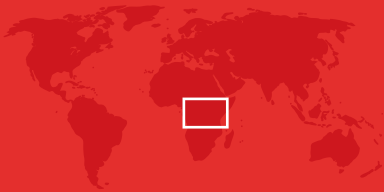
3) Øremerket bistand kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner (multi-bi)

Bilateral bistand¹ til Angola fordelt på sektorer, 2007

Sektorer	NOK 1000	Prosent
Økonomisk utvikling og handel	10 323	8,2
Nødhjelp og annet uspesifisert	3 159	2,5
Miljø og energi	1 692	1,3
Godt styresett	60 176	48,0
Helse, utdanning og annet innen sosial sektor	42 059	33,5
Hiv/aids	8 000	6,4
Totalt	125 408	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

Burundi

I 2007 besluttet Norge å øke den norske bistanden til landet for å bidra til fred, stabilitet og utvikling både i Burundi og i hele Great Lakes-regionen. Rundt 100 millioner norske kroner gis hvert år i perioden 2007-2009. Siden mai 2007 har Norge hatt én ansatt i hovedstaden Bujumbura. Norge samarbeider nært med Nederland, som også er en "fersk" bistandsgiver i Burundi. Norge har spilt en sentral rolle i arbeidet som FNs Fredsbyggingskommisjon gjør i landet.

Budsjettstøtte og styresett

Mer enn halvparten av den norske bistanden gikk til budsjettstøtte, kanalisert gjennom Verdensbanken. Målet er at dette skal bidra til sosial og økonomisk utvikling, som er nødvendig for å sikre fredsprosessen i landet. For å få til en mer effektiv giverkoordinering opprettet Burundi et politisk forum for dialog med givne og sørget for at finansministeren overtok ansvaret for bistanden fra utenriksministeren.

Kvinner og likestilling

I støtten som gikk til norske frivillige organisasjoner var hensynet til kvinner og likestilling spesielt viktig og Norge støttet arbeid knyttet til kvinners

rettigheter gjennom blant annet CARE International og Kirkens Nødhjelp.

Utdanning

210 lærere er utdannet gjennom TEP-programmet (Teachers Emergency Package), som er utviklet av FNs organisasjon for utdanning, vitenskap og kultur (UNESCO). Flyktninghjelpen følger opp overfor myndighetene at lærerne integreres i Burundis nasjonale utdanningssystem fra 2010. Over 40 prosent av programmets lærere er kvinner.

Fred og forsoning

Norge har siden 2002 støttet Verdensbankens regionale demobiliseringsprogram (MDRP), som dekker demobilisering i ni land i Great Lakes-regionen. Støtten har blant annet bidratt til gjennomføring av det nasjonale demobiliseringsprogrammet i Burundi. Norge støttet også etableringen av Great Lakes-konferansens faste sekretariat i Bujumbura. Betydelig støtte gikk også til Flyktninghjelpens arbeid både med tilbakevendte og internt fordrevne flyktninger i Burundi.

Fakta

Anslått folketall (2006): 8,2 millioner

Brutto nasjonalinntekt per innbygger (2006):

100 USD (MUL)

Økonomisk vekst, BNP pr. år (2000-06): 2,1%

Økonomisk struktur som andel av BNP (2006):

Jordbruk 35%, industri 20% tjenester 45%

Underernæring blant barn under 5 år (2005): 39,2%.

Tall over 30% regnes som svært høyt og er en sterk

indikator på fattigdom.

Indeks for menneskelig velferd (HDI), nivå (2005):

0,413 Indeksen går fra 0 til 1 og land med indeks under 0,500 regnes som land med lavt velferdsnivå.

Barnedødelighet per 1000 (2006): 181

Endring 1990-2006: 0

Mødre dødelighet per 1000 fødsler (2005): 11

Hiv-smittede, andel av befolkningen 15-49 år (2007): 2%

Barn i barneskolen (2006): 74,8%

Analfabeter, 15-24 år (2000): 26,7%

Antall jenter i forhold til 100 gutter under utdanning

(2006) i barneskole (primær) / ungdomsskole og videregående skole (sekundær) / høyere (tertiær):

91/74/43

Kvinneandel i parlamentet (2008): 30,5%

Kvinnens estimerte lønn som andel av menns lønn i formell sektor: 55%

Skogareal (endring 1990-2005), negative tall betyr avskoging i prosent: -5,4

Vernet areal for biologisk mangfold (2007): 5,6%

Andel av befolkningen med tilgang til sikkert drikkevann (2006): 71%

Andel av befolkningen i urbane strøk som lever i slum (2001): 64,3%

Korrupsjonsnivå, i følge TIs persepsjonsindeks (2007): 2,5

Spesielt sårbart land, i følge OECD/DAC (2006): Ja

Forsvarsutgifter som andel av BNP (2006): 5%

Bistandsnivå per innbygger (2005): Ikke tilgjengelig

Bistand som andel av BNI (2006): 52,8%

Bilateral bistand¹ til Burundi fordelt på ulike partnere, 2007

Partnere i bistanden	NOK 1000	Prosent
Stat-til-stat med mer ²	334	0,3
Internasjonale frivillige organisasjoner	6 041	5,1
Norske frivillige organisasjoner	44 169	37,3
Multilaterale organisasjoner ³	67 947	57,3
Totalt	118 491	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

2) Herunder offentlige institusjoner, departement, konsulenter, privat sektor etc.

3) Øremerket bistand kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner (multi-bi)

Bilateral bistand¹ til Burundi fordelt på sektorer, 2007

Sektorer	NOK 1000	Prosent
Økonomisk utvikling og handel	90 548	76,4
Nødhjelp og annet uspesifisert	13 428	11,3
Miljø og energi	1 402	1,2
Godt styresett	6 469	5,5
Helse, utdanning og annet innen sosial sektor	6 499	5,5
Hiv/aids	146	0,1
Totalt	118 491	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

DR Kongo

Etter mange år med væpnet konflikt gjennomførte den demokratiske republikken Kongo i 2006 det første demokratiske valget på 40 år. Den humanitære situasjonen er fortsatt alvorlig, spesielt i Øst-Kongo og to tredeler av den norske bistanden gikk i 2007 til humanitære tiltak. Kongo har betydelige natur- og menneskelige ressurser og dermed et stort potensial for utvikling.

Humanitær bistand

Norsk støtte gikk først og fremst til humanitære tiltak overfor internt fordrevne flyktninger og til ofre for kjønnsbasert vold. Pengene kanaliseres via FN-systemet, Røde Kors-systemet og norske frivillige organisasjoner.

Kirkens Nødhjelp arbeidet for eksempel med kjønnsbasert vold relatert til den voldelige konflikten i Øst-Kongo. Politi, militære, religiøse ledere og journalister fikk opplæring i kjønnsproblematikk, noe som resulterte i etablering av et nettverk hvor disse gruppene og myndighetene møtes jevnlig for å diskutere tiltak mot kjønnsbasert vold.

Norge støttet dessuten programmet "Stop Rape Now", som er et nytt FN-tiltak mot kjønnsbasert vold rundt om i verden. Kongo er et av de aktuelle landene for tiltaket. I tillegg gikk norske bistandspenger til Kongo via FNs nødhjelpsfond CERF (Central Emergency Response Fund), hvor Norge er en sentral bidragsyter. DR Kongo er høyt prioritert av CERF og er en den største mot-takeren av midler fra fondet (16 prosent).

Fred og forsoning

Støtten gikk først og fremst til tiltak rettet mot kvinner og tidligere barnesoldater og kanaliseres gjennom Pinsemenighetens ytre misjon, Kirkens Nødhjelp og Christian Relief Network. Norge støttet også et flergiverfond for demobilisering og reintegrering i Greater Great Lakes-regionen i regi av Verdensbanken. Fondet ble opprettet i 2002 og avsluttes i 2009.

Gjennom International Alert, Kirkens Nødhjelp, Kvekerhjelpen, Pinsemenighetens ytre misjon og FNs utviklingsprogram (UNDP) støttet Norge ulike fred- og forsoningstiltak, både i DR Kongo og i regionen forøvrig.

Fakta

Anslått folketall (2006): 60,6 millioner
Brutto nasjonalinntekt per innbygger (2006): 130 USD (MUL)
Økonomisk vekst, BNP pr. år (2000-06): 3,1%
Økonomisk struktur som andel av BNP (2006): Jordbruk 46%, industri 25%, tjenester 29%
Underernæring blant barn under 5 år (2001): 40,5. Tall over 30% regnes som svært høyt og er en sterk indikator på fattigdom.
Indeks for menneskelig velferd (HDI), nivå (2005): 0,411. Indeksen går fra 0 til 1 og land med indeks under 0,500 regnes som land med lavt velferdsnivå. Endring fra (2000-2005): Ikke tilgjengelig
Barnedødelighet per 1000 (2006): 205. Endring (1990-2006): 0
Mødre dødelighet per 1000 fødsler (2005): 11
Hiv-smittede, andel av befolkningen 15-49 år (2005): 3,2
Analfabeter, 15-24 år (2001): 29,6%
Antall jenter i forhold til 100 gutter under utdanning (2004) i barneskole (primær) / ungdomsskole og videregående skole (sekundær) / høyere (tertiær): 93/84/ikke tilgjengelig
Kvinneandel i parlamentet (2008): 8,4%
Kvinnens estimerte lønn som andel av menns lønn i formell sektor (2005): 52%
Skogareal (endring (1990-2005)), negative tall betyr avskoging i prosent): -5%
Vernet areal for biologisk mangfold (2007): 12,2%
Andel av befolkningen med tilgang til sikkert drikkevann (2006): 46 %
Andel av befolkningen i urbane strøk som lever i slum (2005): 76,4%
Korrupsjonsnivå, i følge TIs persepsjonsindeks (2007): 1,9
Spesielt sårbart land, i følge OECD/DAC (2006): Ja
Forsvarsutgifter som andel av BNP (2006): 2,1%
Bistandsnivå per innbygger (2005): 32 USD
Bistand som andel av BNI: 26,9%

Bilateral bistand¹ til DR Kongo fordelt på ulike partnere, 2007

Partnere i bistanden	NOK 1000	Prosent
Norske frivillige organisasjoner	100 578	73,6
Multilaterale organisasjoner ²	36 116	26,4
Totalt	136 693	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand
2) Øremerket bistand kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner (multi-bi)

Bilateral bistand¹ til DR Kongo fordelt på sektorer, 2007

Sektorer	NOK 1000	Prosent
Økonomisk utvikling og handel	14 118	10,3
Nødhjelp og annet uspesifisert	79 972	58,5
Miljø og energi	9 554	7,0
Godt styresett	11 732	8,6
Helse, utdanning og annet innen sosial sektor	21 158	15,5
Hiv/aids	158	0,1
Totalt	136 693	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

Etiopia

Norge er en relativt liten bistandsaktør i Etiopia og det meste av støtten gis via norske frivillige organisasjoner og FN. Etter anmodning fra etiopiske myndigheter i september 2007 måtte den norske ambassaden redusere bemanningen fra ni til tre diplomater. Nedbemanningen førte til at syv planlagte nye tiltak ikke ble igangsatt og fire løpende tiltak måtte avvikles tidligere enn planlagt.

Menneskerettigheter og styresett

Nærmere 1.100 dommere, statsadvokater og andre som jobber i rettsystemet har fullført opplæringsprogram i menneskerettigheter. Det er dokumentert en forbedring i hvordan mistenkte behandles i varetekt og soningskøen er noe redusert. Norge støttet flere frivillige etiopiske organisasjoner som drev velgeropplæring i forkant av lokalvalgene i 2008 og bidro til at et stort antall fattige fikk fri rettshjelp. Den norske støtten til journalistikolen ved universitetet i Addis Abeba ble avviklet, men resulterte i etableringen av et annet journalistutdannings-tilbud ved universitetet.

Etiopia er pilotland for regjeringens internasjonale handlingsplan mot kjønns-

lemlestelse og Norge har støttet omfattende arbeid for å bekjempe denne praksisen. Studier viser at andelen jenter som omskjæres er på vei ned fra 73 prosent til 56 prosent.

Naturressursforvaltning og matvaresikkerhet

Gjennom FNs mat- og landbruksorganisasjon (FAO) bidro Norge til forbedret husdyrhold og jordbruksproduksjon, til tørkeresistent såfrøproduksjon i halvtørre områder og til bedre bruk av vannressurser i fôr- og matproduksjon. Norge deltok i utviklingen av en nasjonal miljøhandlingsplan, støttet tiltak for lokalbasert skogforvaltning og tiltak for bevaring av biodiversitet rundt Bale Nasjonalpark. Gjennom Utviklingsfondet bidro norske midler til økt matvaresikkerhet i sårbare områder av Tigray og Afar.

Landsbyutvikling

ADRA Norge samarbeider med ADRA Etiopia om prosjekter i Adami Tulu Jido Kombolcha-distriktet for å bedre helsetilstanden, utdanningsnivået og miljøbevisstheten hos den lokale befolkningen. Sju vannreservoarer ble bygget, 12.000 mennesker fikk enklere tilgang til drikkevann

og 85 personer fikk opplæring i hvordan de skal drive helseopplysning. Energisparende ovner er distribuert til 601 hushold og 73 hushold har fått tilgang til latrine.

Regional integrasjon og stabilitet

Norge har hatt tett dialog med etiopiske myndigheter om mulig utvidelse av støtten til vannkraftutbygging, både til dekke av nasjonalt forbruk og som bidrag til regionalt samarbeid og konflikthåndtering knyttet til utnyttelsen av Nilens ressurser. Betydelige områder, herunder om lag 300 mål jordbruksland, er ryddet for miner og et nytt trenings-senter for minehunder i Addis Abeba ferdigstilles i 2008.

Fakta

Anslått folketall (2006): 77,2 millioner

Brutto nasjonalinntekt per innbygger (2006):

170 USD (MUL)

Økonomisk vekst, BNP pr. år (2000-06): 4,7%

Økonomisk struktur som andel av BNP (2005):

Jordbruk 47%, industri 14%, tjenester 40%

Underernæring blant barn under 5 år (2005): 38%.

Tall over 30% regnes som svært høyt og er en sterk indikator på fattigdom.

Indeks for menneskelig velferd (HDI), nivå (2005):

0,406. Et land med indeks under 0,500 har lavt velferdsnivå. Etiopia har hatt en endring på + 0,095 i perioden 1990-2005

Barnedødelighet per 1000 (2006): 123 Endring 2000-2006: -53

Mødre-dødelighet per 1000 fødsler (2005): 7,2

Hiv-smittede, andel av befolkningen 15-49 år:

Ikke tilgjengelig

Barn i barneskolen (2007): 72,3%

Analfabeter, 15-24 år (2004): 68,7%

Antall jenter i forhold til 100 gutter under utdanning

(2007) i barneskole (primær) / ungdomsskole og videre-

gående skole (sekundær) / høyere (tertiær) 88/67/34

Kvinneandel i parlamentet (2008): 21,9%

Kvinner estimerte lønn som andel av menns lønn i formell sektor (2005): 60%

Skogareal (endring 1990-2005), negative tall betyr avskoging i prosent): -14%

Vernet areal for biologisk mangfold (2008): 17,5%

Andel av befolkningen med tilgang til sikkert drikkevann (2006): 42%

Andel av befolkningen i urbane strøk som lever i slum (2005): 81,8%

Korrupsjonsnivå, i følge TIs persepsjonsindeks (2007): 2,4

Spesielt sårbart land, i følge OECD/DAC (2006): Nei

Forsvarsutgifter som andel av BNP (2006): 3,1%

Bistandsnivå per innbygger (2005): 27 USD

Bistand som andel av BNI (2006): 14,7%

Bilateral bistand¹ til Etiopia fordelt på ulike partnere, 2007

Partnere i bistanden	NOK 1000	Prosent
Stat-til-stat med mer ²	37 456	18,7
Lokale frivillige organisasjoner	12 816	6,4
Norske frivillige organisasjoner	109 940	55,0
Nordiske forskningsinstitusjoner/stiftelser	1 281	0,6
Multilaterale organisasjoner ³	38 511	19,3
Totalt	200 004	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

2) Herunder offentlige institusjoner, departement, konsulenter, privat sektor etc.

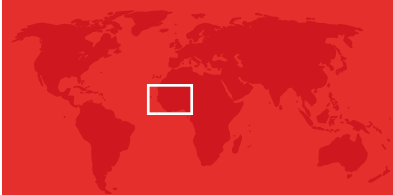
3) Øremerket bistand kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner (multi-bi)

Bilateral bistand¹ til Etiopia fordelt på sektorer, 2007

Sektorer	NOK 1000	Prosent
Økonomisk utvikling og handel	33 054	16,5
Nødhjelp og annet uspesifisert	38 699	19,3
Miljø og energi	10 198	5,1
Godt styresett	55 562	27,8
Helse, utdanning og annet innen sosial sektor	51 525	25,8
Hiv/aids	10 965	5,5
Totalt	200 004	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

Liberia

 Før 2006 mottok Liberia humanitær bistand og gjeldsslette fra Norge. Ønsket om et sterkere fokus på Vest-Afrika samt å bidra til stabilisering av Mano River-regionen, gjorde at Norge i 2006 utvidet bistanden til Liberia. Landet har blitt den største mottakeren av norsk bilateral bistand til Vest-Afrika. Norske politifolk har vært i Liberia siden opprettelsen av UNMIL (UN Mission in Liberia) i 2003.

Fred og forsoning

 Norge bidro i 2007 til å styrke Liberias politi gjennom tilstedeværelsen av elleve norske politifolk og gjennom opplæring. Politiakademiet ble rehabilitert, bl.a. slik at både kvinnelige og mannlige studenter kan gå der. Det har resultert i at flere kvinner tas opp som politistudenter. Mottak for mishandlede kvinner og barn ble bygget ved ti av landets 15 fylkespolitistasjoner og har sørget for at mishandlede kvinner og barn har et sted å henvende seg.

Norsk støtte gikk også til rehabilitering og reintegrering av tidligere soldater i regi av FN og liberianske myndigheter. Soldater fikk traumebehandling og yrkesveiledning og det ble arbeidet med lokalsamfunnene slik at de skulle ta vel imot dem.

Flyktninghjelpen drev informasjon og rådgivning i forbindelse med jordeiendoms-konflikter. Dette gjør det lettere for flyktninger å vende tilbake til sine tidligere eiendommer og dyrke jorda, uten at det oppstår nye konflikter.

Energi

 Norske midler til energisektoren gikk til dieselgeneratorer for nødstrøm i Monrovia, noe som har ført til at store deler av hovedstaden igjen har fått lys. Dette er viktig for sikkerheten og for at ulike former for virksomhet og jobbskaping kan komme i gang.

Utdanning og helse

  Gjennom Flyktninghjelpen støttet Norge det nasjonale utdanningsprogram "Accelerated Learning Program" der barn og unge som gikk glipp av skolegang på grunn av den 14 år lange borgerkrigen fikk grunnskole på halve tiden. Yrkesopplæring og voksenopplæring (alfabetisering) ble også gitt. Gjennom "Clinton Foundation HIV and AIDS Initiative", bidro Norge til at hiv- og aids-pasienter fikk pleie og Liberias helsevesen ble styrket gjennom samarbeid og opplæring.

Det ble også gitt gjeldsslette til Liberia i 2007.

Fakta

Anslått folketall (2006): 3,6 millioner
Brutto nasjonalinntekt per innbygger (2006): 130 USD (MUL)
Økonomisk vekst, BNP pr. år (2000-06): 1,1%
Økonomisk struktur som andel av BNP (2006): Jordbruk 66%, industri 16%, tjenester 18%
Underernæring blant barn under 5 år (2006): 35,6%. Tall over 30% regnes som svært høyt og er en sterk indikator på fattigdom.
Indeks for menneskelig velferd (HDI), nivå (2005): Ikke tilgjengelig.
Barnedødelighet per 1000 (2006): 235
Mødre dødelighet per 1000 fødsler (2005): 12
Hiv-smittede, andel av befolkningen 15-49 år (2007): 1,7%
Barn i barneskolen (2006): 39,5
Analfabeter, 15-24 år (2007): 28,2%
Antall jenter i forhold til 100 gutter under utdanning i barneskole (primær) / ungdomsskole og videregående skole (sekundær) / høyere (tertiær): Ikke tilgjengelig
Kvinneandel i parlamentet (2008): 12,5%
Kvinner estimerte lønn som andel av menns lønn i formell sektor: Ikke tilgjengelig
Skogareal (endring (1990-2005), negative tall betyr avskoging i prosent): Ikke tilgjengelig
Vernet areal for biologisk mangfold (2007): 4,7%
Andel av befolkningen med tilgang til sikkert drikkevann (2006): 64%
Andel av befolkningen i urbane strøk som lever i slum (2001): 55,7%
Korrupsjonsnivå, i følge TIs persepsjonsindeks (2007): 2,1
Spesielt sårbart land, i følge OECD / DAC (2006): Ja
Forsvarsutgifter som andel av BNP (2005): Ikke tilgjengelig
Bistandsnivå per innbygger (2005): Ikke tilgjengelig
Bistand som andel av BNI: Ikke tilgjengelig

Bilateral bistand¹ til Liberia fordelt på ulike partnere, 2007

Partnere i bistanden	NOK 1000	Prosent
Stat-til-stat med mer ²	25 346	15,4
Internasjonale frivillige organisasjoner	9 656	5,9
Norske frivillige organisasjoner	29 006	17,6
Multilaterale organisasjoner ³	101 015	61,2
Totalt	165 022	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

2) Herunder offentlige institusjoner, departement, konsulenter, privat sektor etc.

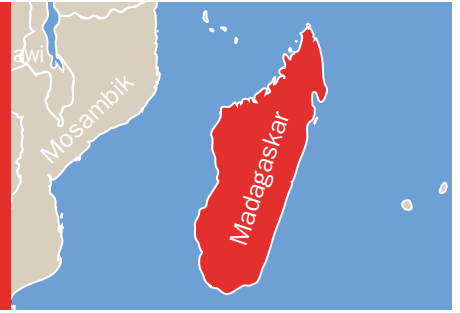
3) Ørmerket bistand kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner (multi-bi)

Bilateral bistand¹ til Liberia fordelt på sektorer, 2007

Sektorer	NOK 1000	Prosent
Økonomisk utvikling og handel	57 253	34,7
Nødhjelp og annet uspesifisert	8 090	4,9
Miljø og energi	12 910	7,8
Godt styresett	62 271	37,7
Helse, utdanning og annet innen sosial sektor	24 498	14,8
Totalt	165 022	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

Madagaskar

Utviklingssamarbeidet mellom Norge og Madagaskar bygger på og viderefører en langvarig innsats fra norske frivillige organisasjoner. Norske misjonærer har arbeidet i landet siden 1866, noe som gjør at Madagaskar står i en særstilling når det gjelder Norges forhold til land i sør. En knapp tredel av den bilaterale bistanden går gjennom multilaterale kanaler og FN er en viktig samarbeidspartner for harmonisering av bistanden til Madagaskar.

Styresett

Den norske bistanden bidro til at anti-korrupsjonsbyrået BIANCO etterforsket flere saker, til etablering av fire lokale BIANCO-kontorer og til reformtiltak i offentlig sektor. "Komiteen for opprettholdelse av offentlig integritet" (CSI) startet samarbeid med det sivile samfunn for å få mer åpenhet i offentlig forvaltning, utarbeide retningslinjer for finansiering av politiske partier og arbeide mot sløsing med offentlige midler. Norge hjalp myndighetene med planlegging av en ny anti-hvitvaskingsenhet (SAMIFIN). Gjennom ILO prosjektet HIMO Communal har norske midler bidratt til kursing i budsjettprosesser, finansrelaterte regelverk og forvaltningsprosedyrer samt sysselsetting og fagopplæring i åtte kommuner.

Utdanning

Norge støtter myndighetenes program for utdanning for alle. Gjennom FNs barnefond (Unicef) har Norge finansiert skolemateriell, mens samarbeidet med Den internasjonale arbeidsorganisasjonen (ILO) har resultert i bygging av klasserom, vannpumper og latriner. Totalt har Norge bidratt til bygging av 84 skoler og sju pedagogiske ressursentre. 86 foreldreforeninger har mottatt opplæring i vedlikehold av skolene. Norge har også støttet Norsk Misjonsselskaps skoleprosjekt "ProVert", som hadde oppstart i 2007. Her lærer elevene grunnleggende miljøkunnskap og praktiske måter å bevare miljøet på.

Olje

Avtale om samarbeid innen naturressursforvaltning ble signert (Olje for utvikling). En norsk ekspert fra Oljedirektoratet ble plassert i det gassiske Petroleums- og mineraldirektoratet, hvor hun arbeider med å administrere programmets forskjellige komponenter.

Kvinner og likestilling

Norsk støtte gjennom "Electoral Institute of Southern Africa" (EISA) har bidratt til kompetanseheving blant kvinner som ønsker å delta aktivt i politikk og offentlig samfunnsliv. Ved parlamentsvalget i september 2007 hadde 30 prosent av innvalgte kvinner deltatt på kurs støttet av Norge gjennom EISA.

Fakta

Anslått folketall (2006): 19,2 millioner
Brutto nasjonalinntekt per innbygger (2006): 280 USD (MUL)
Økonomisk vekst, BNP pr. år (2000-06): 3,3%
Økonomisk struktur som andel av BNP (2006): Jordbruk 28%, industri 16%, tjenester 56%
Underernæring blant barn under 5 år (2005): 42%. Tall over 30% regnes som svært høyt og er en sterk indikator på fattigdom.
Indeks for menneskelig velferd (HDI), nivå (2005): 0,533. Et land mellom 0,500 og 0,800 har middels velferdsnivå. Madagaskar har hatt en endring på + 0,087 i perioden 1990-2005
Barnedødelighet per 1000 (2006): 115
 Endring 2000-2005: -22
Mødre dødelighet per 1000 fødsler (2005): 5,1
Hiv-smittede, andel av befolkningen 15-49 år (2005): 0,5%
Barn i barneskolen (2006): 96%
Analfabeter, 15-24 år (2004): 29,8%
Antall jenter i forhold til 100 gutter under utdanning (2006) i barneskole(primær) / ungdomsskole og videregående skole (sekundær) / høyere (tertiær): 96/95/87
Kvinneandel i parlamentet (2008): 7,9%
Kvinner estimerte lønn som andel av menns lønn i formell sektor (2005): 70%
Skogareal (endring (1990-2005), negative tall betyr avskoging i prosent): -6%
Vernet areal for biologisk mangfold (2007): 2,6%
Andel av befolkningen med tilgang til sikkert drikkevann (2006): 47%
Andel av befolkningen i urbane strøk som lever i slum (2005): 80,6%
Korrupsjonsnivå, i følge TIs persepsjonsindeks (2007): 3,2
Spesielt sårbart land, i følge OECD / DAC (2006): Nei
Forsvarsutgifter som andel av BNP (2006): 1%
Bistandsnivå per innbygger (2005): 50 USD
Bistand som andel av BNI: 18,7%

Bilateral bistand¹ til Madagaskar fordelt på ulike partnere, 2007

Partnere i bistanden	NOK 1000	Prosent
Stat-til-stat med mer ²	61 421	51,8
Internasjonale frivillige organisasjoner	1 500	1,3
Norske frivillige organisasjoner	16 770	14,2
Regionale frivillige organisasjoner	2 000	1,7
Multilaterale organisasjoner ³	36 809	31,1
Totalt	118 500	100,0

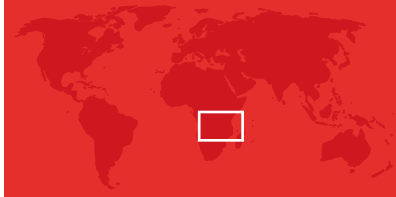
1) Inkluderer multi-bilateral bistand
 2) Herunder offentlige institusjoner, departement, konsulenter, privat sektor etc.
 3) Øremerket bistand kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner (multi-bi)

Bilateral bistand¹ til Madagaskar fordelt på sektorer, 2007

Sektorer	NOK 1000	Prosent
Økonomisk utvikling og handel	18 033	15,2
Nødhjelp og annet spesifisert	13 178	11,1
Miljø og energi	4 573	3,9
Godt styresett	15 139	12,8
Helse, utdanning og annet innen sosial sektor	67 577	57,0
Totalt	118 500	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

Malawi

Sammenlignet med nabolandene har Malawi få egne ressurser og få bistandsgivere. Norge er en av de største giverne og forvalter en del av den svenske bistanden. I 2007 utgjorde norsk/svensk bistand 14 prosent av den samlede bistanden til landet og Norge/Sverige var da nest største giver. Norsk støtte til Malawi bygger på landets nasjonale vekst- og utviklingsstrategi.

Budsjettstøtte og økonomisk utvikling

Med unntak av revisjonsområdet har det vært god utvikling på økonomistyringsområdet. Budsjettandelen til helse, utdanning og styresettinstitusjoner økte i forhold til året før. Revisjonsrapporter til Parlamentet ble forsinket av at riksrevisor ikke ble oppnevnt, noe som har bakgrunn i den politisk spente situasjonen mellom opposisjon og regjering. Den norske støtten til Riksrevisjonen bidro til arbeidet med manualer for regnskaps- og forvaltningsrevisjon. Støtten er et viktig bidrag i arbeidet med bekjempelse av korrupsjon. Korrupsjon er også et sentralt tema i budsjettstøttedialogen. I forbindelse med institusjonssamarbeidet mellom Statistisk sentralbyrå og malawiske institusjoner ble det laget statistikk for helse, utdanning, likestilling og

fattigdom. Institusjonssamarbeidet mellom Norges Bank og Reserve Bank of Malawi bedret sentralbankens kapasitet, blant annet innenfor betalingssystemer, likviditetsstyring og administrasjon og ledelse.

Styresett

Med støtte blant annet fra Norge er forslag til endringer av Grunnloven utarbeidet. Ifølge Grunnloven skulle lokalvalg vært gjennomført i 2005. Ved begynnelsen av 2007 var det fremdeles ikke avholdt lokalvalg. Norge besluttet derfor å avvike den direkte støtten til desentraliseringsprosessen. Sammen med Storbritannia var Norge største giver til det nasjonale Anti-korrupsjonsbyrået. Støtten ga ikke de forventede resultater da Parlamentet først mot slutten av 2007 godkjente forslag til ny direktør for byrået. Dette påvirket i stor grad byråets virksomhet for 2007, særlig med hensyn til etterforskning og rettsforfølgelse. Støtten til Menneskerettighetskommisjonen og Ombudsmannskontoret ble holdt på et lavt nivå, blant annet på grunn av kapasitetsproblemer og svak økonomistyring.

Landbruk

Norge ledet givergruppen for landbruk, som støtter myndighetene i deres arbeid med å utvikle en nasjonal sektorplan for langsiktig matsikkerhet og bærekraftig landbruksutvikling. Støtten til det nasjonale såfrø- og kunstgjødselprogrammet bidro til gode maisavlinger og til at flertallet av småbrukerne i Malawi oppnådde matsikkerhet. Det er fra norsk side arbeidet aktivt med å øke fokus på kvinners rettigheter og likestilling innen landbrukssektorsamarbeidet. Støtte til organisering av småbrukere (NASFAM) har resultert i at bøndene har fått økt innflytelse i forhandlinger om pris på sine landbruksprodukter og kvinner og menn er nå likt representert i hovedstyret i NASFAM. Norge samarbeidet med Verdensbanken og lokale aktører om forvaltning av biologisk mangfold og økosystemtjenester. Det er etablert et klimafokusert samarbeid mellom landbruksuniversitet i Malawi og Universitetet for miljø og biovitenskap i Norge.

Helse, hiv og aids

Fra norsk side ble mødrehelse gitt særlig prioritet. Norge delfinansierte sektorprogrammet for helse og Den nasjonale aidskommisjonen. Dessuten gikk mye støtte til Malawi College of Medicine, til den landsdekkende familieplanleggingsorganisasjonen BLM og til utdanning av sykepleiere via det strategiske partnerskapet med Kirkens Nødhjelp. Norge var sekretær for helsegivergruppen i 2007 og deltok aktivt i dialogen mellom myndighetene og giverne. Støtten til frivillige organisasjoners arbeid ble videreført og med fokus på helse, hiv og aids, inkl. helsepersonellutdanning. Det ble i løpet av 2007 inngått en avtale med de tre universitetssykehusene Ullevål, Haukeland og Tromsø om støtte til et institusjonssamarbeidsprosjekt med sentralsykehuset i Lilongwe for å bedre fødselstilbudet. Videre samarbeider Atlas-Alliansen med en malawisk paraplyorganisasjon for funksjonshemmede.

Bilateral bistand¹ til Malawi fordelt på ulike partnere, 2007

Partnere i bistanden	NOK 1000	Prosent
Stat-til-stat med mer ²	176 767	55,0
Internasjonale frivillige organisasjoner	4 135	1,3
Lokale frivillige organisasjoner	47 505	14,8
Norske frivillige organisasjoner	68 103	21,2
Multilaterale organisasjoner ³	24 690	7,7
Totalt	321 200	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

2) Herunder offentlige institusjoner, departement, konsulenter, privat sektor etc.

3) Øremerket bistand kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner (multi-bi)

Bilateral bistand¹ til Malawi fordelt på sektorer, 2007

Sektorer	NOK 1000	Prosent
Økonomisk utvikling og handel	112 859	35,1
Nødhjelp og annet uspesifisert	-207	-0,1
Miljø og energi	6 952	2,2
Godt styresett	52 625	16,4
Helse, utdanning og annet innen sosial sektor	121 557	37,8
Hiv/aids	27 414	8,5
Totalt	321 200	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

Kultur

Arbeidet var konsentrert om tre områder: fortidsminner, kulturorganisasjoner og teater. Ansatte i Kulturdepartementet fikk opplæring og jobbet med restaurering og bevaring av steinkunststeder. Støtten til kulturorganisasjoner medførte vekst i medlemsmassen. Teaterstøtten var fokusert på teater som virkemiddel i utviklingsprosessen og temaene i 2007 var kvinner, likestilling og demokrati. Teaterstykket "The Accidental Death of Democracy" ble vist 15 ulike steder i Malawi og skapte livlige debatter lokalt og to konferanser om demokratispørsmål nasjonalt.

Kvinner og likestilling

Norsk støtte gikk til styrking av kvinneorganisasjoner, bekjempelse av vold mot kvinner og arbeidet mot trafficking av kvinner og barn. En større undersøkelse av omfanget av trafficking-problemet ble laget og revidering av lovverket ble planlagt. Norge støttet også tiltak for å øke kvinners deltakelse i politiske beslutninger, styrke deres økonomiske ståsted og utviklingen av en nasjonal likestillingspolitikk.

Fakta

Anslått folketall (2006): 13,6 millioner

Brutto nasjonalinntekt per innbygger (2006): 230 USD (MUL)

Økonomisk vekst, BNP pr. år (2000-06): 2,1 %

Økonomisk struktur som andel av BNP (2006):

Jordbruk 33%, industri 21%, tjenester 47%

Underernæring blant barn under 5 år (2006): 18%.

Tall over 30% regnes som svært høyt og er en sterk indikator på fattigdom.

Indeks for menneskelig velferd (HDI), nivå (2004):

0,437. Et land under 0,500 har et lavt velferdsnivå.

Malawi har hatt en endring på + 0,066 i perioden 1990-2005

Barnedødelighet per 1000 (2006): 120

Endring (2000-2006): -68

Mødre dødelighet per 1000 fødsler (2005): 11

Hiv-smittede, andel av befolkningen 15-49 år (2005): 14,1%

Barn i barneskolen (2006): 91,8%

Analfabeter, 15-24 år (2007): 17%

Antall jenter i forhold til 100 gutter under utdanning

(2006) i barneskole (primær) / ungdomsskole og

videregående skole (sekundær) / høyere (tertiær):

104/84/54

Kvinneandel i parlamentet (2008): 13%

Kvinnerns estimerte lønn som andel av menns lønn i

formell sektor (2005): 73%

Skogareal (endring 1990-2005), negative tall betyr avskoging i prosent): -13%

Vernet areal for biologisk mangfold (2007): 15,5%

Andel av befolkningen med tilgang til sikkert

drikkevann (2006): 76%

Andel av befolkningen i urbane strøk som lever i slum

(2005): 66,4%

Korrupsjonsnivå, i følge TIs persepsjonsindeks

(2006): 2,7

Spesielt sårbart land, i følge OECD / DAC (2006): Nei

Forsvarsutgifter som andel av BNP (2005): Ikke

tilgjengelig

Bistandsnivå per innbygger (2005): 45 USD

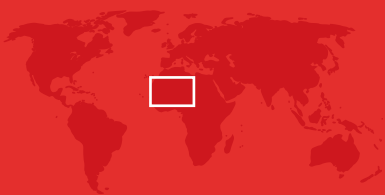
Bistand som andel av BNI (2006): 30,4%

Atlas-Alliansen er blant annet engasjert i rehabiliteringsprogrammer sammen med Fedoma, som er paraplyorganisasjon for interesseorganisasjoner av funksjonshemmede, i Malawi. Gjennom programmet har mange funksjonshemmede fått muligheter til å starte småbedrifter, skaffe seg yrkesutdanning og muligheter til å sende barna sine på skole.

Foto: Ken Opprann

Mali

Norge har gitt bistand til Mali siden 1970-tallet. I forbindelse med tørkekatastrofen på 1980-tallet økte innsatsen, da flere norske frivillige organisasjoner arbeidet i landet. Organisasjonene mottar i dag en stor andel av de norske midlene. Fra 2005 har det norske utviklingssamarbeidet med Mali vært forvaltet av Sverige. Hoveddelen av bistanden går til utdanning.

Utdanning

Den norske støtten gikk til det nasjonale utdanningsprogrammet og bidro til at andelen barn innskrevet i skolen økte fra 60 prosent i 2001 til 72 prosent i 2005 og at antall utdannede lærere er blitt tredoblet siden 2002. Men fortsatt gjenstår mange utfordringer, blant annet når det gjelder mangel på lærebøker og klasserom og en forsinket gjennomføring av desentraliseringsprosessen. Dessuten fullfører bare under halvparten av elevene grunnskolen.

Styresett og menneskerettigheter

Første fase av støtten til demokratistyrking gjennom et samarbeid mellom fire frivillige organisasjoner, ble avsluttet i 2007. Programmet har oppnådd positive resultater innen naturressursforvaltning og desentralisering og i reduksjon av konflikter relatert til

ressursknapphet. Kjønnsmleistring av kvinner er noe redusert og støtten til FNs barnefonds (Unicef) program for beskyttelse av barn og fremme av menneskerettigheter har bidratt til økt fødselsregistrering.

Naturressursforvaltning

Innsatsen har vært konsentrert om vann og skog. Støtten til lokal og bærekraftig forvaltning av naturressurser i det sårbare indre Niger-deltaet har bedret lokalsamfunnets produktivitet og familienes velferd. Lokale institusjoner er styrket og har kapasitet til å forvalte skog og biologisk mangfold på en mer bærekraftig måte.

Landsbyutvikling

Gjennom norske frivillige organisasjoner har Norge bl.a. støttet et integrert landsbygdprogram. Brønner har gitt flere rent vann og et alfabetiseringsprogram har blant annet ført til at kvinnene deltar mer i landsbylivet. Organisering av kornbanker har bidratt til å redusere følgene av uår og tørke. Kornbankene har en sosial profil der en andel av kornet fordeles til gamle, enker og foreldreløse.

Fakta

Anslått folketall (2006): 13,6 millioner
Brutto nasjonalinntekt per innbygger (2006): 230 USD (MUL)
Økonomisk vekst, BNP pr. år (2000-06): 5,6 %
Økonomisk struktur som andel av BNP (2006): Jordbruk 37%, industri 24%, tjenester 39%
Underernæring blant barn under 5 år (2001): 33%. Tall over 30% regnes som svært høyt og er en sterk indikator på fattigdom.
Indeks for menneskelig velferd (HDI), nivå (2005): 0,380. Et land under 0,500 har et lavt velferdsnivå. Mali har hatt en endring på + 0,097 i perioden 1990-2005
Barnedødelighet per 1000 (2006): 217 Endring 2000-2006: -7
Mødre dødelighet per 1000 fødsler (2005): 9,7
Hiv-smittede, andel av befolkningen 15-49 år (2007): 1,5%
Barn i barneskolen (2006): 60,5%
Analfabeter, 15-24 år (2007): 70,7%
Antall jenter i forhold til 100 gutter under utdanning (2005) i barneskole (primær) / ungdomsskole og videregående skole (sekundær) / høyere (tertiær): 79/61 / Ikke tilgjengelig
Kvinneandel i parlamentet (2008): 10%
Kvinner estimerte lønn som andel av menns lønn i formell sektor (2005): 68%
Skogareal (endring (1990-2005), negative tall betyr avskoging i prosent): -10%
Vernet areal for biologisk mangfold (2007): 2,1%
Andel av befolkningen med tilgang til sikkert drikkevann (2006): 60%
Andel av befolkningen i urbane strøk som lever i slum (2005): 65,9%
Korrupsjonsnivå, i følge TIs persepsjonsindeks (2007): 2,7
Spesielt sårbart land, i følge OECD / DAC (2006): Nei
Forsvarsutgifter som andel av BNP (2006): 2%
Bistandsnivå per innbygger (2005): 51 USD
Bistand som andel av BNI (2006): 13,4%

Bilateral bistand¹ til Mali fordelt på ulike partnere, 2007

Partnere i bistanden	NOK 1000	Prosent
Stat-til-stat med mer ²	51 755	54,9
Norske frivillige organisasjoner	40 262	42,7
Nordiske forskningsinstitusjoner/stiftelser	895	1,0
Multilaterale organisasjoner ³	1 293	1,4
Totalt	94 204	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand
2) Herunder offentlige institusjoner, departement, konsulenter, privat sektor etc.
3) Øremerket bistand kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner (multi-bi)

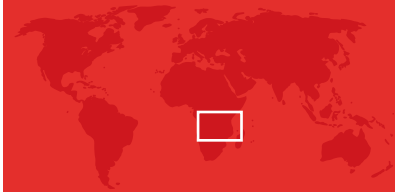
Bilateral bistand¹ til Mali fordelt på sektorer, 2007

Sektorer	NOK 1000	Prosent
Økonomisk utvikling og handel	59 997	63,7
Nødhjelp og annet uspesifisert	1 293	1,4
Miljø og energi	634	0,7
Godt styresett	17 380	18,4
Helse, utdanning og annet innen sosial sektor	14 123	15,0
Hiv/aids	778	0,8
Totalt	94 204	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

Mosambik

I Mosambik utgjør den samlede bistanden rundt halvparten av statsbudsjettet. Det er behov for endringer for å få til en bredere fordelt økonomisk vekst i landet. Giverlandenes dialog med det politiske lederskapet i Mosambik er ganske god. Mosambik ble etter eget ønske pilotland for "Ett FN på landnivå" og utviklet i 2007 et program for dette reformarbeidet.

Budsjettstøtte og økonomisk utvikling

Norge er en av 19 givere som bidrar med generell budsjettstøtte. Den felles årlige gjennomgangen av budsjettstøtten viste gode resultater innen makroøkonomisk styring og styrking av landets finansforvaltning. Den viste også bedring over mange år i leveransen av sosiale tjenester, men langt større variasjoner innen styresett, infrastruktur og økonomisk utvikling. Budsjettstøtte bidro til utbygging av økonomisk infrastruktur og grunnleggende sosiale tjenester, i tråd med landets egen strategi for fattigdomsbekjempelse. Leveransen av sosiale tjenester er bedret i løpet av de siste årene. Gjennom norsk støtte til statistikk instituttet ble forutsetningene for måling av fattigdomsutviklingen styrket. Norge støttet finansforvalt-

ningsreformen "Sistafe", som bidrar til økt åpenhet rundt bruk av offentlige midler. Norge støttet også Mosambiks desentraliseringsreform og fulgte tett gjennomføringen av landets anti-korrupsjonsstrategi.

Helse, hiv og aids

En stor andel av den norske bistanden gikk til et fond for innkjøp av medisiner og til landets generelle helsefond. Støtten til disse fondene bidro til at myndighetene kunne gjennomføre sin årlige helseplan og til økt tilgang på helsetjenester. Myndighetene ferdigstilte åtte nye helsesentre, 100 helseklinikker fikk rådgivingstilbud rettet mot ungdom og 44.000 flere personer fikk hiv og aids-behandling i 2007 enn i 2006. 62 prosent av de som mottar behandling er kvinner. Målet om at 65 prosent av alle barn under ett år skal bli fullt vaksinerte ble nådd. Behandlingstilbudet for gravide kvinner er utvidet og målet om at over halvparten av fødslene skal skje på institusjon ble nådd. FNs befolkningsprogram (UNFPA), som også fikk penger fra Norge, nådde 1,3 millioner ungdommer med informasjon om hiv og aids. De geografiske forskjellene er fortsatt store når det gjelder tilgangen på helsetjenester.

Energi og olje

Norge støttet utbygging av linjenettet, kapasitetsbygging i Energiministeriet og utvikling av oljesektoren. Landsbyelektrifiseringsprogrammet i Zambezia-provinsen ble fullført, mens tilsvarende prosjekter i flere andre provinser fortsatte i samarbeid med Sverige.

En fem-årig avtale regulerer det bilaterale samarbeidet på petroleumssektoren, som av Mosambik så vel som av andre observatører er ansett som svært vellykket. I tillegg til støtte til Det nasjonale petroleumsinstituttet (INP) ble det i 2007 startet en utredning om mulig støtte til håndtering av oljeinntekter og til arbeid med miljøkonsekvenser. Under samarbeidet med INP var det framgang i arbeidet med å lage miljøreguleringer for oljesektoren og i arbeidet med Mosambiks tilslutning til EITI-prinsippene (Extractive Industries Transparency Initiative).

Fiskeri

Norsk støtte var med på å øke kompetansen i landets fiskeriforvaltning. Samarbeidet mellom mosambikanske fiskerimyndigheter og Havforskningsinstituttet i Bergen ga positive resultater for forskningsbasert forvaltning av landets maritime ressurser. Arbeidet med en statistikkplan, en plan for fiskeriforskningsinstituttet og revisjon av den nasjonale fiskeriplanen fortsatte. Norge dekket utgiftene til leie av et oppsynsfartøy som brukes i kampen mot ulovlig fiske. Den norske støtten bidro bl.a. til at Mosambik kunne ta i arrest fire fiskefartøyer som drev ulovlig fiske. Et program for utvikling i fiskerisamfunn i landets midtre provinser viste god framgang. Framgangen innen akvakultur har ikke vært tilfredsstillende og det fortsettes med støtte til å bedre rammebetingelsene for investering i sektoren.

Miljø

Miljøaspekter var viktig for støtten til både olje- og fiskerisektoren. Norsk støtte ble gitt til å lage et kursopplegg på olje, fisk og miljø. Kurset ble i første rekke tilbudt sivilt samfunn og media og vil i neste omgang tilbys relevante departementer i statsforvaltningen.

Bilateral bistand¹ til Mosambik fordelt på ulike partnere, 2007

Partnere i bistanden	NOK 1000	Prosent
Stat-til-stat med mer ²	378 681	80,7
Internasjonale frivillige organisasjoner	5 827	1,2
Lokale frivillige organisasjoner	13 852	3,0
Norske frivillige organisasjoner	42 486	9,1
Regionale frivillige organisasjoner	96	0,0
Nordiske forskningsinstitusjoner/stiftelser	900	0,2
Multilaterale organisasjoner ³	27 589	5,9
Totalt	469 432	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

2) Herunder offentlige institusjoner, departement, konsulenter, privat sektor etc.

3) Øremerket bistand kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner (multi-bi)

Bilateral bistand¹ til Mosambik fordelt på sektorer, 2007

Sektorer	NOK 1000	Prosent
Økonomisk utvikling og handel	217 826	46,4
Nødhjelp og annet uspesifisert	7 400	1,6
Miljø og energi	64 712	13,8
Godt styresett	46 167	9,8
Helse, utdanning og annet innen sosial sektor	115 115	24,5
Hiv/aids	18 211	3,9
Totalt	469 432	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

Kvinner og likestilling

Støtten til Redd Barna hadde fokus på bekjempelse av menneskehandel og seksuell utnyttelse av barn og unge kvinner, mens samarbeidet med Aga Khan Foundation og den lokale Foundation for Community Development var rettet inn mot kvinner og barn på landsbygda. Den nasjonale menneskerettighetsligaen, som jobber med kvinners rettigheter, fikk også støtte. Et samarbeid med FNs mat- og landbruksorganisasjon (FAO) for å styrke kvinners rettigheter til jord ble påbegynt. Det samme ble et opplysningsprosjekt rettet mot kvinner og valgdelaktelse.

Regionalt samarbeid

Norge fortsatte støtten til den regionale medieorganisasjonen Southern African Media Training Trust og bidro med det til et bredere opplæringstilbud for medieansatte i det sørlige Afrika. Kursene ble holdt på samarbeidsinstitusjoner rundt omkring i regionen og tok for seg temaer som fattigdoms- og næringslivsrapportering. Den norske ambassaden i Maputo hadde ansvaret for det regionale energisamarbeidet og bidro gjennom sin lederrolle til at SADC-sekretariatet (Southern African Development Community) fikk en konstruktiv dialog med giversamfunnet og andre aktører innen energi.

Kultur

Samarbeid med tre statlige kulturskoler i Maputo innen visuell kunst, dans og musikk gjennom Kulturskolene/Umoja Flying Carpet og Fredskorpset fortsatte i 2007. Norge støttet en konsert i Maputo i desember 2007 i regi av Umoja som ble sendt på 70 TV-stasjoner. Tiltaket ble koordinert med et seminar om økonomisk utvikling i det sørlige Afrika med fokus på energi og miljø samt en markering av 30 års jubileum for samarbeidet mellom Norge og Mosambik. Samarbeidet mellom Bergen kommune og Ilha de Mocambique om vern av kulturskatter og rehabilitering av to historiske bygninger fortsatte i 2007.

Fakta

Anslått folketall (2006): 21 millioner

Brutto nasjonalinntekt per innbygger (2006): 310 USD (MUL)

Økonomisk vekst, BNP pr. år (2000-06): 8,3%

Økonomisk struktur som andel av BNP (2006):

Jordbruk 23%, industri 23%, tjenester 54%

Underernæring blant barn under 5 år (2003): 24%.

Tall over 30% regnes som svært høyt og er en sterk indikator på fattigdom.

Indeks for menneskelig velferd (HDI), nivå (2005):

0,384. Et land under 0,500 har et lavt velferdsnivå.

Mozambik har hatt en endring på + 0,073 i perioden 1990-2004

Barnedødelighet per 1000 (2006): 138

Endring 2000-2006: -40

Mødre dødelighet per 1000 fødsler (2005): 5,2

Hiv-smittede, andel av befolkningen 15-49 år (2007): 16 %

Barn i barneskolen (2006): 76%

Analfabeter, 15-24 år (2007): 47,1%

Antall jenter i forhold til 100 gutter under utdanning

(2006) i barneskole(primær) / ungdomsskole og

videregående skole (sekundær) / høyere (tertiær):

86/72/Ikke tilgjengelig

Kvinneandel i parlamentet (2008): 35%

Kvinnerns estimerte lønn som andel av menns lønn i

formell sektor (2005): 81%

Skogareal (endring (1990-2005), negative tall betyr

avskoging i prosent): -4%

Vernet areal for biologisk mangfold (2007): 14,7%

Andel av befolkningen med tilgang til sikkert

drikkevann (2006): 42 %

Andel av befolkningen i urbane strøk som lever i slum

(2005): 79,5%

Korrupsjonsnivå, i følge TIs persepsjonsindeks

(2007): 2,8.

Spesielt sårbart land, i følge OECD / DAC (2006): Nei

Forsvarsutgifter som andel av BNP (2005): Ikke

tilgjengelig

Bistandsnivå per innbygger (2005): 65 USD

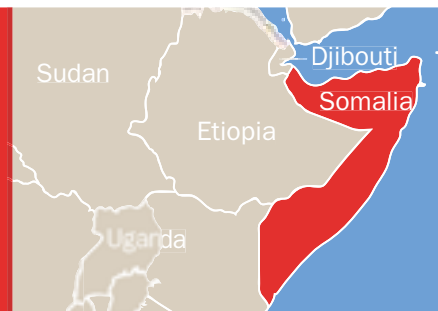
Bistand som andel av BNI: 20,7%

Samarbeidet mellom mosambikanske fiskerimyndigheter og Havforskningsinstituttet i Bergen ga positive resultater for forskningsbasert forvaltning av landets maritime ressurser.

Foto: Jan Speed

Somalia

Somalia er preget av en politisk, humanitær og sikkerhetsmessig krise og er et av verdens fattigste land.

Landet har vært herjet av borgerkrig og fravær av myndighetsstrukturer i mer enn 16 år.

I 2004 fikk man på plass en overgangsregjering (TFG), men den har i liten grad klart å stabilisere landet. TFG er helt avhengig av internasjonale styrker for å beholde sin posisjon og får pr. i dag støtte fra etiopiske styrker og tropper fra den Afrikanske Union. Overgangsperioden går ut ved utgangen av 2009, hvor det etter planen skal avholdes frie valg. Norge yter hovedsakelig humanitær bistand til Somalia, både via FN og norske og internasjonale frivillige organisasjoner.

Fred og forsoning

Den norske støtten til fred- og forsoningstiltak er særlig fokusert på å støtte opp om FNs innsats og å styrke koordineringen av den internasjonale fredsinnnsatsen i Somalia. I 2007 ga Norge blant annet støtte via FN til arbeidet med ny grunnlov og kapasitetsbygging for overgangsregjeringen. Det ble videre arrangert en forsoningskonferanse i Mogadishu i regi av FNs utviklingsprogram (UNDP). Norge har også finansiert forsoningsprosjekt på grasrotnivå, som bl.a. har bidratt til at en lokal konflikt i Mudug og Galgadud ble løst. For å styrke kvinners

deltaking i fredsprosessen, har Norge gitt penger til stipender til kvinnelige studenter ved Universitetet i Mogadishu, slik at flere kvinner på sikt skal kunne gå inn i sentrale stillinger i det somaliske samfunnet.

Humanitær bistand

Norge var den tredje største humanitære giveren til Somalia i 2007. Den norske støtten ble fordelt på FNs humanitære organisasjoner, frivillige organisasjoner og Røde Kors-systemet. Støtten ble blant annet brukt til vaksinasjonsprosjekt for barn og til å sette opp leire for internt fordrevne. Et av de større bidragene gikk til "Humanitarian Response Fund", som er et fond i regi av FNs nødhjelpsorganisasjon (OCHA). Her kan lokale organisasjoner søke om tilskudd til sine aktiviteter. Flyktninghjelpen startet program i Mogadishu i 2007 og er en av svært få organisasjoner som har internasjonal tilstedeværelse i byen. Gjennom helse-, vann- og sanitærtiltak samt grunnleggende humanitær hjelp til internt fordrevne, har de som lever under spesielt vanskelige forhold fått bedre levekår. Kirkens Nødhjelp er i Gedo-regionen sørvest i landet. I tillegg til kampen mot kjønnslemlestelse, har de prosjekter innen helse, utdanning og vann.

Utdanning

Utdanningsnivået i Somalia er svært lavt. Gjennom Flyktninghjelpen og Pinsebevegelsens Ytremisjon har Norge støttet utdanningsprosjekter i Somaliland. Prosjektene har bidratt til at nye klasserom har blitt bygget og at flere barn går på skole. Det sivile samfunnet er også blitt styrket ved at Pinsemenighetens Ytremisjon jobber med såkalte "Community Education Committees". Over 1.000 kvinner har lært seg å lese og skrive, 20 kvinner har lært seg håndarbeid og blitt med i spare- og lånegrupper.

Fakta

Anslått folketall (2006): 8,4 millioner

Brutto nasjonalinntekt per innbygger (2006):

Ikke tilgjengelig (MUL)

Økonomisk vekst, BNP pr. år (2000-06):

Ikke tilgjengelig

Økonomisk struktur som andel av BNP (2006):

Ikke tilgjengelig

Underernæring blant barn under 5 år (2006): 35,6%

Tall over 30% regnes som svært høyt og er en sterk indikator på fattigdom.

Indeks for menneskelig velferd (HDI), nivå 2005:

Ikke tilgjengelig.

Barnedødelighet per 1000 (2006): 145

Mødre dødelighet per 1000 fødsler (2005): 14

Hiv-smittede andel av befolkningen 15-49 år (2007): 0,5%

Barn i barneskolen: Ikke tilgjengelig

Analfabeter, 15-24 år (2004): Ikke tilgjengelig

Antall jenter i forhold til 100 gutter under utdanning i barneskole (primær) / ungdomsskole og videregående skole (sekundær) / høyere (tertiær):

Ikke tilgjengelig

Kvinneandel i parlamentet (2008): 8%

Kvinnens estimerte lønn som andel av menns lønn i formell sektor (2005): 62%

Skogareal (endring (1990-2005), negative tall betyr avskoging i prosent): -14%

Vernet areal for biologisk mangfold (2007): 0,4%

Andel av befolkningen med tilgang til sikkert drikkevann (2006): 29%

Andel av befolkningen i urbane strøk som lever i slum (2005): 73,5%

Korrupsjonsnivå, i følge TIs persepsjonsindeks (2007): 1,4

Spesielt sårbart land, i følge OECD / DAC (2006): Ja

Forsvarsutgifter som andel av BNP (2005):

Ikke tilgjengelig

Bistandsnivå per innbygger (2005): 29 USD

Bistand som andel av BNI: Ikke tilgjengelig

Bilateral bistand¹ til Somalia fordelt på ulike partnere, 2007

Partnere i bistanden	NOK 1000	Prosent
Stat-til-stat med mer ²	1 895	0,7
Internasjonale frivillige organisasjoner	7 831	3,1
Lokale frivillige organisasjoner	7 050	2,8
Norske frivillige organisasjoner	90 725	35,9
Nordiske forskningsinstitusjoner/stiftelser	914	0,4
Multilaterale organisasjoner ³	144 341	57,1
Totalt	252 756	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

2) Herunder offentlige institusjoner, departement, konsulenter, privat sektor etc.

3) Øremerket bistand kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner (multi-bi)

Bilateral bistand¹ til Somalia fordelt på sektorer, 2007

Sektorer	NOK 1000	Prosent
Økonomisk utvikling og handel	800	0,3
Nødhjelp og annet uspesifisert	177 997	70,4
Godt styresett	50 045	19,8
Helse, utdanning og annet innen sosial sektor	23 720	9,4
Hiv/aids	194	0,1
Totalt	252 756	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

Sudan

 Siden fredsavtalen ble undertegnet i 2005 har Norge bidratt aktivt i Sudan. Landet var den største mottakeren av norsk bistand i 2007. Den norske innsatsen dreier seg først og fremst om å støtte opp om freden og fredsavtalen i et samfunn som i lang tid har vært preget av krig og konflikt. Bistand til Sudan byr på spesielle utfordringer fordi fredsavtalen førte til opprettelsen av en egen region i Sør-Sudan som har en egen regjering og stor grad av autonomi. Mangelen på en løsning av konflikten i Darfur har medført at behovet for humanitær bistand har vært langt større enn ventet. Både frivillige organisasjoner og universitetsmiljøer spiller en sentral rolle i samarbeidet med Sudan, men det meste av norsk bistand går gjennom to flergiverfond som administreres

Foto: Gøril Trondsen Booth

av Verdensbanken (MDTF Nasjonal og MDTF Sør-Sudan). Dessuten går mye av bistanden til humanitært arbeid. Norge sitter i styringskomiteen for det nasjonale flergiverfondet og var hovedansvarlig for å koordinere den internasjonale støtten til innføring av den nye nasjonale valutaen. Norge er også ett av seks land som står bak det felles giverkontoret i Juba (JDO). Lederen av JDO sitter i flergiverfondet for Sør-Sudan.

Fred og forsoning

Støtte til fredsprosessen gikk blant annet til "Assessment and Evaluation Commission" (AEC), som skal følge iverksettelsen av fredsavtalen og arbeidet med partene for å løse løpende problemer. AEC hadde norsk ledelse fram til desember 2007. Gjennom Norsk Folkehjelp har Norge vært delaktig i omformingen av SPLM (Sudanese People's Liberation Movement) fra en militær organisasjon til et politisk parti. Gjennom det Unicef-administrerte kapasitetsbyggingsfondet (CBTF) for Sør-Sudan har Norge bidratt til å forbedre systemene i offentlig forvaltning. Støtte til anti-korrupsjonskommisjonen ble forberedt. Norge støttet også FNs og Sør-Sudans forhandlinger mellom den

ugandiske regjeringen og opprørsbevegelsen Lord's Resistance Army (LRA). Det ble gitt støtte til FN og AUs felles bestrebelser for å fremme fred og forsoning i Darfur. Videre ble det gitt støtte til ulike prosjekter for styrking av kvinners deltakelse i politiske prosesser, blant annet gjennom etablering av et kvinnenettverk i nasjonalforsamlingen.

Humanitær bistand

Norske midler gikk til beskyttelse av sudanske flyktninger samt retur- og reintegreringsprogrammer i Sør-Sudan gjennom FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR) og frivillige organisasjoner. Gjennom Flyktninghjelpen ble det gitt støtte til informasjons og rådgivningsarbeid rettet mot sør-sudanske flyktninger og internt fordrevne i forbindelse med returprosessen. Norsk Folkehjelp bidro til at hovedveier og landbruksområder i Sør-Sudan ble ryddet for miner, noe som er av stor betydning for at folk kan vende tilbake og begynne gjenoppbyggingen. Norge bidro til at fire millioner konfliktrammede mennesker i Darfur fikk livsnødvendig humanitær hjelp i form av beskyttelse, mat, husly og sosiale tjenester gjennom FNs humanitære aktører, Røde Kors-systemet og Kirkens Nødhjelp. Kvinner og barn er spesielt sårbare og ble spesielt ivarettatt blant annet i helseprogrammer. Flom i forbindelse med regntiden forårsaket store ødeleggelser i Sudan og det ble gitt humanitær støtte til de rammede og til forebygging av epidemier blant annet gjennom Norges Røde Kors. Dette bidro til å sikre 1,3 millioner mennesker rent drikkevann gjennom en massekloreringskampanje under et pågående utbrudd av kolera, noe som bidro til at mange liv ble reddet.

Olje

Den økonomiske situasjonen for regjeringen i Sør-Sudan er meget sårbar siden mer enn 95 prosent av inntektene kommer fra eksport av olje og kanaliseres gjennom den nasjonale forvaltningen. God utnyttelse av oljeinntektene er avgjørende for utvikling og fattigdomsbekjempelse i alle deler av landet. Gjennom Olje for utvikling-programmet har Norge engasjert en oljerådgiver som

Bilateral bistand¹ til Sudan fordelt på ulike partnere, 2007

Partnere i bistanden	NOK 1000	Prosent
Stat-til-stat med mer ²	25 380	3,6
Internasjonale frivillige organisasjoner	-523	-0,1
Lokale frivillige organisasjoner	200	0,0
Norske frivillige organisasjoner	208 787	29,8
Regionale frivillige organisasjoner	2 611	0,4
Nordiske forskningsinstitusjoner/stiftelser	4 429	0,6
Multilaterale organisasjoner ³	460 435	65,7
Totalt	701 318	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

2) Herunder offentlige institusjoner, departement, konsulenter, privat sektor etc.

3) Øremerket bistand kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner (multi-bi)

Bilateral bistand¹ til Sudan fordelt på sektorer, 2007

Sektorer	NOK 1000	Prosent
Økonomisk utvikling og handel	253 354	36,1
Nødhjelp og annet uspesifisert	250 541	35,7
Miljø og energi	1 967	0,3
Godt styresett	108 691	15,5
Helse, utdanning og annet innen sosial sektor	86 574	12,3
Hiv/aids	191	0,0
Totalt	701 318	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

Sudan

bistår både den nasjonale og den regionale regjeringen i sør med forvaltning av oljeressursene. Målet er å bedre den nasjonale forvaltningen av oljeressursene, å hjelpe til med overvåkingen av oljeproduksjonen og samarbeidet i Petroleumskommisjonen og bygge opp Sør-Sudans kapasitet i oljesektoren.

Forskning

Det norsk-finansierte følgeforskningsprogrammet om gjennomføringen av fredsavtalen ga resultater som er direkte anvendbare for norsk og internasjonalt arbeid i Sudan. Dette er et samarbeidsprogram mellom Christian Michelsens Institutt (CMI), Institutt for fredsforskning (PRIO), Universitetet i Bergen, Universitetet i Khartoum og Al Ahfad-universitetet.

Utdanning

Gjennom flergiverfondet har Norge blant annet bidratt til å produsere fire millioner skolebøker, gitt støtte til utforming av ny utdanningslov og utvikling av alternative utdanningssystemer for manglende skolegang på grunn av krig. I utdanningsprosjektene til

norske frivillige organisasjoner og FNs barnefond (Unicef) ble jenters skolegang vektlagt. Med støtte fra Unicef lanserte regjeringen i Sør-Sudan "Go to school"-programmet, som er en stor kampanje for å gjenoppbygge utdanningssystemet og få barn inn i klasserommene igjen. Dette programmet har resultert i en økning av jenter som begynner på barneskolen fra 14 prosent i 2005 til 36 prosent i 2007.

Kvinner og likestilling

Det er utarbeidet en strategi for arbeidet med kvinner, fred og sikkerhet og det er knyttet sterkere bånd til både norske og lokale samarbeidspartnere. Som ledd i denne strategien støtter Norge blant annet kapasitetsbyggingsprosjekter av kvinnelige NGO-ledere og politikere. Forskning på kvinnelig kjønnslemlestelse ved Al Ahfad universitetet og arbeid mot kjønnslemlestelse i distriktene er et annet felt som Norge støtter for kvinner og likestilling.

Fakta

Anslått folketall (2006): 37,7 millioner

Brutto nasjonalinntekt per innbygger (2006): 800 USD (MUL)

Økonomisk vekst, BNP pr. år (2000-06): 7,4%

Økonomisk struktur som andel av BNP (2006):

Jordbruk 32%, industri 29%, tjenester 39%

Underernæring blant barn under 5 år (2000): 41%.

Tall over 30% regnes som svært høyt og er en sterk indikator på fattigdom.

Indeks for menneskelig velferd (HDI), nivå (2005):

0,526. Et land mellom 0,500 og 0,800 har middels velferdsnivå. Sudan har hatt en endring på +0,098 i perioden 1990-2005

Barnedødelighet per 1000 (2006): 89

Endring 2000-2006: -8

Mødre dødelighet per 1000 fødsler (2000): 5,9

Hiv-smittede, andel av befolkningen 15-49 år (2007): 1,4%

Barn i barneskolen: Ikke tilgjengelig

Analfabeter, 15-24 år (2004): 22,8%

Antall jenter i forhold til 100 gutter under utdanning (2006) i barneskole (primær) / ungdomsskole og videregående skole (sekundær) / høyere (tertiær):

87/96 / Ikke tilgjengelig

Kvinneandel i parlamentet (2006): 18%

Kvinnerns estimerte lønn som andel av menns lønn i formell sektor (2005): 25%

Skogareal (endring (1990-2005), negative tall betyr avskoging i prosent): -12%

Vernet areal for biologisk mangfold (2007): 4,5%

Andel av befolkningen med tilgang til sikkert drikkevann (2006): 70%

Andel av befolkningen i urbane strøk som lever i slum (2005): 94,2%

Korrupsjonsnivå, i følge TIs persepsjonsindeks (2007): 1,8

Spesielt sårbart land, i følge OECD / DAC (2006): Ja
Forsvarsutgifter som andel av BNP (2005): Ikke tilgjengelig

Bistandsnivå per innbygger (2005): 50 USD

Bistand som andel av BNI: 7,1%

1,7 millioner mennesker fikk i 2007 trygt drikkevann gjennom en klorineringskampanje under et utbrudd av kolera. Dette bidro utvilsomt at mange liv ble reddet. Kampanjen var et samarbeid mellom Norges Røde Kors og Sudan Røde Halvmåne.

Foto: Gøril Trondsen Booth

Sør-Afrika

Etter at demokratisk styre ble innført i 1994 har grunnlaget for norsk bistand vært å befeste et stabilt demokratisk samfunn og bekjempe fattigdom og ettervirkningene av apartheid. Dagens samarbeidsavtale mellom Norge og Sør-Afrika utløper i 2009 og det bilaterale utviklings-samarbeidet vil i hovedsak avsluttes. Den regionale bistanden som går via Sør-Afrika vil fortsette.

Styresett og menneskerettigheter

Norsk støtte bidro til at lokalsamfunn og enkeltpersoner fikk gjennomslag for retten til bolig og bedre sanitære forhold. Behandlingen av saker i domstoler knyttet til seksuelt misbruk av barn er styrket. Norge har støttet opplæring av personell som kommer i kontakt med voldtekts ofre, hjelpesentre for ofre og kampanjer mot vold mot kvinner. Arbeid med ytringsfrihet samt rådgivnings-sentre for aidssyke pasientrettigheter fikk støtte. Det ble etablert et strategisk partnerskap med Kirkens Nødhjelp for å fremme styresett på lokalt forvaltningsnivå.

Miljø og naturressursforvaltning

Miljøprogrammet bidro til å styrke den sørafrikanske miljøforvaltningen.

En prosjektavtale om genmodifiserte organismer ble inngått mellom Direktoratet for naturforvaltning og dets sørafrikanske partner. Norge støttet kapasitetsbygging for fiskeriforskning og -forvaltning og arbeidet for en bærekraftig utvikling av fiskerisektoren i hele SADC-området (Southern African Development Community). Utdanning av studenter fra SADC-området i fiskerifag ved Universitetet i Namibia ble videreført. Det samme ble prosjekter rettet mot småskalafiskere og sårbare, tradisjonelle kystsamfunn.

Forskning og høyere utdanning

Forskningsrådene i Norge og Sør-Afrika samarbeidet om tildeling av midler innen helse, hiv og aids, informasjon, miljø, sosiale spørsmål, utdanning og energi. Partnerskap er etablert mellom universitetene i Malawi, Namibia, Zambia og Western Cape i Sør-Afrika for å bekjempe hiv og aids. Institusjonelt samarbeid er også innledet i ingeniørfag, naturfag og økonomi mellom universitetene i Mosambik, Namibia og Witwatersrand i Sør-Afrika. Støtte gikk til utdanning for urfolksstudenter ved universitetene i Gaborone og Windhoek i samarbeid med universitetet i Tromsø.

Kultur

Norge støtter to programmer innen musikk, ett i Sør-Afrika og et program for regionalt samarbeid innenfor afrikanske musikkformer. Begge programmene ble evaluert i 2007 og anbefalt videreført.

Fakta

Anslått folketall (2006): 47,4 millioner
Brutto nasjonalinntekt per innbygger (2006): 5390 USD
Økonomisk vekst, BNP pr. år (2000-06): 4,1 %
Økonomisk struktur som andel av BNP (2006): Jordbruk 3%, industri 31%, tjenester 66%
Underernæring blant barn under 5 år (1999): 12%. Tall over 30% regnes som svært høyt og er en sterk indikator på fattigdom.
Indeks for menneskelig velferd (HDI), nivå (2005): 0,674. Land mellom 0,500 og 0,800 har middels velferdsliv.
Barnedødelighet per 1000 (2006): 69 Endring 2000-2005: +6
Mødre dødelighet per 1000 fødsler (2005): 4
Hiv-smittede, andel av befolkningen 15-49 år (2007): 18,1%
Barn i barneskolen (2004): 93%
Analfabeter, 15-24 år (2007): 4,6%
Antall jenter i forhold til 100 gutter under utdanning (2004) i barneskole (primær) / ungdomsskole og videregående skole (sekundær) / høyere (tertiær): 94/107/122 (2006)
Kvinneandel i parlamentet (2008): 33%
Kvinnens estimerte lønn som andel av menns lønn i formell sektor (2005): 45%
Skogareal (endring (1990-2005), negative tall betyr avskoging i prosent): 0%
Vernet areal for biologisk mangfold (2005): 6,1%
Andel av befolkningen med tilgang til sikkert drikkevann (2006): 93%
Andel av befolkningen i urbane strøk som lever i slum (2005): 28,7%
Korrupsjonsnivå, i følge TIs persepsjonsindeks (2007): 5,1
Spesielt sårbart land, i følge OECD/DAC (2006): Nei
Forsvarsutgifter som andel av BNP (2005): 1,4%
Bistandsnivå per innbygger (2006): 15 USD
Bistand som andel av BNI: 0,3%

Bilateral bistand¹ til Sør-Afrika fordelt på ulike partnere, 2007

Partnere i bistanden	NOK 1000	Prosent
Stat-til-stat med mer ²	61 302	66,6
Lokale frivillige organisasjoner	657	0,7
Norske frivillige organisasjoner	13 016	14,1
Nordiske forskningsinstitusjoner/stiftelser	13 165	14,3
Multilaterale organisasjoner ³	3 864	4,2
Totalt	92 004	100,0

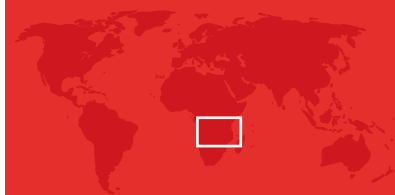
1) Inkluderer multi-bilateral bistand
 2) Herunder offentlige institusjoner, departement, konsulenter, privat sektor etc.
 3) Øremerket bistand kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner (multi-bi)

Bilateral bistand¹ til Sør-Afrika fordelt på sektorer, 2007

Sektorer	NOK 1000	Prosent
Økonomisk utvikling og handel	22 530	24,5
Nødhjelp og annet uspesifisert	1 475	1,6
Miljø og energi	18 832	20,5
Godt styresett	23 100	25,1
Helse, utdanning og annet innen sosial sektor	21 418	23,3
Hiv/aids	4 648	5,1
Totalt	92 004	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

Tanzania

Norge har drevet bistandsarbeid i Tanzania i nærmere 40 år.

Tanzania er et foregangsland i arbeidet med å gjøre bistanden mer effektiv og Norge har sammen med 18 andre givere underskrevet et felles programdokument som regulerer utviklingssamarbeidet. Dette innebærer blant annet krav om en bedre arbeidsdeling mellom giverne og at andelen som gis i budsjettstøtte øker. Tanzania er også et av pilotlandene for en bedre koordinering av FN-bistanden ("Ett FN på landnivå").

Budsjettstøtte

Målet for den norske budsjettstøtten er å bidra til gjennomføring av den nasjonale fattigdomsstrategien og reform i offentlig sektor samt integrering av kvinner i budsjettarbeidet. Samarbeidet med parlamentet om den generelle budsjettstøtten ble styrket i 2007 og det sivile samfunnet deltok i dialogen. De største "vinnerne" i statsbudsjettet var utdanningssektoren, veier og helse.

Styresett og korrupsjonsbekjempelse

Norge støttet desentraliseringsreformen, som skal bidra til at penger

og makt overføres til lokalt nivå. Faglig hjelp fra økonomi- og dataeksperter har ifølge Tanzanias riksrevisjon vært med på å bedre økonomistyringen i kommunene, selv om manglene fortsatt er store.

Norge deltok i arbeidet som banet vei for Public Expenditure Tracking Surveys (PETS) i lokalforvaltningen. PETS går ut på å følge pengestrømmene og er viktig for å forebygge og avsløre korrupsjon. Norge intensiverte dessuten anti-korrupsjonsarbeidet ved å øke kontrollen med mottakernes rapportering om bruk av penger. Det ble gjennomført flere eksterne revisjoner og en rammeavtale ble inngått med et internasjonalt revisjonsselskap for å få hjelp til å vurdere finansiell styring, budsjettering og rapportering hos partnere.

Vei

Et tiårig investeringsprogram for transportsektoren ble vedtatt og en ny veilov som stiller krav til trafiksikkerhet i alt veiarbeid kom på plass. 154 kilometer regionale veier ble vedlikeholdt, distriktsveier ble rehabilitert og 12 broer ble bygget. Antall registrerte kvinnelige entreprenører økte fra fem i 1993 til 45 i 2007. Statens Vegvesen

og TANROADS samarbeidet om trafiksikkerhet og støtte gikk til forbedringer av trafikklys, skilting, veimerking og identifisering av ulykkespunkter.

Høyere utdanning

Antall studenter i høyere utdanning økte fra 55.000 til 75.000 på ett år. Norsk støtte gikk primært til forskningsformidling, kapasitetsbygging og infrastruktur, i hovedsak til de tre universitetene University of Dar es Salaam, Sokoine University of Agriculture og Mzumbe. En avtale ble inngått med Senter for internasjonalisering av høyere utdanning og forskning (SIU) for å styrke universitetssamarbeidet mellom Tanzania og Norge innen naturressursforvaltning.

Helse, hiv og aids

Norge inngikk i 2007 en avtale om å støtte Tanzania i arbeidet med å redusere barne- og mødredødeligheten (tusenårs mål 4 og 5). Støtte gikk til en felles helsepott og til arbeidet med håndtering av data i helsesektoren. Norge støttet forebygging av hiv og aids med fokus på gravide og nyfødte samt omsorgsapparatet for hiv-smittede og etterlatte barn. Penger gikk også til ulike

Bilateral bistand¹ til Tanzania fordelt på ulike partnere, 2007

Partnere i bistanden	NOK 1000	Prosent
Stat-til-stat med mer ²	532 569	79,5
Internasjonale frivillige organisasjoner	13 983	2,1
Lokale frivillige organisasjoner	26 705	4,0
Norske frivillige organisasjoner	52 139	7,8
Nordiske forskningsinstitusjoner/stiftelser	717	0,1
Multilaterale organisasjoner ³	43 444	6,5
Totalt	669 556	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

2) Herunder offentlige institusjoner, departement, konsulenter, privat sektor etc.

3) Øremerket bistand kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner (multi-bi)

Bilateral bistand¹ til Tanzania fordelt på sektorer, 2007

Sektorer	NOK 1000	Prosent
Økonomisk utvikling og handel	363 867	54,3
Nødhjelp og annet uspesifisert	3 260	0,5
Miljø og energi	39 697	5,9
Godt styresett	113 717	17,0
Helse, utdanning og annet innen sosial sektor	112 655	16,8
Hiv/aids	36 360	5,4
Totalt	669 556	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

organisasjoner, blant annet den frivillige organisasjonen Mkapa Foundation, som jobber med helsepersonells kapasitet til å drive behandling og omsorg i distriktene.

Energi

Norge fortsatte arbeidet med elektrifisering på Zanzibar og flere landsbyer ble knyttet til strømmettet. Linjer og transformatorer ble oppgradert og vedlikeholdt. Forberedende undersøkelser for en under-sjøisk kabel fra fastlandet til Pemba ble gjennomført. Muligheten for et Olje for utvikling-samarbeid innen petroleumssektoren ble undersøkt.

Kvinner og likestilling

Gjennom samarbeidet med lokale organisasjoner har voldsutsatte kvinner fått hjelp og informasjon om kvinners rettigheter er spredd til partnere, sivilt samfunn og medlemmer av ulike religiøse grupper. Likestilling og kvinners rettigheter har også fått større plass både i kirkesamfunns aktiviteter og hos den muslimske paraply-organisasjonen Bakwata. Norge finansierte produksjonen av tre filmer om kvinnelige

afrikanske rollemodeller, som har vært kringkastet i afrikanske land.

Miljø

Norsk innsats dreier seg hovedsakelig om god forvaltning av naturressursene, først og fremst innen skogsektoren. Et nytt miljøprogram ble sterkt forsinket som følge av at revisjonsrapporter påviste misbruk av midler under det tidligere miljøprogrammet. Profilen på det nye programmet vil bli påvirket av dette.

Fakta

Anslått folketall (2006): 39,5 millioner

Brutto nasjonalinntekt per innbygger (2006): 350 USD

Økonomisk vekst, BNP pr. år (2000-06): 6,3%

Økonomisk struktur som andel av BNP (2006):

Jordbruk 45%, industri 17%, tjenester 38%

Underernæring blant barn under 5 år (2005): 21,8%.

Tall over 30% regnes som svært høyt og er en sterk indikator på fattigdom.

Indeks for menneskelig velferd (HDI), nivå 2005:

0,467. Et land under 0,500 har et lavt velferdsnivå.

Tanzania har hatt en endring på -0,008 i perioden 1990-2004. Indeksen viste en positiv utvikling på 0,049 i perioden fra 2003 til 2005

Barnedødelighet per 1000 (2006): 118

Endring 2000-2006: -23

Mødre dødelighet per 1000 fødsler (2005): 9,5

Hiv-smittede, andel av befolkningen 15-49 år (2007): 6,2 %

Barn i barneskolen (2006): 98,2 %

Analfabeter, 15-24 år (2007): 22,5 %

Antall jenter i forhold til 100 gutter under utdanning

(2006) i barneskole(primær) / ungdomsskole og

videregående skole (sekundær) / høyere (tertiær):

97 / Ikke tilgjengelig / 48

Kvinneandel i parlamentet (2008): 30%

Kvinnens estimerte lønn som andel av menns lønn i formell sektor (2005): 73%

Skogareal (endring (1990-2005), negative tall betyr avskoging i prosent): -15%

Vernet areal for biologisk mangfold (2007): 37,8%

Andel av befolkningen med tilgang til sikkert drikkevann (2006): 55%

Andel av befolkningen i urbane strøk som lever i slum (2005): 66,4%

Korrupsjonsnivå, i følge TIs persepsjonsindeks (2007): 3,2

Spesielt sårbart land, i følge OECD / DAC (2006): Nei

Forsvarsutgifter som andel av BNP (2006): 1,1%

Bistandsnivå per innbygger (2005): 39 USD

Bistand som andel av BNI: 12,5%

Gjennom støtte fra Care har kvinner fått større tilgang til finansielle ressurser. Gjennom sparing har kvinner i økende grad klart å finansiere skolegang for ungene sine.

Foto: Eivind Lund

Uganda

Uganda var et av de første landene som mottok norsk bistand.

Samarbeidet tok slutt under Idi Amins regime, men ble gjenopptatt på slutten av 1980-tallet. Uganda ble på 90-tallet referert til som en av suksesshistoriene innen bistand og utvikling. De siste årene har det vært en viss stagnasjon når det gjelder fattigdomsbekjempelse.

Budsjettstøtte og styresett

Den norske budsjettstøtten skal bidra til økonomisk og sosial utvikling ved at myndighetene får penger til å gjennomføre sin fattigdomsstrategi. For Ugandas budsjettår 2006/07 reduserte Norge den planlagte budsjettstøtten fra 75 til 65 millioner kroner. Reduksjonen skyldtes Ugandas håndtering av overgangen til flerpartisystem og korrupsjonsbekjempelsen, i tillegg til overskridelser på offentlige administrasjonsutgifter. For budsjettåret 2007/08 er det utbetalt 65 millioner kroner, men en ny tre-årig avtale om budsjettstøtte er foreløpig utsatt, av flere årsaker. Budsjettstøttesamarbeid er således basert på et ettårig avtaleopplegg. Norge overtok ledelsen av giversamarbeidet "Partners For Democracy and Good Governance" og brukte mye tid på dialog med de andre 17 medlemmene i partnerskapet og

ugandiske myndigheter. Styresettsspørsmål er en sentral del av denne dialogen.

Fred og forsoning

Norge støttet FNs og Sør-Sudans forhandlinger mellom den ugandiske regjeringen og opprørsbevegelsen Lord's Resistance Army (LRA). Avtaler på to punkter ble inngått og befolkningen ble konsultert på temaer knyttet til justisoppgjør og forsoning. Norge bidro med finansiell støtte for å muliggjøre fredsprosessen, blant annet gjennom et FN-administrert fond. Det ble også gitt støtte for å øke kvinners deltakelse i fredsprosessen og til demobilisering og reintegrasjon. Sivilt samfunns-aktører i Nord-Uganda og et forskningsprosjekt for å kartlegge levekår og livsgrunnlag til internt fordrevne fikk også norske midler.

Humanitær bistand

Norge ga støtte til mennesker på flukt som følge av konflikten nord i landet. Gjennom FN støttet Norge bl.a fortsatt matvarehjelp til internt fordrevne og dokumentasjon og oppfølging av menneskerettighetsbrudd. Flykninghjelpen ga juridisk rådgivning til internt fordrevne. Beskyttelse av barn og ungdom ble prioritert og Redd

Barna var med å starte 66 landsbykomiteer for beskyttelse av barn i Nord-Uganda.

Dette har ført til en økning i rapporteringen av overgrepssaker. Innsatsen i Karamoja ble styrket, med en utvidelse av Redd Barnas program for alternativ utdanning og matvarehjelp gjennom Leger Uten Grenser.

Næringsutvikling

En samarbeidsavtale med NHO, som skal fremme samarbeid mellom norsk og ugandisk næringsliv, førte til etablering av flere bedrifter innen husbygging, vannforsyning og renovasjon. Nortura foretok en studie om mulighetene for utvikling av eksportrettet kjøttindustri, med sikte på å etablere nødvendig infrastruktur og industri. Norske bedrifter viste også et aktivt engasjement i Uganda med sikte på å foreta investeringer innen energisektoren.

Olje og energi

Olje for utvikling-programmet har muliggjort utformingen av Ugandas nasjonale olje- og gass-strategi. Samarbeidet mellom det ugandiske nettselskapet UETCL og Statnett har styrket UETCLs evne til å operere under vanskelige forhold. Arbeidet med å bygge et norskstøttet varmekraftverk, som delvis vil dekke gapet i strømproduksjon, ble påbegynt.

Miljø og naturressursforvaltning

Norge videreførte sin støtte til skogsektoren gjennom støtte til National Forestry Authority's arbeid med å forvalte landets sentralstyrte skogområder på en bærekraftig måte. Det ble også gitt støtte til skogfakultetet ved Makerere-universitetet og til et naturressursforvaltningsprogram i Mount Elgon-området. Forstudiene til et vannkraftverk ved Rusumo Falls for Burundi, Rwanda og Tanzania ble påbegynt. De tre prosjektene for felles vannressursforvaltning i Uganda, Tanzania, Kenya, Rwanda og Burundi kom i gang for alvor.

Innenfor rammen av Olje for utvikling-programmet ble det gitt noe støtte til miljøaktiviteter.

Bilateral bistand¹ til Uganda fordelt på ulike partnere, 2007

Partnere i bistanden	NOK 1000	Prosent
Stat-til-stat med mer ²	181 944	44,5
Internasjonale frivillige organisasjoner	9 478	2,3
Lokale frivillige organisasjoner	3 333	0,8
Norske frivillige organisasjoner	114 603	28,0
Nordiske forskningsinstitusjoner/stiftelser	1 243	0,3
Multilaterale organisasjoner ³	98 125	24,0
Totalt	408 727	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

2) Herunder offentlige institusjoner, departement, konsulenter, privat sektor etc.

3) Øremerket bistand kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner (multi-bi)

Bilateral bistand¹ til Uganda fordelt på sektorer, 2007

Sektorer	NOK 1000	Prosent
Økonomisk utvikling og handel	115 367	28,2
Nødhjelp og annet uspesifisert	88 552	21,7
Miljø og energi	64 764	15,8
Godt styresett	75 953	18,6
Helse, utdanning og annet innen sosial sektor	58 845	14,4
Hiv/aids	5 246	1,3
Totalt	408 727	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

Kvinner og likestilling

 FNs kvinneorganisasjon (UNIFEM) og lokale organisasjoner jobbet med norsk støtte for å få kvinner inn i fredsprosessen. Et treårig tiltak for å fremme kvinnelige entreprenører ble støttet og en ny fase av et hiv- og aids-prosjekt rettet mot kvinner ble utarbeidet.

Korrupsjonsbekjempelse

Det norske anti-korrupsjonsarbeidet besto blant annet av deltakelse i flergiverprogrammet for bedre offentlig finansforvaltning og et eget riksrevisorprosjekt. Sammen med andre givere tok Norge opp manglende oppfølging av korrupsjonssaker på helseområdet og arbeidet med å utvikle forvaltningskompetansen slik at Uganda står bedre rustet i kampen mot korrupsjon.

Fakta

Anslått folketall (2006): 29,9 millioner

Brutto nasjonalinntekt per innbygger (2006): 300 USD (MUL)

Økonomisk vekst, BNP pr. år (2000-06): 5,6%

Økonomisk struktur som andel av BNP (2006):

Jordbruk 32%, industri 18%, tjenester 49%

Underernæring blant barn under 5 år (2006): 20,4%.

Tall over 30% regnes som svært høyt og er en sterk indikator på fattigdom.

Indeks for menneskelig velferd (HDI), nivå (2005):

0,505. Et land mellom 0,500 og 0,800 regnes å ha et middels velferdsnivå. Uganda har hatt en endring på + 0,098 i perioden 1990-2005

Barnedødelighet per 1000 (2006): 134

Endring 2000-2006: -14

Mødre dødelighet per 1000 fødsler (2005): 5,5

Hiv-smittede, andel av befolkningen 15-49 år (2007): 5,4%

Barn i barneskolen (2005): Ikke tilgjengelig

Analfabeter, 15-24 år (2007): 13,7%

Antall jenter i forhold til 100 gutter under utdanning (2005): Barneskole(primær)/ungdomsskole og videregående skole (sekundær)/høyere (tertiær) 100/81/62

Kvinneandel i parlamentet (2008): 30,7%

Kvinnerns estimerte lønn som andel av menns lønn i formell sektor (2005): 70%

Skogareal (endring (1990-2005), negative tall betyr avskoging i prosent): -26%

Vernet areal for biologisk mangfold (2007): 26,1%

Andel av befolkningen med tilgang til sikkert drikkevann (2006): 64%

Andel av befolkningen i urbane strøk som lever i slum (2005): 66%

Korrupsjonsnivå, i følge TIs persepsjonsindeks (2007): 2,8

Spesielt sårbart land, i følge OECD / DAC (2006): Nei

Forsvarsutgifter som andel av BNP (2006): 2%

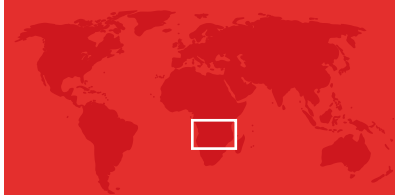
Bistandsnivå per innbygger (2005): 42 USD

Bistand som andel av BNI: 14%

Redd Barna bidro til at 66 landsbykomiteer for beskyttelse av barn ble etablert i nord-Uganda. Dette har bidratt til økt rapportering av overgrepssaker. Komiteene refererer saker videre til politi eller støtteapparat. Komiteene gir også veiledning til barna og deres familier i slike saker.

Foto: Sørvis

Zambia

Zambia har vært en av de største mottakerne av norsk bilateral bistand siden 1967. Samarbeidet bygger på prioriteringene i Zambias nasjonale utviklingsplan og dreier seg i hovedsak om styresett, naturressursforvaltning og utdanning samt betydelig budsjettstøtte. Den samlede bistanden til Zambia utgjør rundt en fjerdedel av landets statsbudsjett. I 2005 kvalifiserte landet for "HIPC Completion Point" og fikk ettergitt meste- parten av utenlandsgjelden.

Styresett og budsjettstøtte

Norge støttet reform av offentlig finansforvaltning som resulterte i viktige lovutkast, opplæring og utstyr. Arbeidet med elektronisk budsjett- og utbetalingssystem ble iverksatt og 85 prosent av offentlige enheter oversendte kvartalsrapporter til Finansdepartementets nettside innen fristen. Restrukturering av riksrevisjonen ble fullført og norsk støtte gikk blant annet til opplæring av riksrevisjonens nyansatte i forvaltnings-, IT- og miljørevisjon. Norge ga aktiv støtte til Zambias arbeid med et nytt skattesystem for gruvevirksomheten.

Korrupsjonsbekjempelse

Norge har støttet Zambias innsats mot korrupsjon finansielt og faglig blant annet gjennom Norads korrupsjonsnettverk. Norge har også støttet Transparency International Zambia. Zambiske myndigheter har, blant annet ved hjelp av norsk støtte til Task Force on Corruption, tatt tak i korrupsjonssaker fra Chilubas presidentperiode (1991-2001). Det har resultert i to domfellelser i britisk domstol, en mot Chiluba og en mot et såkalt gribbefond.

Naturressursforvaltning og miljø

Støtte til nasjonalparkene Kafue og South Luangwa bidro til å bedre parkforvaltningen, hindre krypskyting av vilt og fremme turisme. I samarbeid med Sverige finansierte Norge et entreprenørskapsprogram for småbrukere som nådde over 40.000 hushold. Gjennom Nederland gikk norske midler til styrking av en rekke landbruksinstitusjoner i privat sektor. Et norskstøttet program for klimatilpasset landbruk blant småbrukere skal bedre matvaresikkerheten til utsatte grupper og tilpasse landbruket til klimaendringer. Erfaringer fra de seneste års tørke- og flomperioder har vist at bønder som benytter

de nye dyrkningsmetodene er mindre utsatt for effektene av klimaendringer.

Utdanning

Norsk støtte bidro til at Utdanningsdepartementet ansatte over 10.000 lærere. En plan for å få til en kraftig økning i skolebyggingen ble laget og det totale antall barn i skolen (1. - 9. klasse) økte med seks prosent fra 2006 til 2007. Gjennom Redd Barna og Kirkens Nødhjelp bidro Norge til at sårbare grupper, som funksjonshemmede, fikk et utdanningstilbud. Gjennom et pilotprosjekt med tradisjonelle ledere ble det påbegynt rehabiliterings- og byggearbeid på 14 skolebygg, hvorav fem ble ferdigstilt i 2007. Fem lærerboliger ble bygget og ytterligere ni påbegynt.

Kvinner og likestilling

Zambia begynte arbeidet med en lov for å styrke vernet mot kvinnemishandling. Gjennom en rettshjelpsklinikk for kvinner ble 1.313 nye saker ført for retten. Av 28 dommer ble 23 avsagt i klunkens favør. Det norskstøttede nettverket for kvinneorganisasjoner bidro til at et forslag til ny restriktiv lov om de frivillige organisasjonene ble trukket tilbake. Under støtten til klimatilpasset landbruk var det 44 prosent kvinner som fikk opplæring, som var over målet om 30 prosent.

Olje

Spesialisert norsk faglig assistanse var med i arbeidet med å revidere petroleumsloven og utkast til ny petroleumslov foreligger. Sentrale zambiske institusjoner besøkte norske institusjoner og ressursmiljøer, og norske Petrad hjalp til med relevant kompetanse med tanke på første lisensrunde.

Hiv og aids

Norge har støttet Det nasjonale aids-rådet siden opprettelsen i 2002. Rådets administrasjon ble styrket og flere nye land undertegnet ny fellesavtale med rådet, inkludert USA. Aids-rådet gjennomførte opplæringstiltak på provins- og

Bilateral bistand¹ til Zambia fordelt på ulike partnere, 2007

Partnere i bistanden	NOK 1000	Prosent
Stat-til-stat med mer ²	300 793	69,0
Internasjonale frivillige organisasjoner	3 455	0,8
Lokale frivillige organisasjoner	66 034	15,1
Norske frivillige organisasjoner	64 000	14,7
Multilaterale organisasjoner ³	1 721	0,4
Totalt	436 002	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

2) Herunder offentlige institusjoner, departement, konsulenter, privat sektor etc.

3) Øremerket bistand kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner (multi-bi)

Bilateral bistand¹ til Zambia fordelt på sektorer, 2007

Sektorer	NOK 1000	Prosent
Økonomisk utvikling og handel	175 007	40,1
Nødhjelp og annet uspesifisert	147	0,0
Miljø og energi	28 263	6,5
Godt styresett	67 531	15,5
Helse, utdanning og annet innen sosial sektor	137 048	31,4
Hiv/aids	28 006	6,4
Totalt	436 002	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

distriktsnivå. Utdanningsforbundet støttet ZNUT, lærerorganisasjonen i Zambia. ZNUT utviklet en hiv- og aids-politikk som har ført til at lærere ikke kan bli oppsagt med begrunnelsen at de er hiv-positive. Støttegrupper opprettet for hiv-positive lærere gjør at flere tør å stå fram med sin diagnose og at det er mindre stigmatisering av lærere enn tidligere.

Vei

Et nytt regelverk for kontroll av aksellast er iverksatt. Flere veiestasjoner på sentrale fartsårer er bygd. Gebyrer innkreves ved overlast. En provinsminister er avsatt i forbindelse med brudd på regelverket. Ved overholdelse av regelverket blir Zambia spart for betydelige utgifter til vedlikehold og nye vei-investeringer. Programmet, inkludert samarbeidet med Statens Vegvesen, fortsetter uten norsk bistand.

Fakta

Anslått folketall (2006): 11,7 millioner

Brutto nasjonalinntekt per innbygger (2006): 630 USD (MUL)

Økonomisk vekst, BNP pr. år (2000-06): 4,7%
Økonomisk struktur som andel av BNP (2006):

Jordbruk 22%, industri 33%, tjenester 45%

Underernæring blant barn under 5 år (2004): 20%.

Tall over 30% regnes som svært høyt og er en sterk indikator på fattigdom.

Indeks for menneskelig velferd (HDI), nivå (2005): 0,434. Et land under 0,500 regnes for å ha et lavt velferdsnivå.

Barnedødelighet per 1000 (2006): 182

Endring 2000-2005: 0

Mødre dødelighet per 1000 fødsler (2005): 8,3

Hiv-smittede, andel av befolkningen 15-49 år (2007): 15,2%

Barn i barneskolen (2006): 93,5%

Analfabeter, 15-24 år (2004): 30,5%

Antall jenter i forhold til 100 gutter under utdanning (2006) i barneskole (primær) / ungdomsskole og videregående skole (sekundær) / høyere (tertiær): 98/82 / Ikke tilgjengelig

Kvinneandel i parlamentet (2006): 15%

Kvinner estimerte lønn som andel av menns lønn i formell sektor (2005): 55%

Skogareal (endring 1990-2005, negative tall betyr avskoging i prosent): -14%

Vernet areal for biologisk mangfold (2007): 41,5%

Andel av befolkningen med tilgang til sikkert drikkevann (2006): 58%

Andel av befolkningen i urbane strøk som lever i slum (2005): 57%

Korrupsjonsnivå, i følge TIs persepsjonsindeks (2007): 2,5

Spesielt sårbart land, i følge OECD / DAC (2006): Nei

Forsvarsutgifter som andel av BNP (2005): Ikke tilgjengelig

Bistandsnivå per innbygger (2005): 81 USD

Bistand som andel av BNI: 13,9%

Lærerorganisasjonen i Zambia, ZNUT, har fått støtte gjennom Utdanningsforbundet. ZNUT har samarbeidet med myndighetene og utviklet en hiv/aids politikk for utdanningssektoren. Dette har blant annet ført til at lærere ikke kan bli oppsagt med begrunnelse de er hiv positive, som igjen er viktig for at flere lærere tør å stå fram med sin diagnose og det gir mindre stigmatisering av hiv positive.

Foto: Tone Bratteli

ASIA

Foto: Ken Opprann

Afghanistan

Fra 2002 har den norske bistanden til Afghanistan økt for hvert år. Afghanistan er svært avhengig av bistand. Floraen av givere og tiltak er stor og en bedre koordinering av all bistanden til landet er nødvendig. Den overordnede utviklingsplanen til afghanske myndigheter har tre hovedpilarer: økonomisk og sosial utvikling, sikkerhet og godt styresett/menneskerettigheter. Norsk bistand støtter opp om denne planen

Styresett og korrupsjonsbekjempelse

Offentlig forvaltning i Afghanistan har lav kapasitet, både på sentralt og lokalt plan. Flergiverfondet Afghanistan Reconstruction Trust Fund (ARTF) er en viktig kanal for norsk støtte. Norge støttet kapasitetsbygging av sentral forvaltning, lokalt styresett, anti-korrupsjon og forberedelsene til folketelling. Flyktninghjelpen jobbet med et pilotprosjekt for juridisk kapasitetsbygging blant myndigheter og tradisjonelle ledere. Norge undertegnet en avtale med UNDP om korrupsjonsbekjempelse, med spesielt fokus på Finans- og Justisdepartementet. Den lokale, frivillige organisasjonen Integrity Watch Afghanistan

(IWA) publiserte en norskstøttet studie om afghanernes opplevelse av korrupsjonsnivået. Rapporten har bidratt til økt bevissthet og kunnskap i befolkningen og i media, noe som igjen har styrket deres rolle som påvirkningsagenter overfor myndighetene.

Utdanning

Norge har gjennom støtte til det nasjonale utdanningsprogrammet bidratt til at det nå nasjonalt er 5,7 mill. barn i skole, derav 34,9 prosent jenter. Norge har mye aktivitet i den nordlige provinsen Faryab og startet et arbeid med full skoledekning der. 82 skoler skal bygges, 40 av disse ble påbegynt i 2007. Både Flyktninghjelpen, Afghanistankomiteen, Kirkens Nødhjelp og Aga Khan Foundation jobbet med bygging av skoler og utdanning av lærere i ulike deler av landet. 16 skoler ble ferdigstilt og mer enn 2.000 lærere deltok på kurs. Unicef jobbet med alfabetisering for kvinner og for etablering av mindre landsbyskoler for å lette tilgangen for jenter.

Landsbygdutvikling

Norge har gjennom støtten til National Solidarity Program og National Area Based Development Program bidratt til å utvikle planer for utvikling av lokalsamfunnet med lokal deltakelse. Dette har ført til gjennomførte lokale utviklingsplaner, dempet konfliktnivået lokalt og styrket deres innflytelse overfor sentralmyndighetene. Utviklingen på lokalt plan bidrar til å legitimere sentrale myndigheter.

Olje

I 2007 kom Olje for utvikling-samarbeidet i gang etter anmodning fra Gruvedepartementet. Det ble i første rekke arbeidet med en plan for å bygge opp kapasiteten i departementet. Ekspertiser på oljelovgivning gikk gjennom petroleumsloven og anbefalte forandringer, samt lagde en anbudspakke for tre blokker i nord, som kan benyttes når den forbedrede petroleumsloven er godkjent.

Kvinner og likestilling

Det vil ta tid før støtten til å styrke kvinners stilling i Afghanistan kan vise til konkrete resultater. Imidlertid er innsatsen nødvendig for å bygge grunnlaget for afghanske kvinners plass i samfunnet. Støtten til den nasjonale kvinneplanen ble videreført gjennom FNs kvinneorganisasjon UNIFEM. Mye arbeid ble nedlagt i å innarbeide kvinneaspektet i den nasjonale strategien for fattigdomsreduksjon, bedre kvinners kjennskap til loven og adgang til rettshjelp, samt styrke deres politiske deltakelse. Et fond som jobber mot vold mot kvinner ble opprettet. Dessuten ble det jobbet med å øke andelen jenter i skolen, øke antall kvinnelige lærere og gi kvinner på landsbygda et inntektsgrunnlag.

Bilateral bistand¹ til Afghanistan fordelt på ulike partnere, 2007

Partnere i bistanden	NOK 1000	Prosent
Stat-til-stat med mer ²	55 776	10,1
Internasjonale frivillige organisasjoner	33 739	6,1
Lokale frivillige organisasjoner	2 445	0,4
Norske frivillige organisasjoner	154 711	28,0
Regionale frivillige organisasjoner	6 000	1,1
Nordiske forskningsinstitusjoner/stiftelser	5 098	0,9
Multilaterale organisasjoner ³	295 353	53,4
Totalt	553 122	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

2) Herunder offentlige institusjoner, departement, konsulenter, privat sektor etc.

3) Øremerket bistand kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner (multi-bil)

Bilateral bistand¹ til Afghanistan fordelt på sektorer, 2007

Sektorer	NOK 1000	Prosent
Økonomisk utvikling og handel	260 674	47,1
Nødhjelp og annet uspesifisert	144 891	26,2
Miljø og energi	11 577	2,1
Godt styresett	96 006	17,4
Helse, utdanning og annet innen sosial sektor	39 974	7,2
Totalt	553 122	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

Afghanistan

Fra 2004-2007 har Kirkens Nødhjelp i samarbeid med Barefoot College i India gitt elektrisitet til 58 landsbyer i Afghanistan ved hjelp av solenergi. 55 vanlige menn og kvinner har fått opplæring i bruk av teknologien og har blitt såkalte 'Barefoot solar engineers'. Disse har ansvaret for å installere, operere, vedlikeholde og reparere solcellesystemet. Innbyggerne i landsbyen betaler et månedlig beløp som skal dekke vedlikehold og reparasjon av systemet. På den måten skapes det eierskap til solcellesystemet. Foto: Ken Opprann

Humanitær bistand, fred og forsoning

2007 var det en sterk økning i flyktningeretur fra Pakistan og Iran. Stenging av flyktningeleire i Pakistan førte til at rundt 200.000 flyktninger måtte returnere til Afghanistan i løpet av noen måneder. Store norske bidrag ble derfor gitt til Flyktninghjelpen og FNs flyktningorganisasjon UNHCR. Raske tiltak gjorde at livssituasjonen for de hjemvendte flyktningene ble forbedret.

Norge støttet FNs nødhjelpsorganisasjons (OCHA) kursvirksomhet og rolle som forvalter av FNs sivil-militære retningslinjer med penger og politisk støtte. Norge støttet den nasjonale menneskerettighetskommi-

sjonen som dermed kunne utvide sin virksomhet geografisk og i antall saker den fulgte opp. Det ble også gitt støtte til avvæpnings- og demobiliseringsprosessen. Den norske politiinnsatsen ble økt og tilbud om bruk av beredskapsgruppen "Styrkebrønnen" ble opprettholdt.

Den humanitære innsatsen fokuserte ellers på minearbeid, helse og menneskerettigheter og demokrati tiltak.

Energi

Fra 2004 til 2007 har Kirkens Nødhjelp i samarbeid med Barefoot College (Barfot-høyskolen) i India gitt elektrisitet til 58 landsbyer i Afghanistan

ved hjelp av solenergi. 55 menn og kvinner har fått opplæring i bruk av teknologien og blitt såkalte "barfot-ingeniører". Disse har ansvaret for å installere, operere og vedlikeholde solcellesystemet. De kvinnelige "ingeniørene" har fått en viktig posisjon og dermed hevet kvinners generelle status i landsbyene. Takket være elektrisiteten kan aktiviteter som teppeknyting og lekser gjøres etter mørkets frembrudd.

Fakta

Anslått folketall: 29,9 millioner

Brutto nasjonalinntekt per innbygger (2005):

Ikke tilgjengelig (MUL)

Økonomisk vekst, BNP pr. år (2003-05):

Ikke tilgjengelig

Økonomisk struktur som andel av BNP (2005):

Jordbruk 36%, industri 24%, tjenester 39%

Underernæring blant barn under 5 år (2004): 39%.

Tall over 30% regnes som svært høyt og er en sterk indikator på fattigdom.

Indeks for menneskelig velferd (HDI), nivå (2004):

Ikke tilgjengelig

Barnedødelighet per 1000 (2005): 165.

Endring 1990-2005: -3

Mødre dødelighet per 1000 fødsler (2005): 18

Hiv-smittede, andel av befolkningen 15-49 år (2005): 0,1%

Barn i barneskolen: Ikke tilgjengelig

Analfabeter, 15-24 år (2004): 65,7%

Antall jenter i forhold til 100 gutter under utdanning

(2005) i barneskole (primær) / ungdomsskole og videregående skole (sekundær) / høyere (tertiær): 59/33/28

Kvinneandel i parlamentet (2008): 27,7%

Kvinnens estimerte lønn som andel av menns lønn i formell sektor: Ikke tilgjengelig

Skogareal (endring (1990-2005), negative tall betyr avskoging i prosent): -35%

Vernet areal for biologisk mangfold (2005) 0,3%

Andel av befolkningen med tilgang til sikkert drikkevann (2006): 22%

Andel av befolkningen i urbane strøk som lever i slum (2001): 98,5%

Korrupsjonsnivå, i følge TIs persepsjonsindeks (2006): 2007: 1,8

Spesielt sårbart land, i følge OECD / DAC (2007): Ja

Forsvarsutgifter som andel av BNP: Ikke tilgjengelig

Bistandsnivå per innbygger (2005): Ikke tilgjengelig

Bistand som andel av BNI: 37,8%

Bangladesh

Bangladesh ble hovedsamm-
arbeidsland for Norge i 1973

og er blant de største mottakerne av norsk
bilateral bistand gjennom tidene (totalt 6
milliarder kroner). Nå foregår det imidlertid
en utfasing av stat-til-statbistanden.

Utdanning

Sammen med ti andre givere støttet
Norge et av verdens største sektor-
programmer innen utdanning, som omfatter
16 millioner grunnskolebarn. Om lag 90
prosent av barna begynner nå på den
femårige grunnskolen, hvorav noe flere
jenter enn gutter. Norge støtter også
frivillige organisasjoner som tilbyr grunn-
skole til fattige barn som har falt utenfor
den offentlige skolen. Omkring 235.000
barn, derav 156.000 jenter, fikk grunn-
eller yrkesutdanning i 2007 takket være
norsk støtte.

Styresett og menneskerettigheter

Norge støttet et FN-prosjekt for å
opprette et velgermantall, som
ledd i forberedelsene til parlamentsvalget i
2008. Bistandsnemndas arbeid blant urfolk
har bidratt til at 128 familier har fått tilbake
sin jord. Gjennom støtte til mikrokredittpro-
grammet "Sancred Welfare Foundation" har

Norge blant annet bidratt til at arbeidsledig
ungdom med urfolksbakgrunn har fått
yrkesopplæring og lån til å etablere egen
bedrift.

Næringsutvikling og energi

Norge fortsatte støtten til et
kreditt- og rådgivningsprosjekt
for lokale småentreprenører, som til nå har
skapt 13.000 nye arbeidsplasser, hvorav
4.000 for kvinner. Små og mellomstore
bedrifter fikk økt tilgang til kreditt og
deltakelse på internasjonale handelsmes-
ser. Via Asiabanken var Norge med på å
styrke Energidepartementets arbeid med
regulering av naturressursene. Norge støttet
et FN-program for kvalitetsbedring i
tekstilindustrien og et EU-program for
kontroll av frossen sjømat for eksport.

Korrupsjonsbekjempelse

Overgangsregjeringen som overtok i 2007
har hatt bekjempelse av korrupsjon som en
av sine fanesaker og Norge inviterte derfor
Bangladesh til å delta i "Corruption Hunter
Network" - et internasjonalt nettverk med
sekretariat i Norad. Norge videreførte dess-
uten støtten til Transparency International
Bangladesh.

Humanitær bistand

Norge bevilget 10 millioner kroner til
hjelparbeidet etter flommen i august
og 23 millioner kroner etter syklonen i
november. Norge bidro også med penger til
det internasjonale arbeidet for å styrke
tsunamivarslingen.

Fakta

Anslått folketall (2005): 156 millioner

Brutto nasjonalinntekt per innbygger (2006):

450 USD (MUL)

Økonomisk vekst, BNP pr. år (2000-06): 5,6%

Økonomisk struktur som andel av BNP (2006):

Jordbruk 20%, industri 27%, tjenester 53%

Underernæring blant barn under 5 år (2004): 48%.

Tall over 30% regnes som svært høyt og er en sterk
indikator på fattigdom.

Indeks for menneskelig velferd (HDI), nivå (2004):

0,547. Et land mellom 0,500 og 0,800 har middels
velferdsnivå. Bangladesh har hatt en øking på 0,158
i perioden 1990-2005, noe om indikerer en svak
forbedring

Barnedødelighet per 1000 (2005): 69.

Endring 1990-2005: -80

Mødre dødelighet per 1000 fødsler (2005): 5,7

Hiv-smittede, andel av befolkningen 15-49 år
(2005): 0,1%

Barn i barneskolen (2006): 88,9

Analfabeter, 15-24 år (2007): 22,9%

Antall jenter i forhold til 100 gutter under utdanning

(2005): Barneskole(primær) / ungdomsskole og

videregående skole (sekundær) / høyere (tertiær)

103/103/53

Kvinneandel i parlamentet (2007): 14,83%

Kvinnens estimerte lønn som andel av menns lønn i
formell sektor (2005) 46%

Skogareal (endring (1990-2005), negative tall betyr
avskoging i prosent): -1%

Vernet areal for biologisk mangfold (2005) 2,2%

Andel av befolkningen med tilgang til sikkert

drikkevann (2007): 80%

Andel av befolkningen i urbane strøk som lever i slum

(2005): 70,8%

Korrupsjonsnivå, i følge TIs persepsjonsindeks

(2007): 2,0

Spesielt sårbart land, i følge OECD / DAC (2007): Nei

Forsvarsutgifter som andel av BNP: 1,1%

Bistandsnivå per innbygger (2005): 9 USD

Bistand som andel av BNI: 2,1%

Bilateral bistand¹ til Bangladesh fordelt på ulike partnere, 2007

Partnere i bistanden	NOK 1000	Prosent
Stat-til-stat med mer ²	69 169	29,6
Internasjonale frivillige organisasjoner	33 810	14,5
Lokale frivillige organisasjoner	27 527	11,8
Norske frivillige organisasjoner	40 207	17,2
Nordiske forskningsinstitusjoner/stiftelser	800	0,3
Multilaterale organisasjoner ³	61 846	26,5
Totalt	233 360	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

2) Herunder offentlige institusjoner, departement, konsulenter, privat sektor etc.

3) Øremerket bistand kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner (multi-bi)

Bilateral bistand¹ til Bangladesh fordelt på sektorer, 2007

Sektorer	NOK 1000	Prosent
Økonomisk utvikling og handel	75 043	32,2
Nødhjelp og annet spesifisert	32 458	13,9
Miljø og energi	4 394	1,9
Godt styresett	38 018	16,3
Helse, utdanning og annet innen sosial sektor	82 871	35,5
Hiv/aids	576	0,2
Totalt	233 360	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

India

 India besluttet i 2003 å utvikle landets tradisjonelle stat-til-stat-samarbeid med små giveland som Norge. De fleste prosjektene var avsluttet innen 2007, men Norge og India har fremdeles et utviklingssamarbeid. Det største samarbeidet dreier seg om reduksjon av barne- og mørdredødelighet (tusenårsmål 4 og 5).

Tusenårsmålene/helse

 NIPI (Norway India Partnership Initiative) skal bidra til å realisere tusenårsmål 4 og 5 om reduksjon av barne- og mørdredødeligheten. Norsk støtte går til en femårig satsing i fem delstater der barnedødeligheten er spesielt høy. I 2007 ble det utarbeidet planer og undertegnet avtaler i fire av disse delstatene. Vaksinasjonsdekningen økte, overvåkingen av meslingeutbrudd ble bedre og flere sykehus fikk kompetanse på behandling av syke spedbarn. Undervisningsmaterieell ble laget for frivillige landsby-helsearbeidere med fokus på amming, bedre hygiene rundt fødselen og bedre ernæring for mor og barn.

Klima/miljø

 Det ble igangsatt forskningssamarbeid mellom noen av de fremste institusjonene i India og Norge. Miljø- og

klimaprojekter dominerte. Indian Institute of Petroleum og SINTEF utviklet og tok i fellesskap patent på en teknologi som reduserer svovelinnholdet i bensen betraktelig. Bioforsk og Tamil Nadu Agricultural University startet samarbeid om klimadringers effekt på risproduksjonen. Norge finansierte en studie om Norges muligheter for å utvikle CDM-prosjekter (Clean Development Mechanism – grønn utviklingsmekanisme) i India.

Næringsutvikling

 Under et "Matchmaking-program" som kobler norske og indiske bedrifter, ble det inngått i alt elleve samarbeidsavtaler innen akvakultur, shipping og IKT. I tillegg til å skape nye arbeidsplasser har programmet bidratt til å introdusere ny og moderne teknologi.

Hiv og aids

 Gjennom Bistandsnemnda støttet Norge opplysningsarbeid, blant annet ukentlige radioprogrammer om hiv og aids som høres av over ti millioner mennesker. Fadderbarnas Framtid bidro til at flere skoler gjorde kunnskap om pubertet, seksualitet, hiv og aids obligatorisk for elever i 9. og 10. klasse.

Fakta

Anslått folketall (2006): 1 110 millioner

Brutto nasjonalinntekt per innbygger (2006): 820 USD

Økonomisk vekst, BNP pr. år (2000-06): 6,7%

Økonomisk struktur som andel av BNP (2005):

Jordbruk 18%, industri 28%, tjenester 54%

Underernæring blant barn under 5 år (2006): 44%.

Tall over 30% regnes som svært høyt og er en sterk indikator på fattigdom.

Indeks for menneskelig velferd (HDI), nivå (2004):

0,619. Et land mellom 0,500 og 0,800 regnes for å ha et middels velferdsnivå. Endring: +0,104 fra 1990 til 2005

Barnedødelighet per 1000 (2006): 76

Endring 2000-2006: -22

Mørdredødelighet per 1000 fødsler (2005): 5,4

Hiv-smittede, andel av befolkningen 15-49 år (2005): 1%

Barn i barneskolen (2006): 94,2%

Analfabeter, 15-24 år (2007): 17,9%

Antall jenter i forhold til 100 gutter under utdanning

(2006) i barneskole(primær) / ungdomsskole og videregående skole (sekundær) / høyere (tertiær):

96/81/72

Kvinneandel i parlamentet (2008): 9,1%

Kvinner estimerte lønn som andel av menns lønn i formell sektor (2005) 31%

Skogareal (endring (1990-2005), negative tall betyr avskoging i prosent): 22,8%

Vernet areal for biologisk mangfold (2007): 4,6%

Andel av befolkningen med tilgang til sikkert drikkevann (2006): 89%

Andel av befolkningen i urbane strøk som lever i slum (2005): 34,8%

Korrupsjonsnivå, i følge TIs persepsjonsindeks (2007): 3,5.

Spesielt sårbart land, i følge OECD/DAC (2006): Nei

Forsvarsutgifter som andel av BNP (2006): 3%

Bistandsnivå per innbygger (2005): 2 USD

Bistand som andel av BNI: 0,2%

Bilateral bistand¹ til India fordelt på ulike partnere, 2007

Partnere i bistanden	NOK 1000	Prosent
Stat-til-stat med mer ²	47 004	31,1
Internasjonale frivillige organisasjoner	20	0,0
Lokale frivillige organisasjoner	447	0,3
Norske frivillige organisasjoner	10 336	6,8
Nordiske forskningsinstitusjoner/stiftelser	12 190	8,1
Multilaterale organisasjoner ³	81 208	53,7
Totalt	151 205	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

2) Herunder offentlige institusjoner, departement, konsulenter, privat sektor etc.

3) Øremerket bistand kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner (multi-bi)

Bilateral bistand¹ til India fordelt på sektorer, 2007

Sektorer	NOK 1000	Prosent
Økonomisk utvikling og handel	31 552	20,9
Nødhjelp og annet uspesifisert	1 612	1,1
Miljø og energi	19 576	12,9
Godt styresett	9 339	6,2
Helse, utdanning og annet innen sosial sektor	86 662	57,3
Hiv/aids	2 465	1,6
Totalt	151 205	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

Indonesia

 Indonesia er inne i en reformprosess, der den utbredte korrupsjonen er en av hovedutfordringene. Situasjonen for menneskerettighetene er betydelig bedret, det har blitt fred i den tidligere borgerkrigsrammede Aceh-provinsen og gjenoppbyggingen etter tsunamien har kommet langt.

Styresett og korrupsjonsbekjempelse

 Norge ga støtte til et FN-program for å øke rettstilgangen for fattige og vanskeligstilte. Et samarbeidsprosjekt mellom Universitetet i Oslo og Center for Democracy and Human Rights Studies har gjennomført forskning om demokratisk representasjon i Indonesia. Unikt datamateriale ble samlet inn og gjort tilgjengelig gjennom radio, rapporter, internettside og bokutgivelse. I et forskningssamarbeid mellom Universitas Gadjah Mada og Agder Universitet ble lokalmyndighetene i seks distrikter kategorisert etter åpenhet om budsjettprosesser, politisk arbeid og anbudsregler.

Miljø

 Flere nye treårige samarbeidstiltak innen skogssektoren ble startet. Godt

styresett står sentralt, med et særskilt fokus på bekjempelse av ulovlig hogst. Et samarbeid med Partnership for Governance Reform ble startet for å styrke forvaltning og styresett innen skogssektoren. Det ble også inngått samarbeid med forskningsinstitusjonen CIFOR og den lokale organisasjonen ELSDA om fremme av en såkalt "integrated law enforcement approach". Prosjektet fokuserer på de finansielle strukturene som gjør ulovlig hogst mulig og retter seg bl.a mot bankvesenet, domstoler, det sivile samfunn, skogsmyndigheter og politi.

Miljø og urfolk

 Regnskogfondets arbeid med rettighetsbasert regnskogforvaltning har ført til positive endringer, spesielt i nasjonalparken Bukit Duabelas på Sumatra, som er omringet av oljepalmeplantasjer i et av verdens raskest avskogede områder. For første gang i Indonesia har urfolks tradisjonelle ressursbruk blitt brukt som utgangspunkt for å lage forvaltningsplan for en nasjonalpark.

Kvinner og likestilling

 Norge er en av få internasjonale givere som gir støtte til spesifikke kvinneprosjekter. Det ble inngått to nye samarbeid i 2007, ett for å fremme kvinners rettigheter i lokal lovgivning og ett for å fremme kvinners politiske deltakelse. Norge bidro til konferansen 'Women for Peace'.

Humanitær bistand og næringsutvikling

 Norge ga ytterligere midler til det Verdensbank-administrerte giverfondet for gjenoppbygging i Aceh. Det ble også bevilget midler til FNs koordineringsorgan i Aceh for å bidra til en god koordinering mellom ulike aktører i gjenoppbyggingsprosessen. Tidligere geriljasoldater og medlemmer av konfliktberørte samfunn har fått et bredt tilbud av helsetjenester.

Fakta

Anslått folketall (2006): 223 millioner

Brutto nasjonalinntekt per innbygger (2006):

1420 USD

Økonomisk vekst, BNP pr. år (2000-06): 4,9%

Økonomisk struktur som andel av BNP (2006):

Jordbruk 13%, industri 47%, tjenester 40%

Underernæring blant barn under 5 år (2003): 28%.

Tall over 30% regnes som svært høyt og er en sterk indikator på fattigdom.

Indeks for menneskelig velferd (HDI), nivå (2005):

0,728. Et land mellom 0,500 og 0,800 regnes å ha et middels velferdsnivå.

Barnedødelighet per 1000 (2006): 34

Mødre dødelighet per 1000 fødsler (2005): 4,2

Hiv-smittede, andel av befolkningen 15-49 år (2007): 0,2%

Barn i barneskolen (2006): 98,4%

Analfabeter, 15-24 år (2004): 6,1%

Antall jenter i forhold til 100 gutter under utdanning (2005) i barneskole (primær) / ungdomsskole og videregående skole (sekundær) / høyere (tertiær):

96/100/71 Ikke tilgjengelig

Kvinneandel i parlamentet (2008): 12%

Kvinnens estimerte lønn som andel av menns lønn i formell sektor (2005): 46%

Skogareal (endring (1990-2005), negative tall betyr avskoging i prosent): -15,5%

Vernet areal for biologisk mangfold (2007) 6,9%

Andel av befolkningen med tilgang til sikkert drikkevann (2006): 80%

Andel av befolkningen i urbane strøk som lever i slum (2005): 26%

Korrupsjonsnivå, i følge TIs persepsjonsindeks (2007): 2,3

Spesielt sårbart land, i følge OECD / DAC (2006): Nei

Forsvarsutgifter som andel av BNP (2006): 2,2%

Bilateral bistand¹ til Indonesia fordelt på ulike partnere, 2007

Partnere i bistanden	NOK 1000	Prosent
Stat-til-stat med mer ²	35 089	36,5
Internasjonale frivillige organisasjoner	6 049	6,3
Lokale frivillige organisasjoner	5 159	5,4
Norske frivillige organisasjoner	10 075	10,5
Regionale frivillige organisasjoner	2 450	2,5
Nordiske forskningsinstitusjoner/stiftelser	1 754	1,8
Multilaterale organisasjoner ³	35 546	37,0
Totalt	96 122	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

2) Herunder offentlige institusjoner, departement, konsulenter, privat sektor etc.

3) Øremerket bistand kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner (multi-bi)

Bilateral bistand¹ til Indonesia fordelt på sektorer, 2007

Sektorer	NOK 1000	Prosent
Økonomisk utvikling og handel	18 952	19,7
Nødhjelp og annet uspesifisert	5 189	5,4
Miljø og energi	17 333	18,0
Godt styresett	50 808	52,9
Helse, utdanning og annet innen sosial sektor	3 840	4,0
Totalt	96 122	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

Kina

Løsning på de globale miljø- og klimaproblemene forutsetter et samarbeid med Kina. Norge har derfor trappet opp miljøsamarbeidet, med hovedvekt på klima og forurensning. Regjeringens Kinastrategi ble lansert i 2007 og henger tett sammen med utviklingspolitikken.

Miljø

Det langvarige bilaterale miljøsam- arbeidet gjør at Norge blir oppfattet som en sterk støttespiller, spesielt når det gjelder kapasitetsbygging innen miljøforvaltning. En rekke bilaterale miljøbistandsprosjekter er igangsatt, bl.a innen klima, miljøgifter og vannforvaltning. Prosjektene som omhandler miljøgifter vil for eksempel bidra til at Kina oppfyller Stockholm-konvensjonens krav om persistente organiske forbindelser (POPs) på provinsnivå og styrker kunnskap vedrørende kvikksølv. På klimaområdet samarbeider Norge bl.a med FNs utviklingsprogram (UNDP) og kinesiske klimamyndigheter i et prosjekt om klimaplaner og tiltak på provinsnivå. Et annet prosjekt gjennom UNDP har vært å bruke OL og media som virkemiddel til å spre miljøbevissthet.

China Council er et rådgivende organ for miljøpolitikk sammensatt av både inter-

nasjonal og kinesisk ekspertise. Rådet har nå innledet sin fjerde femårsfase. I likhet med de foregående fasene støtter Norge fase IV og har nå dessuten fått internasjonal viseformann (Børge Brende) og norske eksperter inn i flere arbeidsgrupper. Norge har bidratt til at rådgivning overfor kinesiske myndigheter på klima blir et hovedtema for fase IV.

Godt styresett

Det støttes også faglig samarbeid om godt styresett med fokus på demokratisering og fordelingspolitikk, hvis mål er å bidra til en mer rettferdig fordeling av velferdsgoder og ressurser. Norge støttet flere tiltak innen godt styresett i 2007, blant annet med den kinesiske tankesmien China Institute for Reform and Development og Chinese Academy of Social Sciences.

Humanitær bistand

Et samarbeid med Kina om forebygging av humanitære kriser ble satt i gang og besto blant annet i å forberede en kinesisk-norsk konferanse om dette temaet i Beijing. Målet er å styrke dialogen og samarbeidet mellom kinesiske fagmyndigheter og norske faginstanser, som for eksempel Norges Geotekniske Institutt.

Fakta

Anslått folketall (2006): 1 312 millioner

Brutto nasjonalinntekt per innbygger (2006): 2645 USD

Økonomisk vekst, BNP pr. år 2000-06: 9,4%

Økonomisk struktur som andel av BNP (2006):

Jordbruk 12%, industri 48%, tjenester 40%

Underernæring blant barn under 5 år (2005): 7%.

Tall over 30% regnes som svært høyt og er en sterk indikator på fattigdom.

Indeks for menneskelig velferd (HDI), nivå 2005: 0,777. Et land mellom 0,500 og 0,800 regnes å ha et middels velferdsnivå.

Barnedødelighet per 1000 (2006): 24

Mørdedødelighet per 1000 fødsler (2005): 0,5

Hiv-smittede, andel av befolkningen 15-49 år (2007): 0,1%

Barn i barneskolen (2005): Ikke tilgjengelig

Analfabeter, 15-24 år (2007): 0,7%

Antall jenter i forhold til 100 gutter under utdanning (2005) i barneskole (primær) / ungdomsskole og videregående skole (sekundær) / høyere (tertiær): 99/101/98

Kvinneandel i parlamentet (2008): 21%

Kvinner estimerte lønn som andel av menns lønn i formell sektor (2005): 64%

Skogareal (endring 1990-2005, negative tall betyr avskoging i prosent): 38%

Vernet areal for biologisk mangfold (2007) 14,3%

Andel av befolkningen med tilgang til sikkert drikkevann (2006): 88%

Andel av befolkningen i urbane strøk som lever i slum (2005): 33%

Korrupsjonsnivå, i følge TIs persepsjonsindeks (2007): 3,5

Spesielt sårbart land, i følge OECD/DAC (2006): Nei

Forsvarsutgifter som andel av BNP (2006): 2%

Bilateral bistand¹ til Kina fordelt på ulike partnere, 2007

Partnere i bistanden	NOK 1000	Prosent
Stat-til-stat med mer ²	45 121	45,4
Internasjonale frivillige organisasjoner	6 452	6,5
Lokale frivillige organisasjoner	224	0,2
Norske frivillige organisasjoner	23 061	23,2
Nordiske forskningsinstitusjoner/stiftelser	15 250	15,3
Multilaterale organisasjoner ³	9 310	9,4
Totalt	99 418	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

2) Herunder offentlige institusjoner, departement, konsulenter, privat sektor etc.

3) Øremerket bistand kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner (multi-bi)

Bilateral bistand¹ til Kina fordelt på sektorer, 2007

Sektorer	NOK 1000	Prosent
Økonomisk utvikling og handel	18 195	18,3
Nødhjelp og annet uspesifisert	346	0,3
Miljø og energi	31 176	31,4
Godt styresett	26 841	27,0
Helse, utdanning og annet innen sosial sektor	16 264	16,4
Hiv/aids	6 596	6,6
Totalt	99 418	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

Nepal

I løpet av de siste to årene har Nepal gått fra væpnet konflikt og eneveldig kongemakt til fredsprosess og demokratisk overgangsstyre. Nivået på norsk bistand økte i 2007 som følge av den positive utviklingen.

Styresett og menneskerettigheter

Norge støttet til FN-programmer for desentralisering. Urfolk og kvinner i lavkaster var en viktig målgruppe og 13.000 kvinner fikk opplæring i organisasjonsarbeid. Norge støttet også et nasjonalt fredsfond, som igjen ga støtte til leirene for maoistsoldater, internflyktninger og gjennomføring av valg. Norge ga også penger til FNs våpeninspektører og sendte nøkkelpersonell til FNs fredsmisjon.

Landsforeningen for lesbisk og homofil frigjøring (LLH) samarbeider med organisasjonen Blue Diamond Society (BDS) for å bevisstgjøre lesbiske, homofile, bifile og transseksuelle i Nepal om egne rettigheter. Samarbeidet fikk et gjennombrudd i desember 2007 da Høyesterett beordret den nye grunnlovsforsamlingen til å gi fullt diskrimineringsvern for denne gruppen.

Utdanning

Norge har i flere år støttet det nasjonale sektorprogrammet for grunnskolen. 89 prosent av årskullet ble innskrevet i første klasse i 2007. I samarbeid med Redd Barna jobbet Norge for å styrke jenter og marginaliserte barns deltakelse i skolen.

Næringsutvikling/energi

Prosjekter for å øke strømtilgangen på landsbygda ga rundt 17.000 nye husholdninger strøm, hovedsakelig gjennom fornybar energi. Norge støttet også tiltak for å få til en mer bærekraftig vannkraftutbygging og for å øke investeringene i kraftsektoren. Tre utredningsstudier for småkraftverk ble ferdige.

Klima/miljø

Norge inngikk en femårsavtale om støtte til ICIMOD, et regionalt kunnskapssenter for miljø- og klimaspørsmål. ICIMOD startet et forskningsprosjekt om klimaendringenes innvirkning på snøsmelting og vannressurser i Himalaya-regionen, i samarbeid med norske CICERO og GRID-Arendal.

Fakta

Anslått folketall (2006): 27,6 millioner

Brutto nasjonalinntekt per innbygger (2006): 320 USD (MUL)

Økonomisk vekst, BNP pr. år (2000-06): 3,9%

Økonomisk struktur som andel av BNP (2006):

Jordbruk 41%, industri 22%, tjenester 37%

Underernæring blant barn under 5 år (2006): 39%.

Underernæring over 30% er indikator på utbredt fattigdom.

Indeks for menneskelig velferd (HDI), nivå (2005):

0,534. Et land mellom 0,500 og 0,800 regnes å ha et middels velferdsnivå. Nepal har hatt en endring på + 0,111 i perioden 1990-2005, noe som indikerer en positiv utvikling

Barnedødelighet per 1000 (2006): 59

Endring 2000-2006: -36

Mødre dødelighet per 1000 fødsler (2005): 8,3

Hiv-smittede, andel av befolkningen 15-49 år (2007): 0,5%

Barn i barneskolen (2004): 80,1%

Analfabeter, 15-24 år (2007): 29,7

Antall jenter i forhold til 100 gutter under utdanning

(2004) i barneskole (primær) / ungdomsskole og

videregående skole (sekundær) / høyere (tertiær):

95/89/40 (2006)

Kvinneandel i parlamentet (2008): 17,3%

Kvinner estimerte lønn som andel av menns lønn i formell sektor (2005): 50%

Skogareal (endring 1990-2005, negative tall betyr avskoging i prosent): -25%

Vernet areal for biologisk mangfold (2007): 16,6%

Andel av befolkningen med tilgang til sikkert

drikkevann (2006): 89 %

Andel av befolkningen i urbane strøk som lever i slum (2005): 60,7%

Korrupsjonsnivå, i følge TIs persepsjonsindeks (2006): 2,5

Spesielt sårbart land, i følge OECD/DAC (2006): Nei

Forsvarsutgifter som andel av BNP (2006): 2,0%

Bistandsnivå per innbygger (2005): 16 USD

Bistand som andel av BNI (2006): 6,3%

Bilateral bistand¹ til Nepal fordelt på ulike partnere, 2007

Partnere i bistanden	NOK 1000	Prosent
Stat-til-stat med mer ²	137 980	53,1
Internasjonale frivillige organisasjoner	18 881	7,3
Lokale frivillige organisasjoner	6 436	2,5
Norske frivillige organisasjoner	39 288	15,1
Regionale frivillige organisasjoner	400	0,2
Nordiske forskningsinstitusjoner/stiftelser	641	0,2
Multilaterale organisasjoner ³	56 100	21,6
Totalt	259 726	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

2) Herunder offentlige institusjoner, departement, konsulenter, privat sektor etc.

3) Ørmerket bistand kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner (multi-bi)

Bilateral bistand¹ til Nepal fordelt på sektorer, 2007

Sektorer	NOK 1000	Prosent
Økonomisk utvikling og handel	12 780	4,9
Nødhjelp og annet uspesifisert	4 621	1,8
Miljø og energi	36 876	14,2
Godt styresett	124 543	48,0
Helse, utdanning og annet innen sosial sektor	79 622	30,7
Hiv/aids	1 284	0,5
Totalt	259 726	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

Pakistan

Pakistan er svært sentralt i forhold til regional og global sikkerhet.

Utviklingssamarbeidet med landet skal derfor bl.a bidra til sosial og politisk stabilitet. Pakistan er pilotland for "Ett FN på landnivå" og Norge støtter dette arbeidet.

Utdanning

Jenters skolegang har spesielt fokus. I prosjektet i den nordlige grenseprovinen stilles det krav om at både leder og sekretær på jenteskoler skal være kvinner. Norsk støtte gikk blant annet til kurs i pedagogikk for 22.000 barneskolelærere og et ledelsesprogram for 8.000 kvinnelige skoleledere på barnetrinnet. Ved støtte til infrastruktur og undervisningsmaterieell på "Koranskoler" i områder uten annet undervisningstilbud, har det vært mulig å styrke opplæringen i ikke-religiøse fag og tilrettelegge for jenters skolegang. I det norskstøttede utdanningsprosjektet i Punjab økte antall innskrevne barn i grunnskolen med 16 prosent fra 2003 til 2007. Unicef har vært ansvarlig for gjennomføringen av prosjektet i samarbeid med provinsmyndighetene. Det har vært særlig fokus på å stimulere til mer interaktive læringsmiljøer, med vekt på jenters behov.

Styresett og menneskerettigheter

Norge støttet myndighetenes desentraliseringsprosess gjennom et flergiverfond administrert av FNs utviklingsprogram (UNDP). Dette førte til etablering av 5600 nye "Citizens Community Boards" i 38 distrikter. Støtte ble også gitt i forbindelse med valget til nasjonal- og provinsforsamling. Norge støtter flere NGOer som jobber med menneskerettigheter. En av disse er "Human Rights Commission of Pakistan", som i sin årsrapport for 2007 fokuserte på det store antall forsvinninger i landet. Dette ble slått stort opp i media og førte til politisk debatt og sterk kritikk av myndighetene for deres unnfalhet og dobbeltmoral i spørsmålet.

Kvinner og likestilling

Gjennom UNDP bidro Norge til at 23.000 kvinnelige ledere og 12.000 ordførere fikk opplæring i å løse utfordringer i sine valgkretser. For å styrke kvinners muligheter til inntektsgivende arbeid støttet Norge bl.a. to prosjekter som har gitt kvinner opplæring, et innenfor tekstilindustrien og et knyttet til opplæring i moderne husdyrhold for kvinnelige melkeprodusenter.

Kultur

Kultursamarbeidet med pakistanske organisasjoner er omfattende. Blant annet har Riksantikvaren og Pakistans etnografiske museum og kulturinstitusjon i Islamabad, Lok Virsa, i flere år samarbeidet om kompetansebygging knyttet til museumsdrift. Gjennom Rikskonsertene ble utveksling av musikere støttet. Pakistans dukketeatermuseum, som er bygget opp med norske midler, gir gratis transport og forestillinger til barn fra fattige strøk i Punjab-provinsen. Gjennom UNESCO støttes et prosjekt som kartlegger kulturarven i Den nordvestlige grenseprovinen. Aga Khan Cultural Service ble i 2007 tildelt kulturpris fra UNESCO for restaureringen av Baltit Fort og Ganish Khun landsbyen i Hunza, finansiert med norske midler.

Fakta

Anslått folketall (2006): 159 millioner
Brutto nasjonalinntekt per innbygger (2006): 800 USD
Økonomisk vekst, BNP pr. år 2000-06: 5,1 %
Økonomisk struktur som andel av BNP (2006): Jordbruk 19%, industri 27%, tjenester 53%
Underernæring blant barn under 5 år (2002): 38%.
 Tall over 30% regnes som svært høyt og er en sterk indikator på fattigdom.
Indeks for menneskelig velferd (HDI), nivå 2005: 0,551
 Et land mellom 0,500 og 0,800 regnes å ha et middels velferdsnivå. Pakistan har hatt en endring på + 0,089 i perioden 1990-2005.
Barnedødelighet per 1000 (2006): 97 Endring 2000-2006: -11
Mødre dødelighet per 1000 fødsler (2005): 3,2
Hiv-smittede, andel av befolkningen 15-49 år (2007): 0,1%
Barn i bateskolen (2006): 65,6%
Analfabeter, 15-24 år (2007): 30%
Antall jenter i forhold til 100 gutter under utdanning (2006) i barneskole (primær) / ungdomsskole og videregående skole (sekundær) / høyere (tertiær): 78/78/85
Kvinneandel i parlamentet (2008): 21 %
Kvinnens estimerte lønn som andel av menns lønn i formell sektor (2005): 29%
Skogareal (endring 1990-2005, negative tall betyr avskoging i prosent): -24%
Vernet areal for biologisk mangfold (2007): 8,7%
Andel av befolkningen med tilgang til sikkert drikkevann (2006): 90 %
Andel av befolkningen i urbane strøk som lever i slum (2005): 47,5%
Korrupsjonsnivå, i følge TIs persepsjonsindeks (2007): 2,4
Spesielt sårbart land, i følge OECD / DAC (2006): Nei
Forsvarsutgifter som andel av BNP (2006): 4%
Bistandsnivå per innbygger 2005: 11 USD
Bistand som andel av BNI: 1,5%

Bilateral bistand¹ til Pakistan fordelt på ulike partnere, 2007

Partnere i bistanden	NOK 1000	Prosent
Stat-til-stat med mer ²	28 485	15,8
Internasjonale frivillige organisasjoner	4 423	2,4
Lokale frivillige organisasjoner	16 357	9,1
Norske frivillige organisasjoner	14 744	8,2
Regionale frivillige organisasjoner	6 610	3,7
Multilaterale organisasjoner ³	109 942	60,9
Totalt	180 562	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand
 2) Herunder offentlige institusjoner, departement, konsulenter, privat sektor etc.
 3) Øremerket bistand kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner (multi-bi)

Bilateral bistand¹ til Pakistan fordelt på sektorer, 2007

Sektorer	NOK 1000	Prosent
Økonomisk utvikling og handel	61 962	34,3
Nødhjelp og annet uspesifisert	21 238	11,8
Miljø og energi	4 234	2,3
Godt styresett	57 374	31,8
Helse, utdanning og annet innen sosial sektor	35 754	19,8
Totalt	180 562	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

Sri Lanka

De ti siste årene har bistanden til Sri Lanka vært konsentrert om fredsbygging og økonomisk utvikling. Norge har vært tilrettelegger i fredsprosessen mellom srilankiske myndigheter og tamiltigrene (LTTE) siden 2000. Konfliktnivået økte i 2007, noe som skapte ekstra utfordringer for utviklingssamarbeidet. Både samarbeidet med myndighetene og den langsiktige støtten til nord ble redusert, mens støtten til frivillige organisasjoner økte.

Fredsbygging

Penger ble gitt til lokale organisasjoner som gir opplæring i konfliktløsning og til organisasjoner som arbeider for bedre kontakt mellom ulike etniske grupper. Sammen med Sverige støttet Norge journalistutdanning i regi av Sri Lanka Press Institute og et organ som tilsvare Pressens Faglige Utvalg. 67 journalister ble uteksaminert og 53 av dem fikk journalistjobber i løpet av kort tid. Det nordiske observatørkorps for våpenhvileavtalen (SLMM) ble videreført. Den humanitære bistanden var med på å forbedre livssituasjonen for folk i de konfliktrammede i områdene i nord og øst og til å lette den alvorlige situasjonen for flyktningene i landet.

Økonomisk utvikling

Øst i landet ble en vei som benyttes av 150.000 mennesker ferdigstilt og 60.000 mål landbruksareal ble opparbeidet. Innbyggere i Jaffna-området fikk bedre drikkevann og bedret landbruksproduksjon takket være rehabiliterte irrigasjons-systemer og miljøvennlig avfallshåndtering. Et nasjonalt program for kapasitetsheving av 28 distriktshandelskamre ble satt i gang og 2.410 unge arbeidsløse på landsbygda fikk yrkesopplæring. Næringslivssamarbeidet mellom Norge og Sri Lanka resulterte i seks nye kommersielle samarbeidsavtaler, ni intensjonsavtaler og seks handelsavtaler.

Tsunami

2007 var det siste året med norske tsunamimidler. FORUT bygget 264 hus, Norsk Folkehjelp startet byggingen av 435 hus og Flyktninghjelpen ferdigstilte de siste av de planlagte skolene etter tsunamien. I tillegg ble gjenoppbyggingen av 35 religiøse samlingssteder (kovils, moskeer, buddhistiske templer og kirker) ferdigbygget med norsk finansiering.

Kvinner og likestilling

Utdanningsforbundets program har blant annet resultert i at kvinner de siste årene har fått viktige verv som president, generalsekretær og kasserer i tre av lærerorganisasjonene. Dessuten har kvinneandelen i styrende organer gått opp.

Fakta

Anslått folketall (2006): 19,9 millioner

Brutto nasjonalinntekt per innbygger (2006): 1310 USD

Økonomisk vekst, BNP pr. år 2000-06: 4,6 %

Økonomisk struktur som andel av BNP (2006):

Jordbruk 16%, industri 27%, tjenester 56%

Underernæring blant barn under 5 år (2001): 30%.

Tall over 30% regnes som svært høyt og er en sterk indikator på fattigdom.

Indeks for menneskelig velferd (HDI), nivå 2005:

0,743 Et land mellom 0,500 og 0,800 regnes å ha et middels velferdsnivå.

Barnedødelighet per 1000 (2006): 13 Endring 2000-2006: -6

Mødredødelighet per 1000 fødsler (2005): 0,6

Hiv-smittede, andel av befolkningen 15-49 år

(2007): 0,1%

Barn i barneskolen (2004): 97,1%

Analfabeter, 15-24 år (2007): 2,4%

Antall jenter i forhold til 100 gutter under utdanning

(2004) i barneskole(primær) / ungdomsskole og videregående skole (sekundær) / høyere (tertiær):

Ikke tilgjengelig / 100 / Ikke tilgjengelig

Kvinneandel i parlamentet (2006): 6 %

Kvinnerns estimerte lønn som andel av menns lønn i formell sektor (2005): 41%

Skogareal (endring 1990-2005, negative tall betyr avskoging i prosent): -18%

Vernet areal for biologisk mangfold (2007): 14,3%

Andel av befolkningen med tilgang til sikkert drikkevann (2006): 82 %

Andel av befolkningen i urbane strøk som lever i slum (2001): 13,6%

Korrupsjonsnivå, i følge TIs persepsjonsindeks (2007): 3,2

Spesielt sårbart land, i følge OECD / DAC (2006): Nei

Forsvarsutgifter som andel av BNP (2006): 2%

Bistandsnivå per innbygger 2005: 61 USD

Bistand som andel av BNI: 5,1%

Bilateral bistand¹ til Sri Lanka fordelt på ulike partnere, 2007

Partnere i bistanden	NOK 1000	Prosent
Stat-til-stat med mer ²	46 178	17,9
Internasjonale frivillige organisasjoner	6 905	2,7
Lokale frivillige organisasjoner	49 479	19,2
Norske frivillige organisasjoner	117 256	45,4
Regionale frivillige organisasjoner	173	0,1
Nordiske forskningsinstitusjoner/stiftelser	1 128	0,4
Multilaterale organisasjoner ³	36 917	14,3
Totalt	258 036	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

2) Herunder offentlige institusjoner, departement, konsulenter, privat sektor etc.

3) Øremerket bistand kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner (multi-bi)

Bilateral bistand¹ til Sri Lanka fordelt på sektorer, 2007

Sektorer	NOK 1000	Prosent
Økonomisk utvikling og handel	36 908	14,3
Nødhjelp og annet uspesifisert	106 239	41,2
Miljø og energi	3 080	1,2
Godt styresett	90 068	34,9
Helse, utdanning og annet innen sosial sektor	21 740	8,4
Totalt	258 036	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

Vietnam

I 2007 startet en dreining mot mer faglig bistand i utviklingssamarbeidet med Vietnam. Dette innebærer økt bruk av norsk kompetanse innen områdene ressursforvaltning (olje og fisk), energi, styresett, miljø/klima og likestilling. I tråd med denne dreiningen reduseres omfanget av samarbeidet gradvis.

Styresett og menneskerettigheter

Vietnam er et av pilotlandene for en bedre koordinering av den internasjonale bistanden ("Ett FN på landnivå") og Norge kanaliserer nå støtten til forvaltnings- og rettsreform via FN. Norge støtter ellers et prosjekt på provinsnivå for reformer i offentlig administrasjon og finansforvaltning som bidrar til at folk får lettere tilgang til offentlige tjenester. Bilaterale menneskerettighetsprosjekter har blitt rettet mot institusjonssamarbeid og er knyttet nærmere opp mot den norsk-vietnamesiske menneskerettighetsdialogen.

Utdanning

Støtten gikk til det nasjonale utdanningsprogrammet NTP-E og til Verdensbankens grunnutdanningsprogram, som blant annet omfatter grunnutdanning, læreropplæring, yrkesopplæring og

utdanning for etniske minoriteter. 1.026 klasserom og 335 lærerrom sto ferdige i 2007, 1.156 nye lærerassistenter ble rekruttert og 1.106 nye lærerassistenter fikk opplæring. Støtten til utdanning fases ut i takt med avslutning av løpende avtaler.

Naturressursforvaltning

En avtale ble signert med statsoljeselskapet Petrovietnam om samarbeid om helse, miljø og sikkerhet i oljesektoren. En vannkraftstudie ble avsluttet og et nytt vannkraftlisensieringsprosjekt startet opp. Det ble også inngått avtale med norske selskaper om en opplæringspakke innen skipsbygging. Støtten til å modernisere fiskerilovgivningen ble videreført og flere forskrifter og retningslinjer har blitt utarbeidet.

Barns rettigheter

Gjennom Plan Norge ble barn hørt i arbeidet med myndighetenes femårige utviklingsplan. Drøyt ett tusen barn fra ni distrikter deltok i konsultasjonen. Barnas syn ble deretter tatt med i provins- og distriktsplanene.

Næringsutvikling

Det ble satt i gang et program for å koble norske og vietnamesiske

bedrifter innen sektorene vannkraft, olje og gass, maritim, miljø og handel. Et selskap som har utviklet et system for å dokumentere sporbarhet av matvarer ble etablert. Gjennom en avtale med Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon startet et opplæringsprogram for produsenter i Vietnam, som har ført til lansering av en kolleksjon møbler og interiørartikler i Norge under merkenavnet Formission.

Kvinner og likestilling

Norge har inngått en treårig avtale med Kirkens Nødhjelp i Vietnam om støtte til å bekjempe vold i hjemmet samt menneskehandel, hvor kvinner er særlig utsatt. Samarbeidet har bl.a resultert i etablering av forsonings- og samtalegrupper samt opprettelse av krise/beskyttelsesentre.

Fakta

Anslått folketall (2006): 84,1 millioner

Brutto nasjonalinntekt per innbygger (2006): 700 USD

Økonomisk vekst, BNP pr. år 2000-06: 7,4%

Økonomisk struktur som andel av BNP (2006):

Jordbruk 20%, industri 42%, tjenester 38%

Underernæring blant barn under 5 år (2001): 23%.

Tall over 30% regnes som svært høyt og er en sterk indikator på fattigdom.

Indeks for menneskelig velferd (HDI), nivå 2005: 0,733.

Et land mellom 0,500 og 0,800 regnes å ha et middels velferdsnivå. Vietnam har hatt en endring på + 0,111 perioden 1990-2005.

Barnedødelighet per 1000 (2006): 17.

Endring 2000-2006: -13

Mødre dødelighet per 1000 fødsler (2005): 1,5

Hiv-smittede, andel av befolkningen 15-49 år (2007): 0,5%

Barn i barneskolen (2005): 87,8%

Analfabeter, 15-24 år (2004): 6,1%

Antall jenter i forhold til 100 gutter under utdanning (2005) i barneskole (primær) / ungdomsskole og videregående skole (sekundær) / høyere (tertiær): 94/97/77

Kvinneandel i parlamentet (2008): 26%

Kvinner estimerte lønn som andel av menns lønn i formell sektor (2005): 70%

Skogareal (endring (1990-2005), negative tall betyr avskoging i prosent): 38%

Vernet areal for biologisk mangfold (2007): 3,6%

Andel av befolkningen med tilgang til sikkert drikkevann (2006): 92%

Andel av befolkningen i urbane strøk som lever i slum (2005): 41%

Korrupsjonsnivå, i følge TIs persepsjonsindeks (2007): 2,6

Spesielt sårbart land, i følge OECD/DAC (2006): Nei

Forsvarsutgifter som andel av BNP (2005): Ikke tilgjengelig

Bistandsnivå per innbygger (2005): 23 USD

Bistand som andel av BNI: 3,7%

Bilateral bistand¹ til Vietnam fordelt på ulike partnere, 2007

Partnere i bistanden	NOK 1000	Prosent
Stat-til-stat med mer ²	99 744	56,8
Internasjonale frivillige organisasjoner	5 500	3,1
Lokale frivillige organisasjoner	1 488	0,8
Norske frivillige organisasjoner	16 056	9,1
Nordiske forskningsinstitusjoner/stiftelser	690	0,4
Multilaterale organisasjoner ³	52 183	29,7
Totalt	175 660	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

2) Herunder offentlige institusjoner, departement, konsulenter, privat sektor etc.

3) Øremerket bistand kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner (multi-bi)

Bilateral bistand¹ til Vietnam fordelt på sektorer, 2007

Sektorer	NOK 1000	Prosent
Økonomisk utvikling og handel	59 979	34,1
Nødhjelp og annet uspesifisert	6 748	3,8
Miljø og energi	4 060	2,3
Godt styresett	12 177	6,9
Helse, utdanning og annet innen sosial sektor	91 198	51,9
Hiv/aids	1 499	0,9
Totalt	175 660	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

Øst-Timor

Norges engasjement på Øst-Timor har holdt seg stabilt siden selvstendigheten i 2002. I 2007 etablerte Norge en ambassadeseksjon i landet underlagt ambassaden i Indonesia.

Styresett

S Gjennom Verdensbanken ga Norge budsjettstøtte samt penger til å styrke finansforvaltningen. Budsjettstøtten har vært viktig for gjennomføringen av landets nasjonale utviklingsstrategi, men blir ikke videreført. Gjennom FN støttet Norge oppbygging av justissektoren, styrking av parlamentet og et nasjonalt program for å fremme barn og unges rettigheter. En desentraliseringsplan kom også på plass.

Olje og energi

💧 **💡** Øst-Timor er den største mottakeren av bistand fra Olje for utvikling-programmet. Norge finansierte i 2007 en rekke rådgivere relatert til sektoren, bla. innen oljebeskatning, investering, kapitalforvaltning, geologi og forhandlingsrett. Forhandlingene om en ny femårig fase av samarbeidet ble igangsatt for undertegnelse 2008. Norge er også en sentral giver på vannkraft og strømforsy-

ning. Byggingen av demninger og generatorhus til Øst-Timors første vannkraftverk i Gariuai ble påbegynt og i stor grad ferdigstilt. Dette har gitt arbeid til over 1.200 timoresere. 820 gatelys ble satt opp i hovedstaden Dili og den resterende reparasjonen av ødelagte forhånds-betalingsmålere ble ferdig.

Fred og forsoning

🌿 Norge har gjennom Flykninghjelpen bidratt med midler for å hjelpe internt fordrevne etter krisen i 2006. Midlene har blant annet blitt brukt til bygging av midlertidige hus til internt fordrevne og bedring av forholdene inne i selve flykningeleirene. Norge har også støttet et antivoldsprosjekt i regi av den katolske kirken. Spesialutsending Gunnar Stålsetts engasjement har vært en viktig del av arbeidet med forsoning etter krisen i 2006.

Kvinner og likestilling

♀ Styrking av kvinners politiske deltakelse ble støttet gjennom et program i regi av FNs kvinneorganisasjon UNIFEM. Det bidro til at et økt antall kvinner deltok i valgkampen og stilte som kandidater.

Fakta

Anslått folketall (2006): 1,0 millioner
Brutto nasjonalinntekt per innbygger (2006): 840 USD (MUL)
Økonomisk vekst, BNP pr. år 2000-06: 2,6%
Økonomisk struktur som andel av BNP (2006): Jordbruk 32%, industri 13%, tjenester 55%
Underernæring blant barn under 5 år (2003): 46%. Tall over 30% regnes som svært høyt og er en sterk indikator på fattigdom.
Indeks for menneskelig velferd (HDI), nivå 2005: 0,514. Et land mellom 0,500 og 0,800 regnes for å ha et middels velferdsnivå.
Barnedødelighet per 1000 (2006): 55
Endring 2000-2005: -47
Mødre dødelighet per 1000 fødsler (2005): 3,8
Hiv-smittede, andel av befolkningen 15-49 år (2005): Ikke tilgjengelig
Barn i barneskolen (2005): 68,1%
Analfabeter, 15-24 år (2004): Ikke tilgjengelig
Antall jenter i forhold til 100 gutter under utdanning (2005) i barneskole (primær) / ungdomsskole og videregående skole (sekundær) / høyere (tertiær): 92/100 / Ikke tilgjengelig
Kvinneandel i parlamentet (2008): 29%
Kvinner estimerte lønn som andel av menns lønn i formell sektor (2005): Ikke tilgjengelig
Skogareal (endring 1990-2005, negative tall betyr avskoging i prosent): Ikke tilgjengelig
Vernet areal for biologisk mangfold (2007): 7,3%
Andel av befolkningen med tilgang til sikkert drikkevann (2006): 62%
Andel av befolkningen i urbane strøk som lever i slum (2005): Ikke tilgjengelig
Korrupsjonsnivå, i følge TIs persepsjonsindeks (2007): 2,6
Spesielt sårbart land, i følge OECD / DAC (2006): Nei
Forsvarsutgifter som andel av BNP (2006): Ikke tilgjengelig
Bistandsnivå per innbygger (2005): 189 USD
Bistand som andel av BNI: 33,5%

Bilateral bistand¹ til Øst-Timor fordelt på ulike partnere, 2007

Partnere i bistanden	NOK 1000	Prosent
Stat-til-stat med mer ²	26 477	33,6
Internasjonale frivillige organisasjoner	3 080	3,9
Lokale frivillige organisasjoner	1 500	1,9
Norske frivillige organisasjoner	18 752	23,8
Regionale frivillige organisasjoner	1 000	1,3
Multilaterale organisasjoner ³	27 969	35,5
Totalt	78 778	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

2) Herunder offentlige institusjoner, departement, konsulenter, privat sektor etc.

3) Øremerket bistand kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner (multi-bi)

Bilateral bistand¹ til Øst-Timor fordelt på sektorer, 2007

Sektorer	NOK 1000	Prosent
Økonomisk utvikling og handel	17 318	22,0
Nødhjelp og annet uspesifisert	-1 242	-1,6
Miljø og energi	17 946	22,8
Godt styresett	25 430	32,3
Helse, utdanning og annet innen sosial sektor	19 325	24,5
Totalt	78 778	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

LATIN-AMERIKA

Foto: Sørvis

Nicaragua

 Utviklingssamarbeidet med Nicaragua startet i 1987.

Landet har hatt et av de høyeste nivå på utenlandsgjeld i verden og var blant de første som fikk gjeldslette (80 prosent av utenlandsgjelden) gjennom Det internasjonale pengefondets gjeldsletteinitiativ i 2004. Nicaragua er Latin-Amerikas nest fattigste land og vil være avhengig av store bistandsoverføringer også i årene som kommer.

Styresett og korrupsjonsbekjempelse

 Sammen med åtte andre givere har Norge støttet et anti-korrupsjonsfond siden 2002. Tre spesialenheter ble startet for å arbeide målrettet med korrupsjonsspørsmål. Det ble opprettet et kontor hvor befolkningen kan levere inn anmeldelser og rapportere mistanke om korrupsjon. Regjeringsadvokaten har styrket sin etterforskningskapasitet ved å opprette kontor i alle fylker. Norge inngikk en ny to-årig avtale for utdanning av journalister som har korrupsjonsspørsmål som arbeidsfelt. Siden oppstarten i 2003 har 783 journalister fått opplæring.

Budsjettstøtte

 Storbritannia, Finland, Sveits og Norge foretok en felles gjennomgang av budsjettstøtten og konkluderte blant annet med at andelen som går til fattigdomsreduksjon har økt de siste årene. Det har også vært en forbedring i de offentlige økonomi- og administrasjonsrutinene og det er vedtatt en lov som har bidratt til bedre planlegging av og innsyn i statsbudsjettet.

Næringsutvikling

 Norge har en treårig avtale (2007-2009) om sektorsamarbeid for bærekraftig utvikling av landsbygda. Det ble bygget 1.500 kilometer vei til og fra viktige produktive områder. Mer enn 10.000 fattige familier mottok spesiell såkornstøtte. Norge videreførte støtten til faglig samarbeid innen fiskeri og oljeutvinning og til arbeidet med forebygging av naturkatastrofer.

Matvaresikkerhet

 Det ble gitt støtte til FNs mat- og landbruksorganisasjon (FAO) etter orkanen Felix, noe som bidro til matvaresikkerhet gjennom produksjon av bønner. Utviklingsfondet har gjennom flere år støttet et regionalt nettverk av bønder, forskere og organisasjoner, med det formål å ivareta

biodiversitet samtidig som matvaresikkerhet og økonomiske muligheter sikres. Som følge av dette arbeidet ble det vedtatt en ny lov for å sikre småbønders rettigheter til eierskap og mulighet for kommersielt salg av frø, noe som tidligere har vært forbeholdt nasjonale frøinstitusjoner og større selskap.

Kultur

I Nicaragua ble flere litteraturprosjekter støttet, bl.a prosjekter for barnelitteratur. Norge støttet også programmer for utvikling av kulturinstitusjoner, både gjennom statlige og private samarbeidspartnere.

Fakta

Anslått folketall (2006): 5,5 millioner
Brutto nasjonalinntekt per innbygger (2006): 930 USD
Økonomisk vekst, BNP pr. år 2000-06: 3,4%
Økonomisk struktur som andel av BNP (2005): Jordbruk 20%, industri 30%, tjenester 50%
Underernæring blant barn under 5 år (2001): 10%. Tall over 30% regnes som svært høyt og er en sterk indikator på fattigdom.
Indeks for menneskelig velferd (HDI), nivå (2005): 0,710 Et land mellom 0,500 og 0,800 regnes å ha et middels velferdsnivå. Nicaragua har hatt en endring på + 0,099 i perioden 1990-2005.
Barnedødelighet per 1000 (2006): 36
 Endring 2000-2006: -7
Mørdredødelighet per 1000 fødsler (2005): 1,7
Hiv-smittede, andel av befolkningen 15-49 år (2007): 0,2%
Barn i barneskolen (2006): 91,4%
Analfabeter, 15-24 år (2007): 11,3
Antall jenter i forhold til 100 gutter under utdanning (2006) i barneskole(primær) / ungdomsskole og videregående skole (sekundær) / høyere (tertiær): 98/114/Ikke tilgjengelig
Kvinneandel i parlamentet (2008): 18,5%
Kvinnens estimerte lønn som andel av menns lønn i formell sektor (2005): 32%
Skogareal (endring (1990-2005), negative tall betyr avskoging i prosent): -21%
Vernet areal for biologisk mangfold (2007): 15,3%
Andel av befolkningen med tilgang til sikkert drikkevann (2006): 79%
Andel av befolkningen i urbane strøk som lever i slum (2005): 45,5%
Korrupsjonsnivå, i følge TIs persepsjonsindeks (2007): 2,6.
Spesielt sårbart land, i følge OECD / DAC (2006): Nei
Forsvarsutgifter som andel av BNP (2007): 1%
Bistandsnivå per innbygger (2005): 144 USD
Bistand som andel av BNI: 15,4%

Bilateral bistand¹ til Nicaragua fordelt på ulike partnere, 2007

Partnere i bistanden	NOK 1000	Prosent
Stat-til-stat med mer ²	48 238	41,3
Internasjonale frivillige organisasjoner	4 330	3,7
Lokale frivillige organisasjoner	10 585	9,1
Norske frivillige organisasjoner	36 460	31,2
Multilaterale organisasjoner ³	17 272	14,8
Totalt	116 886	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

2) Herunder offentlige institusjoner, departement, konsulenter, privat sektor etc.

3) Øremerket bistand kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner (multi-bi)

Bilateral bistand¹ til Nicaragua fordelt på sektorer, 2007

Sektorer	NOK 1000	Prosent
Økonomisk utvikling og handel	47 373	40,5
Nødhjelp og annet uspesifisert	5 478	4,7
Miljø og energi	106	0,1
Godt styresett	36 618	31,3
Helse, utdanning og annet innen sosial sektor	23 461	20,1
Hiv/aids	3 851	3,3
Totalt	116 886	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

MIDT-ØSTEN

Foto: Scanpix

Irak

Det palestinske område

Irak

Den humanitære situasjonen i Irak er svært vanskelig.

Sikkerhetssituasjonen bidrar imidlertid til at det bare er et fåtall organisasjoner som kan operere inne i Irak. Den norske humanitære bistanden ble gitt gjennom FN-systemet og frivillige organisasjoner. Støtten gikk i 2007 til flyktninger og internt fordrevne, vann og sanitær, minerydding, mine- og krigsskade og helsetiltak.

Humanitær bistand

FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) anslår at det er rundt 2,5 millioner internt fordrevne i Irak og rundt to millioner irakiske flyktninger i nabolandene. Det ble gitt omfattende norsk støtte til flyktninger fra Irak, både internt i landet og i nabolandene. Dette var med på å forbedre livssituasjonen til de hardest rammede flyktningene. Den internasjonale Røde Kors-komiteen (ICRC) er den organisasjonen i Irak som når bredest ut til befolkningen. ICRC støttet blant annet 22 sykehus, og samarbeidet tett med sentrale og lokale helsemyndigheter. Gjennom Norsk Folkehjelp bidro Norge til at menneskerettighetspensum for alle de videregående skolene i Nord-Irak ble utarbeidet og nådde en stor målgruppe.

Norge ga penger til FNs nødhjelpsfond for Irak, ERF (Expanded Humanitarian Response Fund for Iraq), som startet opp i 2007. I fondets første leveår var det hovedsakelig irakiske organisasjoner som gjennomførte prosjekter med støtte fra ERF. I tillegg bidrar FNs nødhjelpsfond CERF, der Norge i fjor var tredje største giver, med humanitær innsats i Irak.

Vann

I følge FN har bare ett av tre irakiske barn tilgang til rent vann. Norge støttet Kirkens Nødhjelps vannprosjekt i det sørlige Irak. Åtte landsbyer i Basrah fylke, tilsammen 36.600 personer, fikk tilgang til rent drikkevann. Rundt 50.000 meter rør er lagt for å gi tilgang til vann i landsbyene. Vannkvaliteten anses nå som god.

Olje

Norge startet Olje for utvikling-samarbeid med Irak i 2004. Programmet dreier seg om informasjonsstyring, økt oljeutvinning, opplæring og industriell teknologioverføring. Blant tiltakene i 2007 var et 18 ukers treningskurs i forhandlinger i regi av norske Petrad. 19 personer deltok og evalueringen viste en betydelig kapasitetsheving blant deltakerne.

Fakta

Anslått folketall (2006): Ikke tilgjengelig

Brutto nasjonalinntekt per innbygger (2006):

Ikke tilgjengelig

Økonomisk vekst, BNP pr. år (2000-06):

Ikke tilgjengelig

Økonomisk struktur som andel av BNP (2004):

Jordbruk 9%, industri 70% tjenester 21%

Underernæring blant barn under 5 år (2006): 7,6%.

Tall over 30% regnes som svært høyt og er en sterk indikator på fattigdom.

Indeks for menneskelig velferd (HDI), nivå (2005):

Ikke tilgjengelig

Barnedødelighet per 1000 (2006): 46.

Endring fra 2000-2006: -2

Mødre dødelighet per 1000 fødsler (2005): 3

Hiv-smittede, andel av befolkningen 15-49 år (2007):

Ikke tilgjengelig

Barn i barneskolen (2006): 88,6%

Analfabeter, 15-24 år (2000): 15,2%

Antall jenter i forhold til 100 gutter under utdanning

(2006) i barneskole(primær) / ungdomsskole og

videregående skole (sekundær) / høyere (tertiær):

83/66/59

Kvinneandel i parlamentet (2008): 25,5%

Kvinners estimerte lønn som andel av menns lønn i

formell sektor: Ikke tilgjengelig

Skogareal (endring (1990-2005), negative tall betyr

avskoging i prosent): Ikke tilgjengelig

Vernet areal for biologisk mangfold (2007): 0%

Andel av befolkningen med tilgang til sikkert

drikkevann (2006): 77%

Andel av befolkningen i urbane strøk som lever i slum

(2005): 52,8%

Korrupsjonsnivå, i følge TIs persepsjonsindeks

(2007): 1,5

Spesielt sårbart land, i følge OECD/DAC (2006): Ja

Forsvarsutgifter som andel av BNP (2006):

Ikke tilgjengelig

Bistandsnivå per innbygger (2005): Ikke tilgjengelig

Bistand som andel av BNI (2006): Ikke tilgjengelig

Bilateral bistand¹ til Irak fordelt på ulike partnere, 2007

Partnere i bistanden	NOK 1000	Prosent
Stat-til-stat med mer ²	21 571	21,8
Internasjonale frivillige organisasjoner	400	0,4
Norske frivillige organisasjoner	63 645	64,3
Nordiske forskningsinstitusjoner/stiftelser	3 800	3,8
Multilaterale organisasjoner ³	9 500	9,6
Totalt	98 916	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

2) Herunder offentlige institusjoner, departement, konsulenter, privat sektor etc.

3) Øremerket bistand kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner (multi-bi)

Bilateral bistand¹ til Irak fordelt på sektorer, 2007

Sektorer	NOK 1000	Prosent
Økonomisk utvikling og handel	-309	-0,3
Nødhjelp og annet uspesifisert	53 197	53,8
Miljø og energi	14 000	14,2
Godt styresett	32 686	33,0
Helse, utdanning og annet innen sosial sektor	-658	-0,7
Totalt	98 916	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

Det palestinske området

 Norsk utviklingsamarbeid skal bidra til statsbygging, som ledd i en politisk fredsprosess fram mot en to-statsløsning. Som leder av giverlandsgruppen Ad Hoc Liaison Committee (AHLC) har Norge et spesielt ansvar for å koordinere den internasjonale bistanden med denne prosessen. I 2007 lovte det internasjonale giversamfunnet 7,7 milliarder amerikanske dollar over en tre-års periode i støtte til palestinere. Budsjettstøtte til palestinske selvstyremyndigheter er blitt en viktig del av norsk bistand. Den totale norske bistanden gjennom bilaterale og multilaterale kanaler var i 2007 på det høyeste nivået noensinne.

Styresett

 Palestinske myndigheter utarbeidet en reform- og utviklingsplan for 2008-2010. Arbeidet med planen ble delvis finansiert av Norge gjennom støtten til PLOs økonomiske enhet og til et sekretariat for giverkoordinering. Norge støttet oppbygging av gode offentlige institusjoner og sivilt samfunns-organisasjoner som ivaretar vaktbikkje-funksjoner i korrupsjons- og menneskerettighetsarbeidet. En vesentlig

del av befolkningen er barn og unge, med liten representasjon av unge i politiske organer. Et viktig demokratiltak er støtten til etablering av ungdomsparlamerter.

Budsjettstøtte

 Formålet med budsjettstøtten har vært å opprettholde viktige offentlige tjenester som helse og utdanning, samt hindre økonomisk og politisk sammenbrudd. Det israelske stengingsregimet legger sterke begrensninger for privat sektor og lokal verdiskapning. I Gaza har småindustrien blitt nedlagt som følge av manglende import og eksportmuligheter. Offentlige lønninger har i denne situasjonen bidratt til å opprettholde økonomisk liv i det palestinske området. Lokal verdiskapning må stimuleres og et bærekraftig budsjett utvikles. Innenfor rammen av AHLC arbeider Norge for å bedre de økonomiske rammebetingelsene og øve påtrykk på Israel for å bygge ned stengingsregimet og tilrettelegge for handel.

Utdanning

 Det viktigste resultatet av den norske innsatsen var utarbeidelse av en

nasjonal strategi for lærerutdanning som inkluderer både grunn- og videreutdanning. Seks skoler ble renoveret og utvidet, inkludert 39 nye klasserom, laboratorier, administrasjonsrom og toaletter. Fem skoler og Utdanningsdepartementet i Gaza ble reparert etter å ha blitt ødelagt i samband med israelske luftangrep. Første kull av jenter ble tatt opp på en norskfinansiert yrkesskole i Tulkarem.

Energi

 Alle landsbyer på Vestbredden er nå koblet til strømmettet, blant annet takket være norsk bistand. Et norskfinansiert pilotprosjekt for forhåndsbetalte strømmålere ble gjennomført. Arbeidet med å legge til rette for tilknytning av det palestinske energinettet opp mot det regionale arabiske nettet i Jordan ble ferdigstilt.

Kvinner og likestilling

 For å bidra til integrering av kvinner i samfunnslivet støttet Norge informasjons- og lobbyarbeidet til en paraplyorganisasjon for palestinske kvinneorganisasjoner. Opplæringstiltak gjennom kvinneorganisasjoner har gitt flere kvinner større mulighet til å delta i det politiske liv enn tidligere. Styrking av det videregående skoletilbudet i lokalmiljøet har bidratt til at flere jenter tar videregående utdanning. Støtte gikk også til opplæring av nyvalgte kvinner i kommunestyre på Vestbredden og til fire dagsentre for kvinner i Gaza.

Kultur

Gjennom støtten til et kulturfond i regi av Kulturdepartementet mottok 29 palestinske organisasjoner støtte til kulturelle aktiviteter, spesielt rettet mot barn og ungdom. Et første palestinsk kultursenter i Øst-Jerusalem er under bygging med norsk finansiering. Norge finansierer også et museum i tilknytning til fredssenteret i Betlehem som skal styrke palestinernes kulturelle identitet.

Bilateral bistand¹ til Det palestinske området fordelt på ulike partnere, 2007

Partnere i bistanden	NOK 1000	Prosent
Stat-til-stat med mer ²	316 772	50,9
Internasjonale frivillige organisasjoner	3 368	0,5
Lokale frivillige organisasjoner	23 194	3,7
Norske frivillige organisasjoner	139 594	22,4
Regionale frivillige organisasjoner	1 500	0,2
Nordiske forskningsinstitusjoner/stiftelser	178	0,0
Multilaterale organisasjoner ³	137 310	22,1
Totalt	621 916	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

2) Herunder offentlige institusjoner, departement, konsulenter, privat sektor etc.

3) Øremerket bistand kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner (multi-bi)

Bilateral bistand¹ til Det palestinske området fordelt på sektorer, 2007

Sektorer	NOK 1000	Prosent
Økonomisk utvikling og handel	221 706	35,6
Nødhjelp og annet uspesifisert	146 583	23,6
Miljø og energi	20 670	3,3
Godt styresett	155 924	25,1
Helse, utdanning og annet innen sosial sektor	77 033	12,4
Totalt	621 916	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

Humanitær bistand

I det palestinske området er det en vedvarende humanitær krise, der nødhjelp er avgjørende for å unngå en ytterligere forverring, særlig i Gaza. Norge satset på nødhjelp gjennom FNs organisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA) og gjennom styrking av palestinske helseinstitusjoner som kreftsykehuset i Øst-Jerusalem, jordmortjenester på Vestbredden og medisinsk nødhjelp til sykehus i Gaza. Et annet prosjekt for bedring av reproduktiv helse har hatt unge mødre som målgruppe.

Olje

Under Olje for Utvikling-programmet gjennomførte norske eksperter et grunnkurs i petroleumsforvaltning for palestinske institusjoner involvert i gassektoren.

Korrupsjonsbekjempelse

Norge støttet anti-korrupsjonsalliansen "AMAN", som består av seks palestinske frivillige organisasjoner. Alliansen samarbeider både med privat og offentlig sektor om opplysningsarbeid i forhold til korrupsjon.

Fakta

Anslått folketall (2006): 3,8 millioner

Brutto nasjonalinntekt per innbygger (2006): 1230 USD

Økonomisk vekst, BNP pr. år (2000-06): -2,2%

Økonomisk struktur som andel av BNP:

Ikke tilgjengelig

Underernæring blant barn under 5 år (2006): 3%.

Tall over 30% regnes som svært høyt og er en sterk indikator på fattigdom.

Indeks for menneskelig velferd (HDI), nivå (2005):

0,731 Et land mellom 0,500 og 0,800 regnes å ha et middels velferdsnivå.

Barnedødelighet per 1000 (2006): 22

Endring 2000-2006: -5

Mødre dødelighet per 1000 fødsler (2000): 1

Hiv-smittede, andel av befolkningen 15-49 år:

Ikke tilgjengelig

Barn i barneskolen (2006): 80%

Analfabeter, 15-24 år (2007): 0,8%

Antall jenter i forhold til 100 gutter under utdanning

(2006) i barneskole(primær) / ungdomsskole og videregående skole (sekundær) / høyere (tertiær): 100/106/122

Kvinneandel i parlamentet: Ikke tilgjengelig

Kvinnerns estimerte lønn som andel av menns lønn i formell sektor: Ikke tilgjengelig

Skogareal (endring (1990-2005), negative tall betyr avskoging i prosent): Ikke tilgjengelig

Vernet areal for biologisk mangfold (2005):

Ikke tilgjengelig

Andel av befolkningen med tilgang til sikkert

drikkevann (2006): 89%

Andel av befolkningen i urbane strøk som lever i slum (2001): 60%

Korrupsjonsnivå, i følge TIs persepsjonsindeks

(2006): Ikke tilgjengelig

Spesielt sårbart land, i følge OECD / DAC (2006): Nei

Forsvarsutgifter som andel av BNP (2005): 3%

Bistandsnivå per innbygger (2005): 304 USD

Bistand som andel av BNI: 25%

Norsk Folkehjelp i samarbeid med LO bidro til at 160 kvinner ble opplært til å undervise kvinner fra fjernliggende landsbyer til å ta politisk ansvar. Flere av disse stilte senere til valg til lederstillinger i lokale politiske partier. Et program rettet mot palestinsk ungdom viser økt deltakelse og innflytelse i offentlig liv, blant annet gjennom opprettelsen av ungdomsparlament i Bethlehem og Nablus.

Foto: Petter Bauck

EUROPA

Foto: Ramirez

Serbia med Kosovo
Bosnia-Hercegovina

Bosnia-Hercegovina

Bosnia-Hercegovina oppleves fremdeles som et splittet

samfunn der mistroen mellom folkegruppene er sterk. Svake fellesstatlige institusjoner og interne rivninger mellom bosniakker, bosnia-serbere og bosnia-kroater samt mellom de to entitetene hemmer landets politiske og økonomiske utvikling.

Justissektorreform

Rettssystemet er en viktig pilar i et fungerende demokrati og er avgjørende også for deler av freds- og forsoningsarbeidet. Norge har støttet kapasitetsbygging hos påtalemyndighet og domstoler for å gjøre dem bedre i stand til å rettsforfølge krigsforbrytere samt bekjempe organisert kriminalitet og korrupsjon. Norge har hatt en viktig rolle i etableringen av en sentral domstolsadministrasjonen, noe som har vært viktig for utviklingen av et rettsystem i tråd med europeiske standarder. I en evaluering foretatt av den amerikanske organisasjonen Freedom House har landet nå Vest-Balkans nest beste score på justisområdet.

Fred og forsoning

En viktig del av forsoningsprosessen er å skape klarhet i hva som faktisk skjedde under krigen. Norge har støttet flere tiltak som bidrar til å spre informasjon om rettsforfølgelsen av krigsforbrytere samt et dokumentasjonssenter som samler informasjon om hvem som ble borte under krigen. Norge har også bidratt til arbeidet med å identifisere savnete personer for å gi pårørende klarhet i hva som skjedde med deres nærmeste. Nansen Dialognettverket har med norsk støtte arbeidet med lokalt forsoningsarbeid i flere kommuner i landet, bl.a Srebrenica.

Næringsutvikling

Bosnia-Hercegovina kjennetegnes av høy arbeidsledighet og liten fremtidsoptimisme, noe som forsterker spenningene i samfunnet. Norge støtter flere prosjekter som bidrar til utvikling av næringslivet og økt sysselsetting. I Tuzla har en norsk-finansierte næringslivsinkubator satset på IKT-sektoren og var ved utgangen av 2007 fullbesatt med utviklingen av 15 bedrifter med over 60 ansatte. Dette prosjektet har fått betydelig

positiv oppmerksomhet i Bosnia, både på grunn av de resultatene som er oppnådd og på grunn av at prosjektet representerer en ny måte å arbeide på når det gjelder støtte til entreprenørskap i landet. På bakgrunn av de positive erfaringene starter nå et liknende prosjekt i Banja Luka. Norge har også etablert kontakt med USAID om samarbeid for å etablere e-biz sentra innenfor landbruk, turisme, møbel/trebehandling og verktøyproduksjon. Sentrene vil tilby IKT-tjenester til småbedrifter som ikke har råd til å investere i dette selv.

Minerydding

Bosnia-Hercegovina og Kroatia er de mest mineinfiserte landene etter konflikten og Norge bidrar i tråd med forpliktelsene i Minekonvensjonen til minerydding i landene, i hovedsak gjennom Norsk Folkehjelp.

Fakta

Anslått folketall (2006): 3,9 millioner

Brutto nasjonalinntekt per innbygger (2006): 3230 USD

Økonomisk vekst, BNP pr. år (2000-06): 5,1%

Økonomisk struktur som andel av BNP (2006):

Jordbruk 10%, industri 25%, tjenester 65%

Underernæring blant barn under 5 år: Ikke tilgjengelig.

Tall over 30% regnes som svært høyt og er en sterk

indikator på fattigdom.

Indeks for menneskelig velferd (HDI), nivå (2005):

0,803 Indeksen går fra 0 til 1

Barnedødelighet per 1000 (2006): 15

Mødre dødelighet per 1000 fødsler (2005): 0,03

Hiv-smittede, andel av befolkningen 15-49 år (2005):

Ikke tilgjengelig

Barn i barneskolen: Ikke tilgjengelig

Analfabeter, 15-24 år (2000): 0,2%

Antall jenter i forhold til 100 gutter under utdanning:

Ikke tilgjengelig

Kvinneandel i parlamentet (2008): 11,9%

Kvinneres estimerte lønn som andel av menns lønn i

formell sektor (2005): Ikke tilgjengelig

Skogareal (endring 1990-2005), negative tall betyr

avskoging i prosent): Ikke tilgjengelig

Vernet areal for biologisk mangfold (2001): 0,8%

Andel av befolkningen med tilgang til sikkert

drikkevann (2006): 99%

Korrupsjonsnivå, i følge TIs persepsjonsindeks

(2007): 3,3

Forsvarsutgifter som andel av BNP: Ikke tilgjengelig

Bilateral bistand¹ til Bosnia-Herzegovina fordelt på ulike partnere, 2007

Partnere i bistanden	NOK 1000	Prosent
Stat-til-stat med mer ²	53 245	52,3
Internasjonale frivillige organisasjoner	8 400	8,3
Lokale frivillige organisasjoner	2 050	2,0
Norske frivillige organisasjoner	23 147	22,7
Regionale frivillige organisasjoner	2 180	2,1
Nordiske forskningsinstitusjoner/stiftelser	3 500	3,4
Multilaterale organisasjoner ³	9 293	9,1
Totalt	101 815	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

2) Herunder offentlige institusjoner, departement, konsulenter, privat sektor etc.

3) Øremerket bistand kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner (multi-bi)

Bilateral bistand¹ til Bosnia-Herzegovina fordelt på sektorer, 2007

Sektorer	NOK 1000	Prosent
Økonomisk utvikling og handel	19 956	19,6
Nødhjelp og annet uspesifisert	3 275	3,2
Miljø og energi	3 510	3,4
Godt styresett	66 921	65,7
Helse, utdanning og annet innen sosial sektor	8 181	8,0
HIV/AIDS	-28	0,0
Totalt	101 815	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

Serbia med Kosovo

Serbia og Kosovo er de største mottakerne av norsk bistand på Balkan. Serbia framsto i 2007 som et politisk splittet land dominert av spørsmål knyttet til håndteringen av Kosovo-spørsmålet og om landets strategiske orientering. Manglende samarbeid med Jugoslaviadomstolen bidro til å forsinke landets prosess mot tettere integrasjon med EU. Også i Kosovo var 2007 preget av stillstand pga. den langtrukne prosessen om avklaring av den FN-styrte provinsens endelige status.

Serbia

Målet med norsk bistand til Serbia har vært å bidra til oppbygging av demokratiske institusjoner i landet og støtte landets reformprosess knyttet til ønsket om framtidig EU-medlemskap. Gjennom et nært samarbeid med serbiske myndigheter er prosjekter som er sentrale for at landet skal kunne oppnå europeiske standarder identifisert. I mange av prosjektene er det bygget institusjonelle samarbeidsrelasjoner mellom norske og nasjonale instanser. Norge har bl.a. gjennom Statens kartverk bidratt til oppbygging av et nasjonalt eiendomsregister, med digitaliserte eiendomskart. Prosjektet er viktig for at Serbia raskere

kan få oppfylt EUs krav til et transparent landregister, som er av stor betydning for å tiltrekke seg utenlandske investorer. Norges vassdrags- og energidirektorat, NVE, har bistått med overføring av kompetanse til oppbygging av et moderne og effektivt hydrometeorologisk institutt som vil styrke utviklingen av landets vannkraftsektor.

Norge har også hatt fokus på utvikling av sikkerhetssektoren i Serbia, særlig sentrert om å sikre demokratisk kontroll av de væpnede styrkene. Gjennom Kommunenes Sentralforbund, KS, har Norge også bidratt til utviklingen av kommunesektoren i Serbia. Norge har også prioritert støtte til utviklingsprosjekter i de fattige og etnisk blandete grenseområdene mot Kosovo.

Kosovo

Målet med bistanden til Kosovo har vært å bygge opp demokratiske institusjoner, bidra til økonomisk utvikling og å sikre minoritetenes framtid.

Norge har bl.a. gitt betydelig støtte til Kosovos eiendomsbyrå (KPA) som har kunnet registrere over 39.000 krav om eiendommer og tatt beslutning i over 5000

av sakene. Dette er en viktig prosess både for retur av internt fordrevne og for utvikling av et fungerende eiendomsmarked i Kosovo.

Norge ønsket videre gjennom en rekke tiltak å bidra til å gjøre det mulig for etniske minoriteter, særlig serbere og romfolk, å bli værende i Kosovo. Tiltak til fremme av interetnisk dialog og forsoningsprosesser ble videreført, bl.a. gjennom støtten til Nansen Dialognettverket (NDN).

Kosovo sliter med lav økonomisk vekst og høy arbeidsledighet, særlig blant unge. Norge har derfor gitt prioritet til næringsutvikling, bl.a. gjennom flere tiltak rettet mot utviklingen av landbruket samt sysselsettingstiltak i regi av UNDP.

Fakta

Anslått folketall: 7,4 millioner

Brutto nasjonalinntekt per innbygger (2006):

4030 USD

Økonomisk vekst, BNP pr. år (2000-06): 5,1%

Økonomisk struktur som andel av BNP (2006):

Jordbruk 13%, industri 26%, tjenester 62%

Underernæring blant barn under 5 år (2005): 1,6%.

Tall over 30% regnes som svært høyt og er en sterk indikator på fattigdom.

Indeks for menneskelig velferd (HDI), nivå (2005):

Ikke tilgjengelig

Barnedødelighet per 1000 (2006): 8

Hiv-smittede, andel av befolkningen 15-49 år (2006):

Ikke tilgjengelig

Barn i barneskolen (2007): 95,1%

Antall jenter i forhold til 100 gutter under utdanning

(2007) i barneskole(primær) / ungdomsskole og

videregående skole (sekundær) / høyere (tertiær):

100/1003/ikke tilgjengelig

Kvinneandel i parlamentet (2008): 20,4%

Kvinnerns estimerte lønn som andel av menns lønn i

formell sektor: Ikke tilgjengelig

Skogareal (endring (1990-2005), negative tall betyr

avskoging i prosent): Ikke tilgjengelig

Vernet areal for biologisk mangfold (2006): 2,7%

Andel av befolkningen med tilgang til sikkert

drikkevann (2006): 99%

Korrupsjonsnivå, i følge TIs persepsjonsindeks

(2006): 2007: 3,4

Forsvarsutgifter som andel av BNP: Ikke tilgjengelig

Bilateral bistand¹ til Serbia fordelt på ulike partnere, 2007

Partnere i bistanden	NOK 1000	Prosent
Stat-til-stat med mer ²	129 141	54,0
Internasjonale frivillige organisasjoner	3 200	1,3
Lokale frivillige organisasjoner	7 837	3,3
Norske frivillige organisasjoner	67 849	28,4
Regionale frivillige organisasjoner	1 561	0,7
Nordiske forskningsinstitusjoner/stiftelser	3 218	1,3
Multilaterale organisasjoner ³	26 207	11,0
Totalt	239 013	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

2) Herunder offentlige institusjoner, departement, konsulenter, privat sektor etc.

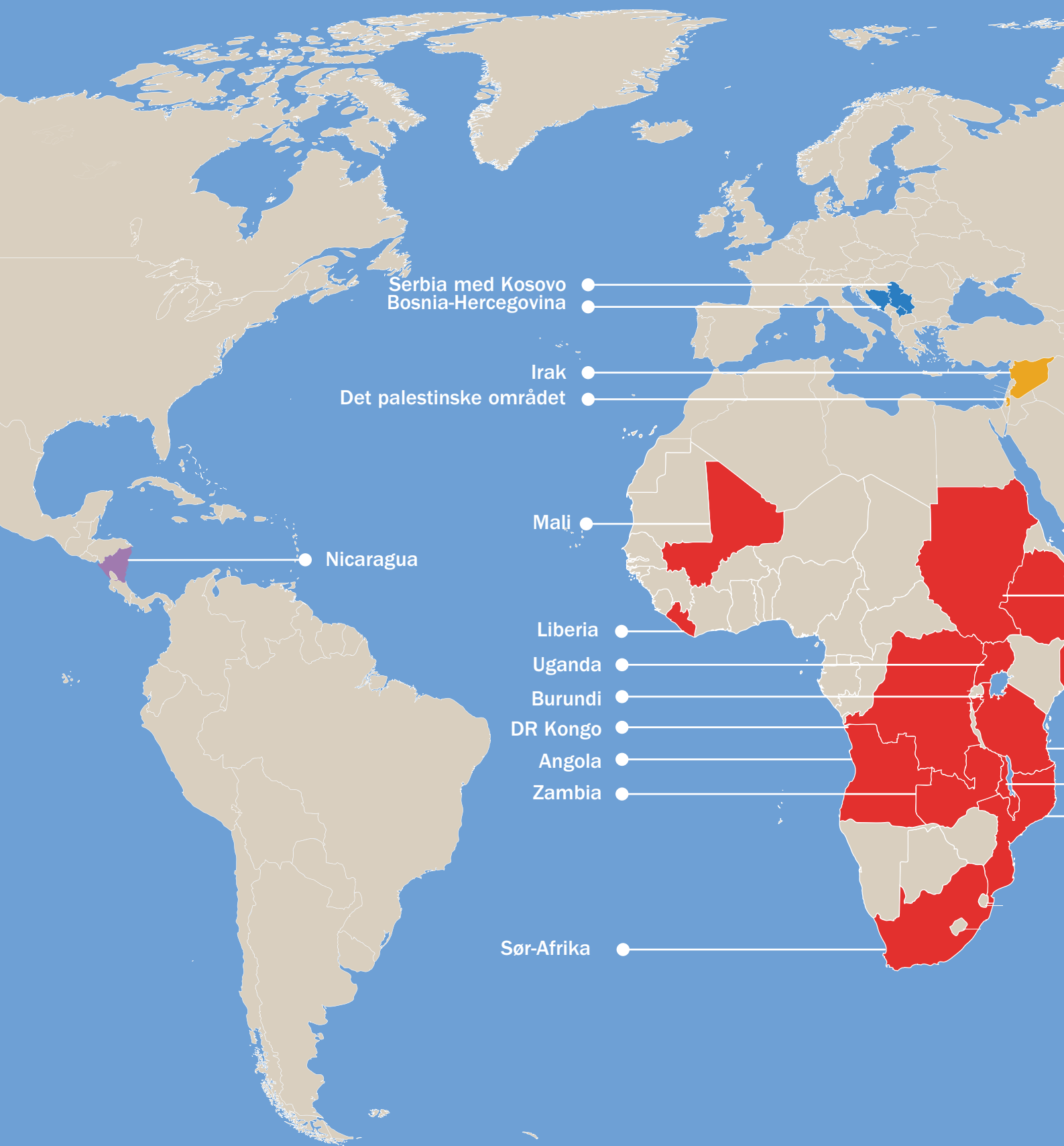
3) Øremerket bistand kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner (multi-bi)

Bilateral bistand¹ til Serbia fordelt på sektorer, 2007

Sektorer	NOK 1000	Prosent
Økonomisk utvikling og handel	34 837	14,6
Nødhjelp og annet uspesifisert	16 876	7,1
Miljø og energi	9 637	4,0
Godt styresett	137 347	57,5
Helse, utdanning og annet innen sosial sektor	40 317	16,9
Totalt	239 013	100,0

1) Inkluderer multi-bilateral bistand

Serbia med Kosovo
Bosnia-Hercegovina

Irak

Det palestinske området

Mali

Nicaragua

Liberia

Uganda

Burundi

DR Kongo

Angola

Zambia

Sør-Afrika

● Afghanistan

● Pakistan

● Nepal

● China

● Bangladesh

● India

● Vietnam

● Sri Lanka

● Indonesia

● East Timor

● Sudan

● Ethiopia

● Somalia

● Tanzania

● Malawi

● Mozambique

● Madagascar

Ord og begreper

I denne rapporten er det for hvert land listet opp en rekke fakta for å gi et bilde av utviklingsnivået i landet. Tallene er hentet fra internasjonale kilder som FN, Verdensbanken og OECD. Tallene er ofte usikre og litt avhengig av definisjoner og beregningsmetoder og de kan være forskjellige fra det som oppgis i det enkelte land. De må derfor leses i sammenheng med øvrig informasjon om landet. Her er forklaring på noen ord og begrep som brukes i rapporten.

Brutto nasjonalinntekt per innbygger:

Viser verdien av egen økonomisk produksjon pluss overføringer i forhold til folketallet. Lavinntektsland har under 825 USD/innb. (i 2006), mellominntektsland har mellom 826-3255 USD/innb. Minst utviklede land (MUL) er en særlig kategori.

Økonomisk vekst:

Måler veksten i brutto nasjonalproduktet (egen økonomisk produksjon) som gjennomsnitt over siste 3-5 årene. Vekst under 2,5 prosent årlig vil gi minimal eller negativ vekst i forhold til befolkningsøkningen. Vekst over 5 prosent er god vekst, mens over 8 prosent regnes som meget høy vekst for utviklingsland.

Økonomisk struktur:

Viser sammensetningen av økonomisk produksjon, fordelt mellom primærnæringer som jordbruk og fiske, sekundærnæringer som industri og oljevirksomhet og tertiærnæringer (tjenester) som handel, transport og offentlige tjenester. Jordbruksandel over 30 prosent viser at jordbruket dominerer, mens andelen synker ned mot 10 prosent i de mest industrialiserte av utviklingslandene. Tilsvarende er en industriandel under 15-20 prosent svært lite, mens den i de mest industrialiserte eller oljerike utviklingsland er på over 40 prosent.

Indeks for menneskelig velferd (HDI-indeksen):

Utarbeides av UNDP som en kombinasjon av indikatorer på inntektsnivå, utdanning og forventet levealder. Indeksen går fra 0 til 1 slik at land med indeks under 0,500 har lavt velferdsliv og land mellom 0,500 og 0,800 har middels velferdsliv. Endringer på mindre enn 0,005 over hele perioden (1990-2003) er tegn på relativt små forbedringer. Noen land har hatt negativ utvikling.

Underernæring blant barn under 5 år:

Viser feil- eller underernæring blant barn (målt ved undervektighet) i prosent. Dette er en sterk indikator på fattigdom og matmangel (sult). Alle tall over 30 prosent er svært høye, mens tall rundt 10 prosent og lavere er bra for utviklingsland.

Barnedødelighet:

Antall barn som dør før de fyller 5 år, av 1000 fødte. En god indikator på fattigdom og dårlige helse/ernæringsforhold. Alle tall over 150 er høye eller svært høye (betyr at over 15 prosent av barna dør før de fyller 5), mens tall lavere enn 50 er lavt for utviklingsland.

Mødredødelighet:

Antall kvinner som dør av graviditetsrelaterte sykdommer under graviditet eller barsel, per 1000 barnefødsler. Tall over 10 er meget høyt, mens tall under 3 er lavt i utviklingsland.

Hiv-smittede:

Andel hiv-smittede (prosent) i befolkningen i aldersgruppen 15-49 år. I noen land er tallet meget høyt, over 10 prosent, mens det i lite utsatte land ligger på under 1,0 prosent.

Barn i barneskolen:

Andel barn som går på barneskole (primærnivå) av alle barn i aldersgruppen. I mange land ligger dette nå over 95 prosent opp mot 100 prosent, mens tall under 75 prosent må regnes som lavt eller ekstremt lavt.

Analfabeter:

Andel av den unge voksne befolkningen (15-24 år) som ikke kan lese og skrive. I flere land er dette nå under 10 prosent på vei ned mot null. Tall over 20 prosent regnes som høyt.

Antall jenter i forhold til gutter under utdanning:

Tallene viser antall jenter per 100 gutter i tre skolenivåer: Barneskole (primærnivå), ungdomsskole og videregående (sekundærnivå) og universitet/høyskoler (tertiærnivå). Dette er en god indikator på likestilling, særlig for utdanning på høyere nivåer. Tall rundt 100 betyr at det er like mange jenter som gutter. Tall over 80 tyder på at det nærmer seg likestilling, mens tall lavere enn 60 viser at det er til dels svært langt igjen.

Kvinneandel i parlamentet:

Andel (prosent) av parlamentsmedlemmer som er kvinner. Ved full likestilling skal det være 50 prosent, men det er få utviklingsland som har høyere andel enn 25 prosent. Tall under 10 prosent viser svært lav kvinneandel.

Skogareal (endring):

Tallet viser avskoging (eller tilvekst) målt i hvor stor del av landarealet som er dekket av skog i 2005, fratrullet tilsvarende tall for 1990, beregnet i forhold til skogsarealet i 1990. Land med stor avskoging har mistet mer enn 20 prosent av sitt skogsareal, mens tall på under 10 prosent tap, eller positive tall, viser liten avskoging eller tilvekst.

Vernet areal for biologisk mangfold:

Tallet viser hvor stor andel av landarealet som pr. 2005 er blitt vernet på en eller annen måte for å beskytte det biologiske mangfoldet. Tall på over 20 prosent viser at mye er vernet, mens under 5 prosent viser at svært lite er vernet.

Korrupsjonsindeks:

Denne indikatoren er utarbeidet av Transparency International som et mål på hvordan særlig eksperter og næringslivet nasjonalt og internasjonalt oppfatter korrupsjonsnivået i landet. Ettersom den faktiske korrupsjonen er skjult og ikke kan måles, brukes TI-indeksen ofte internasjonalt selv om den egentlig bare måler oppfatningen (persepsjonen) om korrupsjon. Indeksen går fra 10 (helt rent) til 0 (totalt korrupt). Alle tall under 3,0 tyder på relativt mye korrupsjon og tall nærmere 2,0 eller lavere tyder på meget høy grad av korrupsjon i landet.

Spesielt sårbart land:

Begrepet "spesielt sårbart land" (engelsk: fragile state) brukes om land der myndighetene av ulike grunner (også krig eller kriser) er svært svake og/eller meget ustabile. Flere definisjoner finnes, her er benyttet listen utarbeidet av OECDs Utviklingskomité DAC.

Forsvarsutgifter som andel av BNP:

Tallet viser størrelsen landets utgifter til militære formål, i forhold til landets totale økonomi (nasjonalproduktet). Tall på under 2-3 prosent er relativt lave, mens tall på 4 prosent eller over regnes som høye.

Bistandsnivå, per innbygger:

Tallet viser total bistand til landet, basert på OECD/DACs statistikk og definisjoner på utviklingsbistand (ODA), sett i forhold til innbyggertallet. Dette er en indikator på bistandens betydning i landet. Noen land mottar svært mye bistand per innbygger, opp mot 100 USD og over, mange land mottar mellom 20-60 USD, mens særlig store og folkerike land får lite bistand, under 10 USD per innbygger.

Bistand som andel av BNP:

Tallet viser total bistand til landet, sett i forhold til landets totale økonomi (nasjonalproduktet). Dette er en indikator på landets økonomiske bistandsavhengighet. Tall på over 20 prosent tyder på høy bistandsavhengighet, mens tall på under 10 prosent indikerer lav bistandsavhengighet.

Utgitt av Norad på oppdrag fra
Utenriksdepartementet

Norad

Direktoratet for utviklingssamarbeid
Pb. 8034 Dep. 0030 Oslo
Telefon 22 24 20 30
Faks 22 24 20 31
www.norad.no

Utenriksdepartementet

Pb. 8114 Dep. 0032 Oslo
7. juni-plassen/Victoria Terrasse, Oslo
Telefon 22 24 36 00
Faks 22 24 95 80/81
www.regjeringen.no/ud
www.norway.info
www.landsider.no